

การสร้างแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ชุด ราชินีที่รัก
เพื่อเป็นสื่อการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนราชินี

งานวิจัย
ของ
นิภา ลาหิรัญ

งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
วิชา ปถ.692 ภาคนิพนธ์ระดับสูง และ ปถ.693 การวิจัยทางการประถมศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการประถมศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ตุลาคม 2546

การสร้างแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ชุด ราชนิที่รัก
เพื่อเป็นสื่อการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนราชินี

บทคัดย่อ
ของ
นิภา ลাহิรัญ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา
ตุลาคม 2546

นิกา ลาหิรัญ. (2546) การสร้างแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ชุด ราชนิที่รัก เพื่อเป็นสื่อการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนราชินี.

สารนิพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา) . กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : ผู้ช่วยศาสตราจารย์สนั่น มีชันหมาก , อาจารย์ทัศน ทองภักดี.

การศึกษาครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อสร้างและศึกษาประสิทธิภาพของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ชุด ราชนิที่รัก กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยดำเนินการสร้างสื่อแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ตามหลักการและขั้นตอน การสร้างแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ของ หทัย ดันหยง และทำการทดลองเพื่อหาประสิทธิภาพกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย จากนักเรียนโรงเรียนราชินี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2546

ผลการศึกษาพบว่า แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ชุด ราชนิที่รัก กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (80/80) กล่าวคือ มีประสิทธิภาพ 84.30 / 80.65

9

**A CONSTRUCTION OF MINITEXT MEDIA : "BELOVED RAJINI"
TEACHING ACTIVITIES IN SUBJECT GROUP
SOCIAL STUDIES, RELIGION AND CULTURE
FOR PRATHOMSUKSA I STUDENTS OF RAJINI SCHOOL**

AN ABSTRACT
BY
NIPA LAHIRUN

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Primary Education
At Srinakarinwirot University
October 2003

Nipa Lahirun (2003) A construction of minitext media : "beloved Rajini " teaching activities in subject group social studies, religion and culture for Prathomsuksa I students of Rajini school, Master's Project, M.Ed. (Primary Education). Bangkok : Graduate School , Srinakarinwirot University. Advisor Committee : Assist. Prof. Sanan Meekhanmark, Arjarn Tassana Tongpukdee.

This study aimed to construct the literary minitexts on beloved Rajini, a lesson in subject group social studies, religion and culture for Prathomsuksa I students. To examine its efficiency according to the process and principle of literary minitexts contribution by Hearthai Tanjong. Then these constructed literary minitexts were tested with 30 Prathomsuksa I students of Rajini school through random sampling.

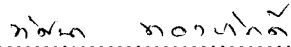
The results revealed that literary minitexts on beloved Rajini, a lesson in subject group social studies, religion and culture for Prathomsuksa I students were higher efficient (84.30 / 80.65) than criterion (80 / 80).

คณะกรรมการควบคุมงานวิจัย ได้พิจารณางานวิจัยฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุมงานวิจัย

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สนั่น มีชั้นหมาก)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ทศนา ทองภักดี)

ประกาศคุณูปการ

งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จเรียบร้อยได้ด้วยดี โดยได้รับความอนุเคราะห์ และความเมตตา ตลอดจนกำลังใจจากผู้ที่เกี่ยวข้องหลายท่าน ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สนั่น มีขันหมาก ประธานกรรมการที่ปรึกษา อาจารย์ทัศนาก ทองภักดี กรรมการที่ปรึกษา ที่กรุณาให้คำปรึกษาและชี้แนะแนวทางในการดำเนินการวิจัย รวมทั้งให้ความช่วยเหลือทุกครั้งที่เกิดปัญหาต่าง ๆ ขึ้นในระหว่างการทำงานวิจัย

ขอขอบพระคุณอาจารย์อุดมศักดิ์ นาคดี หัวหน้าฝ่ายวัดและประเมินผล สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร คุณครูวัชรภรณ์ สนองคุณ หัวหน้าฝ่ายนโยบายและแผนงาน โรงเรียนราชินี และคุณครูเพ็ญใจ แสงสวัสดิกุล หัวหน้าวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนราชินี ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอขอบพระคุณ คุณครูหม่อมหลวงประทีปทิพย์ นาคทรพร ผู้จัดการและครูใหญ่ คุณครูเรืองศิริ สิงหนเดช ผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการ และคณะครูโรงเรียนราชินี ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ ช่วยเหลือและให้กำลังใจในการศึกษาและทำการวิจัย

ขอขอบพระคุณ คุณพ่อทองแพ คุณแม่บุญชิ้น พี่สาวและพี่ชายทุกคน ในครอบครัว ลาหิรัญ ที่อบรมเลี้ยงดู ให้ความช่วยเหลือ ชี้แนะแนวทางและให้กำลังใจในทุก ๆ เรื่อง ด้วยความรักและความห่วงใยมาตลอดชีวิตของผู้วิจัย

ขอขอบคุณพี่ ๆ และเพื่อน ๆ วิชาเอกการประถมศึกษา สรลรัตน์ บงกช อุมาวัลย์และจิราภรณ์ น้องสาวที่คอยให้ความช่วยเหลือในการทำงานวิจัย และให้กำลังใจเสมอมา

คุณค่าและประโยชน์ของงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาต่อดวงวิญญาณของมารดาผู้ล่วงลับ รวมถึงบูชาพระคุณบิดา ครู อาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน ด้วยดวงใจที่สำนึกในพระคุณอย่างเปี่ยมล้น

นิภา ลาหิรัญ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
เอกสารเกี่ยวกับกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม.....	6
สาระและมาตรฐานการเรียนรู้.....	8
คุณภาพของผู้เรียน.....	11
เอกสารเกี่ยวกับสื่อการสอนแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม.....	12
สื่อการสอน.....	12
หนังสือเรียน.....	17
หนังสือสำหรับเด็ก.....	22
วรรณกรรม.....	27
วรรณกรรมสำหรับเด็ก.....	28
หนังสือเรียนเชิงวรรณกรรม.....	32
ทฤษฎีที่นำมาใช้ในการสร้างหนังสือเรียนเชิงวรรณกรรม.....	34
แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม.....	36
การทดสอบประสิทธิภาพแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม.....	43
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม.....	44
3 วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย.....	47
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	47
การสร้างและทดสอบประสิทธิภาพแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม.....	47
เครื่องมือที่ใช้หาประสิทธิภาพแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม.....	52
การดำเนินการทดลอง.....	54
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	56

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	59
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	59
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	59
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	63
จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	63
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	63
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	64
อภิปรายผล.....	64
ข้อเสนอแนะ.....	66
บรรณานุกรม.....	67
ภาคผนวก.....	70
ภาคผนวก ก.....	71
ค่าความยากง่ายของแบบทดสอบท้ายเล่ม.....	72
ค่าความยากง่ายของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	73
ค่าคะแนนของแบบทดสอบท้ายเล่ม.....	74
ค่าคะแนนของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	75
ภาคผนวก ข.....	76
แผนการสอนโดยใช้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม.....	77
แบบทดสอบท้ายเล่มแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม.....	93
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	108
ภาคผนวก ค.....	113
แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมขนาดย่อจากตัวจริง.....	114
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	150

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 แผนภูมิขั้นตอนการผลิตหนังสือเรียน.....	20
2 แผนภูมิโครงสร้างหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม.....	38
3 แผนภูมิขั้นตอนการผลิตแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม.....	40
4 แผนภูมิขั้นตอนการเขียนลำดับเรื่อง.....	42

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 มาตรฐานการเรียนรู้ ช่วงชั้นที่ 1 สารที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและ การดำเนินชีวิตในสังคม.....	9
2 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และสาระการเรียนรู้รายปี ของมาตรฐาน ส 2.1.....	10
3 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และสาระการเรียนรู้รายปี ของมาตรฐาน ส 2.2.....	11
4 ค่าคะแนนจากการทำแบบทดสอบท้ายเล่มแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ชุด ราชินีที่รัก จำแนกเป็นรายเล่ม.....	60
5 ค่าคะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ภายหลังการเรียน ด้วยแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ชุด ราชินีที่รัก ครบทั้ง 8 เล่ม.....	61
6 ค่าประสิทธิภาพของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ชุด ราชินีที่รัก ตามเกณฑ์ (80/80).....	62
7 ค่าความยากง่าย (P) ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบท้ายเล่มแบบเรียน เล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ชุด ราชินีที่รัก ทั้ง 8 เล่ม.....	72
8 ค่าความยากง่าย (P) ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน.....	73
9 แสดงคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบท้ายเล่มแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ในแต่ละเล่ม.....	74
10 แสดงคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	75

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในปัจจุบันระบบการศึกษาของไทย มุ่งหวังให้ผู้เรียนนำความรู้ความสามารถที่ได้จากการเรียนไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันให้ได้มากที่สุด ซึ่งกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนา และวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสาระที่มีการเรียนการสอนที่ให้ความรู้แก่ผู้เรียนในเรื่องเกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว โรงเรียน และชุมชนในลักษณะของการบูรณาการ ซึ่งกลุ่มสาระนี้เป็นกลุ่มสาระพื้นฐานที่ผู้เรียนต้องเริ่มเรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยในช่วงชั้นที่ 1 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3) ได้กำหนดคุณภาพของผู้เรียนเมื่อเรียนจบปีสุดท้ายของช่วงชั้นไว้ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544 : 8)

1. ได้เรียนรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเองและผู้ที่อยู่รอบข้าง ตลอดจนสภาพแวดล้อมในท้องถิ่นที่อยู่อาศัย และเชื่อมโยงประสบการณ์ไปสู่โลกกว้าง
2. ผู้เรียนได้รับการพัฒนาให้มีทักษะกระบวนการ และมีข้อมูลที่เป็นต่อการพัฒนาให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม ประพฤติปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ มีความเป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ การอยู่ร่วมกันและการทำงานกับผู้อื่น มีส่วนร่วมในกิจกรรมของห้องเรียน และได้ฝึกหัดการตัดสินใจ
3. ได้ศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว โรงเรียน และชุมชนในลักษณะการบูรณาการ ผู้เรียนได้เข้าใจแนวคิดเกี่ยวกับปัจจุบันและอดีต มีความรู้พื้นฐานทางเศรษฐกิจ ได้ข้อคิดเกี่ยวกับรายรับ-รายจ่ายของครอบครัว เข้าใจถึงการเป็นผู้ผลิต ผู้บริโภค รู้จักการออมขั้นต้น และวิธีการเศรษฐกิจพอเพียง
4. ได้รับการพัฒนาแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับ ศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม หน้าที่พลเมือง เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์ เพื่อเป็นพื้นฐานในการทำความเข้าใจในขั้นสูงต่อไป

จะเห็นได้ว่า คุณภาพของผู้เรียนที่มุ่งหวังให้เกิดขึ้นในข้อที่ 3 นอกจากจะให้ผู้เรียนได้ศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับตนเองและครอบครัวแล้ว ยังเน้นให้ศึกษาเกี่ยวกับ“โรงเรียน” ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวผู้เรียนเป็นอย่างมาก เพราะชีวิตส่วนใหญ่ของผู้เรียนจะอยู่ที่โรงเรียนเกือบตลอดทั้งวัน ที่สำคัญยิ่งกว่านั้นก็คือ โรงเรียนเป็นที่ซึ่งให้ทั้งความรู้ ฝึกหัดระเบียบวินัย และอบรมกริยามารยาท อันจะเป็นคุณสมบัติติดตัวผู้เรียนไปตลอดชีวิต การที่ผู้เรียนจะยอมรับในสิ่งที่โรงเรียนปลูกฝังให้อย่างเต็มใจนั้น ย่อมจะต้องเกิดจากความไว้วางใจ และภาคภูมิใจใน

โรงเรียนที่ตนเรียนอยู่เสียก่อน ดังนั้น ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 27 ที่ได้ระบุให้สถานศึกษามีหน้าที่จัดทำสาระ หลักสูตร ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอัน พึงประสงค์ เพื่อการเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ (หลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 : 2) จึงควรนำเรื่องราวต่าง ๆ ของโรงเรียนมา ถ่ายทอดให้แก่ผู้เรียนได้เรียนรู้ตั้งแต่ชั้นเล็ก ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในสภาพการณ์ต่าง ๆ ของโรงเรียนอันจะนำไปสู่ ความภาคภูมิใจ ยินดีรับความรู้ และเต็มใจที่จะใช้ชีวิตอยู่ภายใน โรงเรียน ตัวอย่างเช่น เรื่องราวความเป็นมาในอดีตของโรงเรียน ที่ดำเนินมาเป็นระยะเวลา ยาวนานถึง 99 ปี สัญลักษณ์ อักษรย่อ คติ ปรัชญา สีและเพลงประจำโรงเรียน สถานที่และ อาคารต่าง ๆ ของโรงเรียน ชื่อเสียงอันเป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไปในเรื่องระเบียบวินัย กิริยา มารยาท และความเป็นกุลสตรีไทยของนักเรียนราชินี ความกตัญญูทวดที่อันเป็นคุณธรรม สำคัญที่ชาวราชินียึดถือปฏิบัติต่อผู้มีพระคุณอยู่อย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น จากที่ได้กล่าวมาจะเห็น ได้ว่ามีเรื่องราวมากมายเกี่ยวกับโรงเรียนที่ผู้เรียนควรรู้ ซึ่งครูผู้สอนจะต้องหาแนวทางในการ นำข้อมูลที่ถูกต้องและครบถ้วนไปสู่ผู้เรียน เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

สำหรับกระบวนการในการสื่อสารเรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับโรงเรียนไปสู่ผู้เรียนนั้น สามารถทำได้หลากหลายรูปแบบ ซึ่งแต่ละแบบจะมีข้อดีแตกต่างกันไป แต่กระบวนการสื่อสาร ที่มีข้อดีมากที่สุด คือ การใช้หนังสือเรียน เพราะหนังสือเรียนนอกจากจะถือว่าเป็นสื่อหลักแล้ว ในแง่ของการพัฒนาการเรียนการสอน หนังสือเรียนยังเป็นเทคโนโลยีที่เหมาะสม(หทัย ตันหยง. 2532 : 52 ; อ้างอิงมาจาก เบื้อง กุมุท. 2527 : 1-2) และเป็นสื่อหนึ่งเดียวเท่านั้นที่มี ลักษณะเป็นตัวแกนเชื่อมของความคิดรวบยอด และจุดประสงค์การเรียนรู้กับกระบวนการเรียน การสอนทั้งระบบ ซึ่งประกอบด้วยหนังสือเรียนหลายประเภท ดังนั้น สื่อชิ้นสำคัญที่ผู้วิจัยคิดว่า สามารถช่วยให้ครูผู้สอนบอกเล่ารายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับโรงเรียนให้แก่ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่าง เหมาะสม และตรงจุดประสงค์ที่สุด คือ การใช้หนังสือ และรูปแบบหนังสือที่ผู้วิจัยเลือกสร้าง เป็นสื่อการสอนในครั้งนี้คือ สื่อแบบเรียนเล่มเล็ก ซึ่งเป็นหนังสือที่ครูแต่งขึ้นเองมีรูปแบบแนว ใหม่ ลักษณะย่อส่วนเรื่องลงให้เป็นเรื่องที่สั้น ๆ สมบูรณ์หยิบฉวยง่าย เบา เหมาะกับเด็ก ใช้ เวลาสั้น ๆ อ่านจบภายในเล่ม เน้นความคิดรวบยอดเพียงความคิดเดียว ไม่ซับซ้อน โดยยังคง รักษาโครงสร้างที่สมบูรณ์ ของแบบเรียนอย่างครบถ้วน (หทัย ตันหยง. 2532 : 66-67) สอดคล้องกับธรรมชาติและลักษณะของผู้เรียน อันจะช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามศักยภาพของ ตนเอง อีกทั้งยังเป็นสื่อถ่ายโยงการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ และเน้นคุณลักษณะของเทคโนโลยี ที่เหมาะสม คือ (หทัย ตันหยง. 2532 : 42)

1. เป็นสื่อจับจุดเน้นและชี้นำความคิดรวบยอดและจุดประสงค์การเรียนรู้ได้อย่างดี
2. เป็นสื่อเล็ก ๆ ที่มีลักษณะบูรณาการส่วนย่อย เหมาะกับการพัฒนาความคิด

รวบยอดย่อยตามช่วงความสนใจของเด็กระดับประถมศึกษา

3. เป็นสื่อระดับชาวบ้านที่ครูและนักเรียน สามารถสร้างขึ้นใช้พัฒนาตนเองได้ โดยไม่ต้องผ่านและผูกพันกับกระบวนการพิมพ์ที่ลงทุนสูง

4. เป็นสื่อหนังสือเรียนขนาดเล็ก (32 หน้ายก) โครงสร้างไม่ซับซ้อน ง่ายต่อการผลิตและการใช้สื่อ

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยซึ่งเป็นครูสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 อยู่ที่โรงเรียนราชินี จึงต้องการที่จะสร้างสื่อแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมที่มีประสิทธิภาพ เพื่อนำไปใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนในกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม หน่วย โรงเรียนของเรา อันเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผู้วิจัยและนักเรียนในโรงเรียนราชินี ซึ่งเป็นสถานศึกษาของตนเอง ให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องประวัติความเป็นมา เอกลักษณะ แนวทางในการปฏิบัติตน สถานที่ภายในโรงเรียน บุคคลสำคัญ และสิ่งอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรัก และภาคภูมิใจในสถานศึกษา ของตนเอง อีกทั้งยังสามารถเป็นสมาชิกที่ดีของโรงเรียน และบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนดได้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ชุด ราชินีที่รัก สำหรับใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม หน่วย โรงเรียนของเรา

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้สื่อแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ชุด ราชินีที่รัก จำนวน 1 ชุด รวม 8 เล่ม สำหรับครูและนักเรียนใช้เป็นสื่อในการเรียนการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม หน่วย โรงเรียนของเรา

2. เป็นแนวทางให้ครูผู้สอนได้ศึกษาค้นคว้า และสามารถผลิตสื่อแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมในสาระการเรียนรู้อื่น ๆ อันจะเป็นการสร้างเสริมและพัฒนาสมรรถภาพของครูให้มีเพิ่มมากยิ่งขึ้นได้

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร

ประชากร เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนราชินี เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 จำนวน 6 ห้องเรียน นักเรียนทั้งหมด 251 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนราชินี เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย เริ่มจากจับฉลากมา 1 ห้องเรียน ได้ห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 / 4 ซึ่งมีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 41 คน จากนั้นจับฉลากรายชื่อนักเรียนจำนวน 30 คน สำหรับใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการทดลองครั้งนี้

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง ทำการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 ใช้เวลาทดลอง 9 ชั่วโมง สอนสัปดาห์ละ 5 ชั่วโมง เป็นเวลา 2 สัปดาห์

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่นำมาทดลองในครั้งนี้เป็นเนื้อหากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม หน่วย โรงเรียนของเรา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยจัดทำเป็นหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งนำมาวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อสร้างแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมได้จำนวน 8 เล่ม ดังนี้

เล่มที่ 1 ประวัติ

เล่มที่ 2 สัญลักษณ์ต่าง ๆ

เล่มที่ 3 สถานที่ภายในโรงเรียน

เล่มที่ 4 ที่ตั้งของโรงเรียนและสถานที่ใกล้เคียง

เล่มที่ 5 คุณลักษณะด้านระเบียบวินัย

เล่มที่ 6 กิจกรรมการเรียนการสอนที่สำคัญ

เล่มที่ 7 บุคคลที่ควรรู้จัก

เล่มที่ 8 สิ่งที่ควรเคารพของโรงเรียน

นิตยาคัพท์เฉพาะ

1. แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม หมายถึง หนังสือที่ครูแต่งขึ้นเองตามกระบวนการสร้างแบบเรียนวรรณกรรมสำหรับเด็ก ของ หทัย ตันหยง (2532) โดยการวิเคราะห์ความคิดรวบยอด จุดประสงค์การเรียนรู้ และเนื้อหาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 แล้วนำมาคิดเค้าโครงเรื่อง มีฉาก เหตุการณ์ กำหนดตัวละคร ผูกเรื่องสร้างภาพประกอบให้เป็นเรื่องราวในลักษณะนิทาน นิยายสั้น ๆ จบสมบูรณในแต่ละเล่ม ซึ่งมีขนาดเล็กกระทัดรัด 5" X 5" หรือเรียกตามระบบการจัดพิมพ์ว่าขนาด 32 หน้ายก

2. ประสิทธิภาพของแบบเรียนเล่มเล็ก หมายถึง ผลประเมินตามเกณฑ์ที่ใช้ประเมินประสิทธิภาพของสื่อแบบเรียนเล่มเล็กแต่ละเล่ม โดยกำหนดเกณฑ์ไว้ 80 / 80 (ชัยยงค์ พรหมวงศ์. 2532 : 495)

80 ตัวแรก หมายถึง คะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการ ทำแบบฝึกหัดท้ายเล่ม แต่ละเล่มของผู้เรียน โดยเฉลี่ยร้อยละ 80

80 ตัวหลัง หมายถึง คะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการทำแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ ภายหลังเรียน โดยใช้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมครบทั้ง 8 เล่ม (รวมหน่วย) โดยเฉลี่ย ร้อยละ 80

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแยกตามหัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม หน่วย โรงเรียนของเรา)
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสื่อแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม
3. การทดสอบประสิทธิภาพสื่อแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสื่อแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

(สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม หน่วยโรงเรียนของเรา)

กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ผู้เรียนทุกคนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาต้องเรียน ทั้งนี้เพราะกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ว่าด้วยการอยู่ร่วมกันบนโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตลอดเวลา การเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจซึ่งแตกต่างกันอย่างหลากหลาย การปรับตัวเองกับบริบทสภาพแวดล้อม ทำให้เป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ มีความสามารถทางสังคม มีความรู้ ทักษะ คุณธรรมและค่านิยมที่เหมาะสม โดยให้ผู้เรียนเกิดความเจริญงอกงามในแต่ละด้าน ดังนี้

1. ด้านความรู้

กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จะให้ความรู้แก่ผู้เรียนในเนื้อหาสาระ ความคิดรวบยอด และหลักการสำคัญ ๆ ในสาขาวิชาต่าง ๆ ทางสังคมศาสตร์ ได้แก่ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ รัฐศาสตร์ จริยธรรม สังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์ กฎหมาย ประชากรศึกษา และสิ่งแวดล้อมศึกษา ตามขอบเขตที่กำหนดไว้ในแต่ละระดับชั้น โดยจัดการเรียนรู้ในลักษณะบูรณาการหรือสหวิทยาการ

2. ด้านทักษะและกระบวนการ

ในการเรียนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม นั้น ผู้เรียนควรจะได้พัฒนากระบวนการต่าง ๆ จนเกิดทักษะและกระบวนการ ดังนี้

- **ทักษะการคิด** เช่น การสรุปความคิด การแปลความ การวิเคราะห์ หลักการ และการนำไปใช้ ตลอดจนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
- **ทักษะการแก้ปัญหา** ตามกระบวนการทางสังคมศาสตร์ กระบวนการสืบสอบ

เช่น ความสามารถในการตั้งคำถามและการตั้งสมมติฐานอย่างมีระบบ การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล การทดสอบสมมติฐาน และสรุปเป็นหลักการ

- **ทักษะการเรียนรู้** เช่น ความสามารถในการแสวงหาข้อมูลความรู้ โดยการอ่าน การฟัง และการสังเกต ความสามารถในการสื่อสารโดยการพูด การเขียน และการนำเสนอ ความสามารถในการตีความ การสร้างแผนภูมิ แผนที่ ตารางเวลา และการจัดบันทึก รวมทั้งการใช้เทคโนโลยี และสื่อสารสนเทศต่าง ๆ ให้เป็นประโยชน์ในการแสวงหาความรู้

- **ทักษะกระบวนการกลุ่ม** เช่น ความสามารถในการเป็นผู้นำ และผู้ตามในการทำงานกลุ่ม มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายการทำงานของกลุ่ม ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายด้วยความรับผิดชอบ สร้างสรรค์ผลงาน ช่วยลดข้อขัดแย้งและแก้ปัญหาของกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ด้านเจตคติและค่านิยม

กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จะช่วยพัฒนาเจตคติและค่านิยมเกี่ยวกับประชาธิปไตย และความเป็นมนุษย์ เช่น รู้จักตนเอง ฟังตนเอง เชื่อสัจยสุจริต มีวินัย มีความกตัญญู รักเกียรติภูมิแห่งตน มีนิสัยในการเป็นผู้ผลิตที่ดี มีความพอดีในการบริโภค เห็นคุณค่าของการทำงาน รู้จักคิดวิเคราะห์ การทำงานเป็นกลุ่ม เคารพสิทธิของผู้อื่น เสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มีความผูกพันกับกลุ่ม รักท้องถิ่น รักประเทศชาติ เห็นคุณค่า อนุรักษ์และพัฒนาศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ศรัทธาในหลักธรรมของศาสนาและการปกครองของศาสนา และการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

4. ด้านการจัดการและการปฏิบัติ

กิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการทำงานเป็นกลุ่ม สามารถนำความรู้ ทักษะ ค่านิยม และเจตคติที่ได้รับการอบรมบ่มนิสัยมาใช้ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของผู้เรียนได้

เมื่อมองในภาพรวม ๆ แล้วจะพบว่า ความสำคัญของกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม นอกจากจะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม ทั้งทางธรรมชาติและสังคมวัฒนธรรม มีทักษะกระบวนการต่าง ๆ ที่สามารถนำมาใช้ประกอบการตัดสินใจอย่างรอบคอบในการดำเนินชีวิต และมีส่วนร่วมในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาในฐานะพลเมืองดีแล้ว ยังช่วยให้นำความรู้ทางจริยธรรม หลักธรรมทางศาสนามาพัฒนาตนเองและสังคมได้ ทำให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข (สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 : 1-2)

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่เป็นองค์ความรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน เมื่อเรียนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีดังนี้

สาระที่ 1 ศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 เข้าใจประวัติ ความสำคัญ หลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ และสามารถนำหลักธรรมของศาสนามาเป็นหลักปฏิบัติในการอยู่ร่วมกัน

มาตรฐาน ส 1.2 ยึดมั่นในศิลปกรรม การทำความดี มีค่านิยมที่ดีงาม และศรัทธาในพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ

มาตรฐาน ส 1.3 ประพฤติ ปฏิบัติตนตามหลักธรรม และศาสนพิธีของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ ค่านิยมที่ดีงาม และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ใน การพัฒนาตน บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม สิ่งแวดล้อมเพื่อการอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส 2.1 ปฏิบัติตนตามหน้าที่ ของการเป็นพลเมืองดี ตามกฎหมาย ประเพณี และวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และสังคมโลกอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และ อนุรักษ์ไว้ ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิต และการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ และคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการเศรษฐกิจอย่างพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

มาตรฐาน ส 3.2 เข้าใจระบบ และสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ของระบบเศรษฐกิจ และความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลา และ ยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์บนพื้นฐานของความเป็นเหตุเป็นผลมาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

- มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ในแง่ความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น
- มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความภูมิใจ และธำรงความเป็นไทย

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

- มาตรฐาน ส 5.1 เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ ตระหนักถึงความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งที่ปรากฏในระวางที่ซึ่งมีผลต่อกันและกัน ในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหาข้อมูล ภูมิสารสนเทศ อันจะนำไปสู่การใช้และการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ
- มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรควัฒนธรรม และมีจิตสำนึกอนุรักษ์ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

(สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 : 10 - 11)

ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 องค์ความรู้ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนจะอยู่ใน สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยมีรายละเอียดของมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ในช่วงชั้นที่ 1 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3) ดังตาราง

ตาราง 1 มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 1 สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐานการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ป.1-3
มาตรฐาน ส 2.1 ปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดีตามกฎหมาย ประเพณี และวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และสังคมโลกอย่างสันติสุข	1) รู้และปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย ยอมรับในความสามารถ เห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่นในฐานะสมาชิกที่ดีของครอบครัว โรงเรียน และชุมชน 2) เข้าใจสถานภาพ บทบาท สิทธิ เสรีภาพ หน้าที่ของตนเองและผู้อื่น รวมทั้งเข้าใจในสิทธิที่พึงได้รับการคุ้มครอง ตลอดจนปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับตนเอง และครอบครัว และสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

มาตรฐานการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ป.1-3
<p>มาตรฐาน ส 2.2 เข้าใจระบบการเมือง การปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น ประมุข</p>	<p>3) รู้และปฏิบัติตนตามบรรทัดฐาน และ วัฒนธรรมในครอบครัว ท้องถิ่น ตลอดจน เอกลักษณ์ที่สำคัญของชาติ รวมทั้งเคารพใน ความคิด ความเชื่อ และการปฏิบัติของบุคคล อื่นที่แตกต่างกันไปโดยปราศจากอคติ</p> <p>1) รู้และเข้าใจบทบาท หน้าที่ของบุคคล และโครงสร้างการบริหารตามกระบวนการ ประชาธิปไตยในครอบครัว โรงเรียน ชุมชน และสังคม รวมทั้งมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และทำกิจกรรมตามกระบวนการประชาธิปไตย</p> <p>2) เคารพและปฏิบัติตามข้อตกลง กติกา กฎ ระเบียบ การอยู่ร่วมกันในครอบครัว โรงเรียน และชุมชน เพื่อนำไปสู่ความเข้าใจตาม รัฐธรรมนูญ อันเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ</p>

สำหรับในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สามารถกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และสาระ การเรียนรู้รายปีของสาระที่ 2 ได้ดังตาราง

ตาราง 2 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และสาระการเรียนรู้รายปี ของมาตรฐาน ส 2.1

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ชั้น ป.1	สาระการเรียนรู้ ชั้น ป.1
1. รู้และปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถี ประชาธิปไตย	- ความเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย
2. ยอมรับในความสามารถ และเห็นคุณค่าใน ตนเองและผู้อื่น ในฐานะสมาชิกที่ดีของ ครอบครัว และโรงเรียน	- คุณค่าในตนเองและผู้อื่นในฐานะสมาชิกที่ ดีของครอบครัว และโรงเรียน
3. เข้าใจสถานภาพ บทบาท หน้าที่ของตนเอง	- สถานภาพ บทบาท หน้าที่ของตนเอง
4. เข้าใจสิทธิที่พึงได้รับการคุ้มครองตาม กฎหมาย	- สิทธิที่พึงได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ชั้น ป.1	สาระการเรียนรู้ ชั้น ป.1
5. รู้และปฏิบัติตนตามบรรทัดฐาน และ วัฒนธรรมในครอบครัว และโรงเรียน	- การปฏิบัติตนตามบรรทัดฐาน และ วัฒนธรรมในครอบครัว และโรงเรียน
6. เคารพความคิดของผู้อื่น	- การเคารพความคิดของบุคคลอื่น

ตาราง 3 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และสาระการเรียนรู้รายปี ของมาตรฐาน ส 2.2

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ชั้น ป.1	สาระการเรียนรู้ ชั้น ป.1
1. รู้และเข้าใจบทบาทหน้าที่ของบุคคล และ โครงสร้างการบริหารตามกระบวนการ ประชาธิปไตย ในครอบครัวและโรงเรียน	- บทบาท หน้าที่ของบุคคล และโครงสร้าง การบริหารตามกระบวนการประชาธิปไตยใน ครอบครัวและโรงเรียน
2. เคารพและปฏิบัติตามข้อตกลง กติกา กฎ ระเบียบ และอยู่ร่วมกันในครอบครัว และ โรงเรียน เพื่อนำไปสู่ความเข้าใจตาม รัฐธรรมนูญ	- ข้อตกลง กติกา กฎ ระเบียบเกี่ยวกับการ อยู่ร่วมกันในครอบครัว และโรงเรียน เพื่อนำ ไปสู่ความเข้าใจตามรัฐธรรมนูญ

คุณภาพของผู้เรียน เมื่อจบช่วงชั้นที่ 1 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3)

1. ได้เรียนรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเองและผู้ที่อยู่รอบข้าง ตลอดจนสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น ที่อยู่อาศัย และเชื่อมโยงประสบการณ์ไปสู่โลกกว้าง
2. ผู้เรียนได้รับการพัฒนาให้มีทักษะกระบวนการ และมีข้อมูลที่จำเป็นต่อการพัฒนา ให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม ประพฤติปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ มีความ เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ การอยู่ร่วมกันและการทำงานกับผู้อื่น มีส่วนร่วมในกิจกรรม ของห้องเรียน และได้ฝึกหัดการตัดสินใจ
3. ได้ศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว โรงเรียน และชุมชนในลักษณะการ บูรณาการ ผู้เรียนได้เข้าใจแนวคิดเกี่ยวกับปัจจุบันและอดีต มีความรู้พื้นฐานทางเศรษฐกิจ ได้ข้อคิดเกี่ยวกับรายรับ-รายจ่ายของครอบครัว เข้าใจถึงการเป็นผู้ผลิต ผู้บริโภค รู้จักการออม ขั้นต้น และวิธีการเศรษฐกิจพอเพียง
4. ได้รับการพัฒนาแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หน้าที่พลเมือง เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์ เพื่อเป็นพื้นฐานในการทำความเข้าใจในขั้นที่สูง ต่อไป

2. เอกสารเกี่ยวกับสื่อแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

สื่อการสอน

ความหมายของสื่อการสอน

ชม ภูมิภาค (2523 : 19) ได้ให้ความหมายของคำว่า “สื่อ” (Media) หมายถึง ตัวกลางหรือพาหนะที่จะให้สิ่งหนึ่งเดินทางจากจุดต้นตอไปยังจุดหมายปลายทาง หรือเป็นสิ่งที่จะนำสารไปยังจุดหมายปลายทาง สื่อเป็นตัวกลางหรือตัวเชื่อมระหว่างจุดหมายสองจุด สำหรับการสอนนั้น เป็นการกระทำของครู เพื่อจะให้เกิดการเรียนรู้ในตัวผู้เรียน การสอนก็คือ การส่งสารไปยังผู้เรียน แต่การส่งสารนั้นจะต้องมีพาหนะหรือสื่อ นำสารไป สื่อการนำสารลักษณะเช่นนี้ เรียกว่า สื่อการสอน

เสาวนีย์ สิกขาบัณฑิต (2528 : 202) ได้ให้ความหมายของสื่อการสอนไว้ว่า หมายถึง วัสดุ เครื่องมือ และวิธีการที่จะนำหรือถ่ายทอดสารไปยังผู้รับ

ยิ่งลักษณ์ งามดี (2535 : 2-3) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับสื่อการสอนไว้ว่า “สื่อ” เป็นสิ่งที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ ดังนั้น สื่อจึงหมายถึง วิธีการ กระบวนการ วัสดุ เครื่องมือ เครื่องใช้ ตลอดจนแหล่งวิทยาการที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ขึ้นได้ ถ้าจะพิจารณาถึงลักษณะการเรียนรู้ภาษาของนักเรียนแล้ว คือ การเรียนรู้ตามธรรมชาติ ตามประสบการณ์ในสิ่งแวดล้อม และเรียนรู้จากกระบวนการเรียนการสอนในโรงเรียน สื่อจึงน่าจะมีสองประเภทคือ สื่อธรรมชาติ และสื่อที่จัดขึ้นตามกระบวนการเรียนการสอนในโรงเรียน ซึ่งอาจแบ่งแยกย่อยๆ ไปตามวัตถุประสงค์และลักษณะเนื้อหาได้

กิดานันท์ มลิทอง (2536 : 45) ได้ให้ความหมายของสื่อการสอน (Instructional Media) ไว้ว่า หมายถึง สื่อชนิดใดก็ตามไม่ว่าจะเป็นเทปบันทึกเสียง สไลด์ วิทยู โทรทัศน์ วิดีโอ แบบเรียน แผนภูมิ ภาพนิ่ง ซึ่งบรรจุเนื้อหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนเป็นสิ่งที่ใช้เป็นเครื่องมือ ทำให้การสอนของผู้สอนส่งไปถึงผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายที่ผู้สอนวางไว้ได้เป็นอย่างดี

จากความหมายของสื่อการสอนดังที่กล่าวมา พอสรุปได้ว่า สื่อการสอน หมายถึง สิ่งที่ผู้สอนใช้เป็นตัวกลางในการนำสาระหรือความรู้ถ่ายทอดไปยังผู้เรียน เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ในการเรียนการสอนที่ตั้งไว้

บทบาทของสื่อการสอน

สื่อการสอนมีบทบาทต่อการเรียนการสอนของเด็กประถมศึกษา ดังนี้

1. สื่อการสอนเป็นตัวกระตุ้นความสนใจของเด็กต่อเรื่องที่จะเรียน
2. สื่อการสอนเป็นเครื่องมือที่จะให้เด็กได้เรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติ

3. สื่อการสอนช่วยให้ประสบการณ์รูปธรรมแก่เด็ก
4. สื่อการสอนเป็นตัวอย่างที่ดีสำหรับการเรียนของเด็ก และสามารถทำให้เด็กได้เรียนรู้เร็วขึ้น
5. สื่อการสอนในรูปของกิจกรรม หรือวิธีการต่าง ๆ จะทำให้เกิดบรรยากาศของความ เป็นกันเอง
6. สื่อการสอนช่วยสร้างสภาพการณ์ที่เปิดกว้างต่อการเรียนรู้ของเด็ก

ความสำคัญของสื่อการสอน

ยิ่งลักษณ์ งามดี (2535 : 2 – 3) สื่อการสอนทุกประเภท ถือว่าเป็น วัสดุหลักสูตร (Curriculum Materials) ที่มีความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อเปรียบเสมือน เครื่องมือนำทางให้ผู้เรียนได้เดินทางสู่จุดหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้ และยังทำให้การจัด กิจกรรมการเรียนการสอนน่าสนใจ สนุก และผู้เรียนเกิดความเพลิดเพลิน ผลที่จะได้รับในการ ใช้สื่อการเรียนการสอน ได้แก่

1. นักเรียนจะได้ประสบการณ์ตรงจากเรื่องที่สอน จำได้แม่นยำ และสามารถนำไป ประยุกต์ใช้ได้
2. ทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาในบทเรียนได้เร็ว และง่ายขึ้น นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ อย่างรวดเร็ว
3. ได้รับความสนใจในการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนสนุกสนาน และเพลิดเพลินกับการเรียน การสอน ไม่เบื่อหน่ายกิจกรรม
4. นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม และมีโอกาสในการแสดงความสามารถแสดง ความคิดเห็น
5. ทำให้ครูมีความเชื่อมั่นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
6. ช่วยให้คุณได้เห็นพฤติกรรมของนักเรียนชัดเจนขึ้น ง่ายสำหรับการที่จะส่งเสริม ปรับปรุงและแก้ไขพฤติกรรม และกิจกรรมนั้นๆ

เกอร์ลาซ และอีลี (สันทัต ภิบาลสุข และพิมพ์ใจ ภิบาลสุข 2525 : 42-43 อ้างอิงมา จาก Gerlach and Ely 1971 : 10) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของสื่อการสอนไว้ดังนี้

1. สื่อการสอนสามารถบันทึกเหตุการณ์ในอดีต ปัจจุบัน และจำลองเหตุการณ์อนาคต ได้ ดังนั้นจึงสามารถนำมาใช้ในเวลาต่อมาได้
2. สื่อการสอนสามารถบันทึกเหตุการณ์ที่มนุษย์ไม่สามารถสังเกต หรือ สามารถมองเห็นได้
3. สื่อการสอนอาจใช้ได้กับคนกลุ่มใหญ่ กลุ่มเล็กหรือรายบุคคล ในสถานที่แตกต่างกัน ตามความต้องการ
4. สื่อการสอนช่วยแก้ปัญหาพื้นฐานหรือภูมิหลังของเด็กที่แตกต่างกัน

ประเภทของสื่อการสอน

การแบ่งประเภทของสื่อการสอนตามแนวทางของเทคโนโลยีทางการศึกษา แบ่งได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2536 : 6)

1. สื่อประเภทวัสดุ (Software) หมายถึง สื่อที่เก็บความรู้ไว้ในตัวเองซึ่งจำแนกย่อยได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

1.1 วัสดุประเภทที่สามารถช่วยถ่ายทอดความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องอาศัยอุปกรณ์การเรียน เช่น แผนที่ ลูกโลก รูปภาพ หุ่นจำลอง ฯลฯ

1.2 วัสดุประเภทที่ไม่สามารถช่วยถ่ายทอดความรู้ได้ด้วยตนเอง จำเป็นต้องอาศัยอุปกรณ์อื่นช่วย เช่น แผ่นเสียง ฟิล์มภาพยนตร์ สไลด์

2. สื่อประเภทอุปกรณ์ (Hardware) หมายถึง สิ่งที่เป็นตัวผ่านที่ทำให้ข้อมูลหรือความรู้ที่อยู่ภายในวัสดุ สามารถถ่ายทอดออกมาใช้หรือเรียนรู้ได้ เช่น เครื่องฉายสไลด์ เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องเล่นแผ่นเสียง เป็นต้น

3. สื่อประเภทเทคนิคและวิธีการ (Techniques and Methods) หมายถึง สื่อที่มีลักษณะเป็นแนวความคิดหรือรูปแบบขั้นตอนในการเรียนการสอน ซึ่งไม่มีลักษณะเป็นวัสดุหรืออุปกรณ์ แต่ก็สามารถใช้สื่อวัสดุอุปกรณ์เหล่านั้นมาช่วยในการดำเนินงานได้ เช่น การจัดระบบการสอนแบบจุลภาค การสาธิต เป็นต้น

บทบาทของสื่อการสอนต่อการเรียนรู้ของเด็กประถมศึกษา

ในกระบวนการสอนนั้น สื่อจะเข้ามามีบทบาทหรือทำหน้าที่ต่าง ๆ ได้ดังต่อไปนี้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช 2532 : 24-25)

1. สื่อการสอนเป็นตัวกระตุ้นความสนใจของเด็กต่อเรื่องที่จะเรียน เมื่อเด็กเกิดความสนใจก็จะเกิดความพยายามเรียนรู้เรื่องนั้นขึ้นมาเอง โดยไม่ต้องเสียเวลาพูด หรืออธิบายมากมายนัก

2. สื่อการสอนเป็นเครื่องมือที่จะให้เด็กได้เรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติ โดยที่เด็กจะเรียนรู้ได้ดีที่สุดด้วยการลงมือทำ หากไม่มีสื่อการสอนให้เป็นเครื่องมือ เด็กก็ไม่ทราบว่าทำอะไร เพราะการบอกให้เด็กลงมือทำกิจกรรมนั้น เพียงแค่บอกให้ทำโดยไม่มีเครื่องมือช่วยย่อมเป็นไปได้ไม่ได้

3. สื่อการสอนช่วยให้ประสบการณ์รูปธรรมแก่เด็ก เพราะสื่อการสอนขยายแนวคิดในเรื่องที่เรียนด้วยการให้เด็กได้เห็นภาพได้ยินเสียงหรือทั้งสองอย่าง เห็นการเคลื่อนไหว มีโอกาสเห็นของจริงหรืออย่างน้อยก็ของจำลอง และบางครั้งก็ได้รับประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับสิ่งที่เรียน

4. ในการเรียนแนวคิดบางอย่าง นักเรียนจะเรียนรู้ได้ดีจากการเห็นตัวอย่างหรือตัวแบบ สื่อการสอนจึงมีบทบาทเป็นตัวแบบที่ดีสำหรับการเรียนของเด็ก และสามารถทำให้เด็กเรียนรู้ได้รวดเร็วขึ้น หากไม่มีสื่อการสอนเป็นตัวแบบ บางทีครูเสียเวลาอธิบายทั้งวัน นักเรียนก็มอง

ไม่เห็นภาพหรือปฏิบัติตามไม่ได้ เช่น ในการเรียนกระบวนการตามขั้นตอนต่าง ๆ

5. สื่อการสอนในรูปของกิจกรรมหรือวิธีการต่าง ๆ จะทำให้เกิดบรรยากาศของความ เป็นกันเอง โดยครูมีเวลาสังเกตและใกล้ชิดกับนักเรียนที่ต้องการครูมากขึ้น เพราะครูไม่จำเป็นต้องสอนด้วยการพูดตลอดเวลา ครูจึงไม่เหน็ดเหนื่อย หงุดหงิดหรือเกิดความรู้สึก “แข็ง” แต่กลับจะรู้สึกสนุกสนานไปกับการเรียนของเด็ก ครูก็จะมีความยิ้มแย้ม สร้างบรรยากาศของความอบอุ่นใจมากยิ่งขึ้น

6. สื่อการสอนช่วยสร้างสภาพการณ์ที่เปิดกว้าง ต่อการเรียนรู้ของเด็ก โดยการจัดสื่อ ในรูปของชุดการสอนที่มีการเตรียมการไว้ล่วงหน้า ครูจึงเปิดโอกาสให้เด็ก ได้เกิดการเรียนรู้ ได้ซักถาม คิดค้นสิ่งใหม่ได้เต็มที่ โดยที่ครูไม่ต้องเกรงว่าจะสอนเด็กหรือตอบคำถามเด็กไม่ได้ เพราะสื่อการสอนบรรจุเนื้อหาหรือคำตอบปัญหาต่าง ๆ ไว้แล้ว ดังนั้นการเรียนของเด็กประถม ศึกษา จึงมีบรรยากาศของความเปิดใจมากยิ่งขึ้น

ประโยชน์ของสื่อการสอน

ประโยชน์ของการสื่อการสอนที่มีต่อการเรียนรู้ มีดังนี้ (เชียรศรี วิวิศศิริ 2530 : 69-70)

1. ช่วยให้เกิดลักษณะเป็นรูปธรรม ทำให้ผู้รับสารเข้าใจความหมายของสิ่งนั้น ๆ ได้อย่างกว้างขวางและรวดเร็ว
2. สามารถเอาชนะขีดจำกัดเรื่องเวลา ระยะทาง และขนาดลงได้
3. ช่วยเสริมสร้างทางความคิดและวิธีการแก้ปัญหา
4. สามารถเปลี่ยนความเชื่อ ความคิด ความรู้สึก และสร้างทัศนคติใหม่ได้อย่างดี
5. สามารถนำเหตุการณ์จริงมาสู่ผู้เรียนได้ ทำให้เกิดประสบการณ์ร่วมกัน
6. ปรับปรุงและเพิ่มคุณภาพการเรียนการสอนให้ดีขึ้น
7. ประหยัดเวลาในการเรียนการสอน
8. ประหยัดกำลังและปริมาณครูผู้สอน
9. เพิ่มปริมาณผู้เรียนได้มากในเวลาเดียวกัน
10. เป็นเครื่องมือในการเรียนการสอนและปฏิบัติงานทั่วไป
11. ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดี เร็ว และเข้าใจเรื่องต่าง ๆ ตรงกัน
12. ช่วยให้ผู้เรียนจำเรื่องราวต่าง ๆ ได้มากกว่า นานกว่า ช่วยให้เกิดความคิดรวบยอดที่มีความหมายช่วยสร้างความสนใจให้กับผู้เรียน
13. ช่วยเพิ่มทักษะการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ เช่น อ่าน เขียน หรือปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ
14. ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง สนองความแตกต่างระหว่างบุคคล
15. ลดจำนวนนักเรียนสอบตก
16. เพิ่มคุณภาพของผู้เรียนให้ได้มาตรฐาน

หลักในการเลือกสื่อ

แมคคอนเนล (ฉลองชัย สุรวัดนนท์ 2528 : 152-154 ; อ้างอิงมาจาก Mc.connell. 1974 : 22-26) ได้กล่าวถึงหลักในการเลือกสื่อไว้ดังนี้

1. เลือกสื่อให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์การสอน ในการเลือกสื่อนั้นครูจะต้องรู้จักวัตถุประสงค์การสอน ในวัตถุประสงค์การสอนนั้นจะชี้ให้ครูเห็นว่า จะใช้สื่ออะไรจึงเหมาะสม จะทำให้นักเรียนบรรลุวัตถุประสงค์การสอนได้ เพราะว่าในวัตถุประสงค์การสอนนั้นจะบ่งให้เห็นว่านักเรียนจะต้องทำอะไร และนักเรียนจะทำได้ด้วยสื่ออะไร จึงจะบรรลุวัตถุประสงค์นั้นได้ เป็นหน้าที่ของครูที่จะต้องพิจารณาเลือกสื่อที่ดีที่สุด ซึ่งเหมาะสมที่จะทำให้นักเรียนได้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

2. เลือกสื่อที่เหมาะสมกับการประยุกต์ใช้

2.1 ความเหมาะสมกับความต้องการทางด้านทัศน (ภาพ) ในวัตถุประสงค์การสอน บางข้อ นักเรียนจะบรรลุวัตถุประสงค์นั้นได้ ต้องได้ประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรมด้วยการได้ดู ดังนั้น ในการเลือกสื่อให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ในด้านนี้ จึงต้องเลือกสื่อที่มีลักษณะที่ให้นักเรียนได้ดู เช่น รูปภาพ สไลด์ ภาพยนตร์ ฯลฯ

2.2 ความเหมาะสมกับนักเรียน ในการเลือกสื่อการสอนต้องคำนึงถึงประสบการณ์เดิมของนักเรียน ความสามารถ (เรียนได้เร็ว-ช้า) ของนักเรียนแต่ละคนที่แตกต่างกัน เช่น นักเรียนคนหนึ่งมีความรู้ความสามารถในเรื่องคำศัพท์ทางวิชาการในเรื่องที่เรียนดีมาก ไม่ต้องค้นหาคำจำกัดความของศัพท์นั้นในขณะที่ดูวิดีโอเทป แต่ในทางตรงกันข้ามมีนักเรียนอีกหลายคนที่มีความรู้ความสามารถทางคำศัพท์ในบทเรียนนั้นไม่ดีพอ ต้องหยุดวิดีโอเทปทุก 5 นาที เพื่อหาคำจำกัดความคำศัพท์ เพื่อให้เข้าใจบทเรียนนั้นได้ ตามตัวอย่างนี้ เพื่อที่จะให้นักเรียนทั้ง 2 ลักษณะ ได้เรียนรู้ความสามารถ (เร็ว-ช้า) ให้ได้ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลยิ่งขึ้น ก็เป็นหน้าที่ของครูที่จะต้องให้ออกาส และเลือกสื่อให้เหมาะสมกับนักเรียน ให้นักเรียนได้ใช้สื่อตามความสามารถของแต่ละคน

2.3 ความเหมาะสมกับความต้องการสื่อที่มีลักษณะการเคลื่อนไหว ถ้าบทเรียนนั้นจำเป็นต้องให้นักเรียนได้ดูภาพที่มีลักษณะการเคลื่อนไหว ก็เป็นหน้าที่ของครูที่จะต้องพิจารณาเลือกภาพที่มีลักษณะเคลื่อนไหว เพราะว่าจะทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนได้ดีขึ้น ลึกซึ้งขึ้น แต่บางครั้งรายละเอียดเฉพาะบางตอน หรือกระบวนการบางตอนของเนื้อหานั้น ก็จำเป็นต้องใช้ภาพนิ่ง คือ ใช้เทคนิคการถ่ายภาพ ให้เป็นการหยุดชั่วขณะที่ละภาพ หรือภาพเคลื่อนไหวช้า เช่น วิธีสอนการแก้ไขเครื่องยนต์ในเรื่อง คาบูเรเตอร์ นั้น กระบวนการแก้ไขตรวจสอบ และขั้นตอนควรจะใช้ภาพนิ่ง เพื่อให้เข้าใจแต่ละขั้นตอนได้ชัดเจน เมื่อจะเรียนรู้กระบวนการทั้งหมดแล้วจึงควรใช้ภาพยนตร์หรือวิดีโอเทป

2.4 ความเหมาะสมกับความต้องการเรื่องสี ในการเลือกสื่อให้เหมาะสมกับบทเรียนบางบทเรียน เราจะต้องพิจารณาด้วยว่า สื่อที่เราใช้นั้นจะต้องเป็นสื่อที่มีสีธรรมชาติ

หรือไม่บทเรียนบางวิชาไม่จำเป็นต้องใช้สื่อที่มีสี จึงจะได้ความคิดรวบยอดที่ถูกหรือตรงกับความเป็นจริงหรือก่อให้เกิดความงาม เช่น ในเรื่องการบอกลักษณะแตกต่างของกรดกับด่าง งานศิลปะของตัวอย่างต่าง ๆ เป็นต้น ครูจึงจำเป็นต้องเลือกที่มีสี ถ้าบทเรียนนั้นต้องใช้สื่อที่มีสี

2.5 ความเหมาะสมกับความต้องการการตัดต่อง่าย ๆ บางครั้งเราต้องพิจารณาเลือกสื่อในเรื่องการตัดต่อได้ง่าย เพื่อใช้สอนให้เหมาะสมกับบทเรียนนั้นๆ เพื่อเป็นการประหยัดเวลา หรือให้การใช้สื่อทันตามกำหนดเวลาในแผนการสอน หรือเพื่อให้ความคิดรวบยอดที่ถูกต้องกับความคิดรวบยอดที่ผิด หรือล้าสมัยของสื่อนั้นออกไป นำส่วนที่เป็นประโยชน์ไว้ใช้ได้ หรือเพื่อให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนได้ง่ายขึ้น ในการตัดต่อทำได้ง่ายหรือไม่ ครูต้องพิจารณาด้วย

2.6 ความเหมาะสมในเรื่องความสะดวกในการใช้สื่อ ในการเลือกสื่อ ให้ตรงกับความต้องการของครูนั้น ครูจะต้องเข้าใจในเรื่องความสะดวกในการใช้สื่อในเรื่องเกี่ยวกับเวลา สถานที่และรูปแบบของสื่อ องค์ประกอบที่สำคัญในการใช้สื่อองค์ประกอบหนึ่งก็คือ ความยืดหยุ่นในการใช้สื่อ ครูควรเลือกสื่อที่ยืดหยุ่นได้ตามกาลเวลาและสถานที่ ไม่ใช่เลือกใช้สื่อโดยไม่คำนึงถึงเรื่องเหล่านี้ เช่น ครูจะใช้ภาพยนตร์สอนเนื้อหาวิชาหนึ่ง จะใช้ได้เฉพาะห้องเรียน ศูนย์เรียนรวม ในวันพุธ เวลา 13.00 น. เท่านั้น นี้ไม่ใช่ลักษณะการยืดหยุ่นในการเลือกใช้สื่อ

หนังสือเรียน

ความหมายของหนังสือเรียน

สื่อถ่ายโยงการเรียนรู้พื้นฐานสำคัญอย่างหนึ่ง คือ แบบเรียนหรือหนังสือเรียน มีผู้ให้ความหมายของแบบเรียน หรือหนังสือเรียน ดังนี้

ชอร์ (Shore. 1960 : 54) กล่าวถึงแบบเรียนว่า เป็นเครื่องมือที่ครูกับนักเรียนใช้สื่อความหมายซึ่งกันและกัน เป็นศูนย์กลางให้นักเรียนที่มีความแตกต่างระหว่างบุคคล ได้เรียนเรื่องเดียวกันเพื่อความเข้าใจเรื่องราวต่างๆ ไปในแนวเดียวกัน

กู๊ด (Good 1973 : 605) ได้ให้ความหมายของหนังสือเรียนไว้ว่า หนังสือเรียน หมายถึงหนังสือที่เกี่ยวกับการศึกษาวิชาใดวิชาหนึ่งโดยเฉพาะ มีการจัดเนื้อหาอย่างมีระบบ มุ่งหมายที่จะใช้เฉพาะการเรียนการสอนในระดับใดระดับหนึ่ง และเป็นข้อมูลที่สำคัญในการเรียนการสอน

ธวัช ปุณโณทก (2526 : 3) กล่าวว่า แบบเรียน คือหนังสือที่มีเนื้อหา ความรู้ หลักการ และวิธีการเรียนการสอนที่กำหนดขึ้น ใช้สำหรับการเรียนระดับชั้นใดชั้นหนึ่ง ฉะนั้น หนังสือแบบเรียนจึงหมายถึง หนังสือที่ใช้ประกอบการเรียนในโรงเรียนทุกสาขาวิชา และส่วนใหญ่จะจำกัดอยู่ในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

จากความคิดของนักการศึกษาดังกล่าว สรุปได้ว่า หนังสือเรียนหรือแบบเรียนก็คือหนังสือที่มีเนื้อหาสาระตรงตามหลักสูตรและจุดประสงค์รายวิชาที่กำหนดไว้ เพราะผู้เขียนต้องใช้

หลักสูตรและจุดประสงค์รายวิชาเป็นตัวกำหนดในการเขียน มีเนื้อหาเหมาะสมกับวัยและระดับ
 ชั้นของผู้เรียน ลักษณะการเขียนเป็นเชิงวิชาการ ให้ข้อเท็จจริงและข้อมูลที่ถูกต้องกับหลักวิชา
 เหมาะสมสำหรับครู ในการใช้เป็นสื่อการเรียนการสอน และเป็นแหล่งข้อมูลสำหรับนักเรียน
 ในการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม

ความมุ่งหมายของการสร้างสื่อหนังสือเรียน

ความมุ่งหมายของการสร้างสื่อหนังสือเรียน หทัย ต้นหยง (2532 : 53-34) ได้กล่าวใน
 เชิงเป้าหมายไว้ดังนี้

เป้าหมายทั่วไป

1. เพื่อใช้เป็นวัสดุหลักสูตร
2. เพื่อสร้างเสริมเนื้อหาของบทเรียน ให้ชัดเจนกว้างขวางลึกซึ้งกว่าเดิม
3. เพื่อเป็นสื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

เป้าหมายเฉพาะ

1. เพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาโดยเฉพาะในการอ่าน
2. เพื่อพัฒนาสมอง ความคิด ทั้งในเชิงความเข้าใจในการเปรียบเทียบความสัมพันธ์
 วิเคราะห์ สังเคราะห์และการประเมินค่า
3. เพื่อพัฒนาลักษณะนิสัยในการอ่าน อันมีผลต่อการสร้างเจตคติต่อสภาพแวดล้อม
 การดำรงชีวิต ขนบประเพณี วัฒนธรรม ทั้งในส่วนตน สังคมและประเทศชาติ
4. เพื่อพัฒนาจิตใจของผู้เรียน เพื่อให้เกิดสำนึกในคุณธรรม และเป็นพื้นฐานของการ
 สร้างค่านิยมและจริยธรรมอันดีงาม รวมทั้งการเสริมสร้างเจตคติในทางประชาธิปไตยและความ
 เป็นพลเมืองดีของชุมชนและชาติบ้านเมือง
5. เพื่อพัฒนาสุขภาพทางจิตของผู้เรียนให้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วยความสุข สนุกสนาน
 รื่นเริง เพลิดเพลิน บันเทิงใจ
6. เพื่อเป็นสื่อเสริมแรงจูงใจ ส่อใจ เร้าใจ ให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี

กล่าวโดยสรุป เป้าหมายของการสร้างหนังสือเรียน คือ เป็นวัสดุหลักสูตรซึ่งเป็น สื่อที่
 ช่วยเสริมเนื้อหาของบทเรียนให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ตลอดจนพัฒนาทั้งทางด้านสมองและลักษณะนิสัย
 ของผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่ดีของชุมชนและชาติบ้านเมือง

ทรัพยากรในการสร้างหนังสือเรียน

หทัย ตันหยง (2528 : 87-90) ได้กล่าวถึงทรัพยากรแม่บทในการสร้างหนังสือเรียนไว้ดังนี้

1. หลักสูตรการศึกษา นับเป็นแม่บทใหญ่ของการสร้างหนังสือเรียน หลักสูตรแต่ละระดับ เป็นเป้าหมายของการสร้างเนื้อหา ซึ่งจะสอดคล้องกับหลักการ จุดหมาย กระบวนการสอนและกิจกรรม ระบบการสื่อสารการเรียนรู้ และระบบประเมินผลตามหลักสูตรนั้นๆ
2. ปรัชญาและจิตวิทยาการศึกษา เป็นพื้นฐานสำคัญที่จะประยุกต์ใช้เพื่อถ่ายโยงการเรียนรู้ไปสู่เป้าหมายนั้นๆ
3. บูรณาการแห่งศาสตร์ทั้งหลาย ทั้งทางด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ทั้งที่เป็นแกนเนื้อหาและในส่วนที่เป็นสหวิทยาการ (Interdisciplinary) กับสหองค์การ (Interorganization) ของหลักสูตรการศึกษานั้นๆ
4. แหล่งตำราวิชาการ และเอกสารค้นคว้าอ้างอิง เพื่อความหนักแน่นแม่นยำของเนื้อหาที่นำเสนอในหนังสือเรียนนั้นๆ
5. ภาษาศาสตร์ อันเป็นเครื่องมือพื้นฐาน ของการสื่อความหมายที่ถูกต้อง ชัดเจน เหมาะสมกับระดับอายุ ระดับหลักสูตรการศึกษาและหลักวิชา
6. ความเปลี่ยนแปลงทางสังคมซึ่งมีอยู่ในสังคมโลกตลอดเวลา ย่อมเป็นเงื่อนไขสำคัญ ในการนำเสนอเนื้อหาของหนังสือเรียน

แนวคิดในการผลิตหนังสือเรียน

หทัย ตันหยง (2532 : 59-90) กล่าวว่า การสร้างสิ่งใดสิ่งหนึ่งขึ้นมา นั้น ควรจะยึดแนวทางที่เป็นเครื่องดำเนินการให้อยู่ในกรอบเดียวกัน ดังนั้น การสร้างหนังสือเรียนก็ควรจะมีแนวทางในการผลิตเป็นแนวทางในการปฏิบัติ ดังนี้

1. หนังสือเรียน เป็นสื่อการเรียนรู้ที่ลงทุนน้อยกว่าเทคโนโลยีทางการศึกษาสมัยใหม่หลายประเภท
2. การผลิตหนังสือเรียนต้องให้สอดคล้องกับแนวคิดในการจัดหลักสูตร จึงต้องคำนึงถึงแหล่งวิทยาการในท้องถิ่นเป็นหลักในการกำหนดเนื้อหาสาระ
3. ครูของแต่ละท้องถิ่นก็คือ ชาวบ้านซึ่งครูผู้สอนในท้องถิ่นต้องเรียนรู้ ในการผลิตหนังสือขึ้นใช้เอง หรือเรียกว่าหนังสือท้องถิ่น หรือหนังสือชาวบ้าน
4. หนังสือเป็นเทคโนโลยีหรือสื่อทางการศึกษาที่ยังคงมีบทบาทที่เหมาะสม และเป็นสื่อพื้นฐานที่ไขว่คว้าหาได้ใกล้มือมากกว่าสื่อประเภทอื่นๆ ที่มีราคาแพง
5. หนังสือเรียนเป็นอุปกรณ์ที่สอดคล้องกับบทเรียน ฉะนั้น การใช้หนังสือทั้งครูผู้สอน และเด็กผู้เรียนจะต้องมีระบบ ซึ่งไม่เป็นระบบการใช้ที่ยุ่งยากเหมือนสื่อประเภทอื่นๆ

6. เป็นแนวทางให้ท้องถิ่นได้ผลิตสร้างหนังสือเรียนขึ้น ในเขตการศึกษาของตน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน และการระดมพลังงานของนักวิชาการในท้องถิ่น

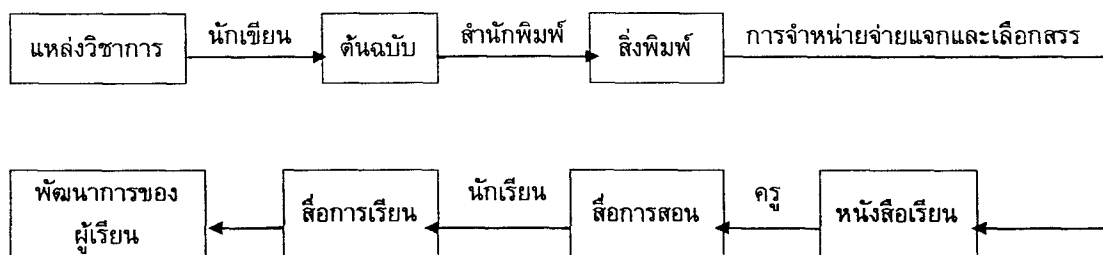
7. เป็นแนวทางในการใช้ธรรมชาติแวดล้อม ในสภาพที่เป็นจริงของท้องถิ่นมาบรรจุเป็นเนื้อหาสาระให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้มากที่สุด

8. การผลิตหนังสือเรียน ย่อมมีลักษณะที่ปรับยืดหยุ่น ในสาระเนื้อหาได้ง่ายต่อการเรียนรู้

9. เป็นแนวทางในการสร้างงานด้านบุคลากรต่อเยาวชนในท้องถิ่น ได้มีหนังสือเรียน หรือสื่อในการอ่านต่อไป

ขั้นตอนการผลิตหนังสือเรียน

كرونบาค (หทัย ดันหยง. 2532: 55-56; อ้างมาจาก Cronbach 1955: 94) ได้สรุปกระบวนการผลิตหนังสือเรียน ซึ่งเป็นภาพรวม เพื่อสื่อการเรียนรู้ไว้ ดังนี้

ภาพประกอบ 1 แผนภูมิขั้นตอนการผลิตหนังสือเรียน

จากกระบวนการผลิตดังกล่าว อาจสรุปลำดับขั้นการผลิต ได้เป็น 9 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 การกำหนดเป้าหมายและจุดประสงค์ในการเขียนหนังสือเรียน

ขั้นที่ 2 การกำหนดเกณฑ์ในการวางโครงสร้างต้นฉบับ

ขั้นที่ 3 การกำหนดโครงสร้างต้นฉบับ

ขั้นที่ 4 การกำหนดวิธีการและรูปแบบการนำเสนอเนื้อหา

ขั้นที่ 5 การวางเค้าโครงต้นฉบับ

ขั้นที่ 6 การสร้างต้นฉบับ

ขั้นที่ 7 การประเมินคุณภาพต้นฉบับ

ขั้นที่ 8 การนำต้นฉบับเข้าสู่กระบวนการพิมพ์

ขั้นที่ 9 การจำหน่ายจ่ายหนังสือเรียนไปสู่ผู้เรียน

ประโยชน์ของหนังสือเรียน

หทัย ตันหยง (2532 : 56-60) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของหนังสือเรียน ทั้งในด้านตัวผู้เขียนและครูผู้สอน ซึ่งถือว่าได้ผลคุ้มค่าในการเรียนการสอนไว้ ดังนี้

ประโยชน์ทั่วไป

1. หนังสือเรียนเป็นหนังสือที่ใช้อ่านได้เช่นเดียวกับหนังสือทั่วไปตามห้องสมุดต่างๆ
2. หนังสือเรียนเปรียบได้กับห้องสมุดเคลื่อนที่ที่สามารถค้นคว้าหาความรู้ต่างๆ ได้ตามความต้องการ
3. หนังสือเรียนทุกเล่มให้ทั้งสาระ ความรู้และความบันเทิงแก่ผู้อ่าน
4. หนังสือเรียนให้ข้อมูลความรู้ที่แน่นอน มีหลักฐานอ้างอิงเชื่อถือได้มากกว่าหนังสือประเภทอื่นๆ
5. หนังสือเรียนเป็นหนังสือที่หาได้ง่าย และราคาถูกกว่าหนังสือประเภทอื่นๆ เพราะมีมาตรฐานในการผลิตและการควบคุมราคา

ประโยชน์ทางด้านครูผู้สอน

1. หนังสือเรียนเป็นสื่อการสอนประเภทสิ่งพิมพ์ที่มีลักษณะเอนกประสงค์อย่างหนึ่ง
2. หนังสือเรียนเป็นเครื่องมือ หรือวัสดุหลักสูตร ที่ครูสามารถใช้ตรวจสอบเนื้อหาที่หลักสูตรกำหนดไว้อย่างแม่นยำถูกต้อง
3. หนังสือเรียนจะช่วยให้ครูเข้าใจขอบเขตเนื้อหาสาระของบทเรียน
4. หนังสือเรียนจะช่วยให้ครูสามารถวางจุดประสงค์ในการสอน โดยเฉพาะจุดประสงค์เฉพาะวิชาได้เป็นอย่างดี
5. หนังสือเรียนจะช่วยให้ครูเป็นแนวทางการจัดกิจกรรม และประสบการณ์สำหรับผู้เรียนให้บรรลุจุดประสงค์ที่คาดหวังไว้
6. หนังสือเรียนสามารถใช้แทนแผนการสอนในยามจำเป็นได้เป็นอย่างดี
7. หนังสือเรียนเป็นแหล่งวิชาการ ที่สามารถใช้เป็นจุดเริ่มต้นสร้างสรรค์สื่อการเรียนการสอนประเภทอื่น ๆ ได้อย่างกว้างขวาง

ประโยชน์ทางด้านตัวผู้เรียน

1. หนังสือเรียนเป็นคู่มือการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพอย่างยิ่ง
2. หนังสือเรียนเป็นแหล่งค้นคว้าหาความรู้ของประสบการณ์ จากบทเรียนในหลักสูตรให้กว้างขวางลึกซึ้งยิ่งขึ้น
3. หนังสือเรียนเป็นเครื่องมือที่ช่วยเตรียมตัว เพื่อจะเรียนในบทเรียนต่อไป

4. หนังสือเรียนช่วยพัฒนาทักษะทางภาษาได้เป็นอย่างดี
5. หนังสือเรียนเป็นแหล่งวิชาการสำหรับจัดกิจกรรม การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบทเรียนได้อย่างกว้างขวาง
6. หนังสือเรียนเป็นสื่อพัฒนาผู้เรียน ซึ่งเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้ปกครองในส่วนที่เกี่ยวกับการศึกษาเล่าเรียนให้ดำเนินไปด้วยดี
7. หนังสือเรียนจะมีแบบฝึกหัดคำถาม ข้อเสนอแนะเพิ่มพูนทักษะในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
8. หนังสือเรียนช่วยแก้ปัญหาภาวะขาดแคลนหนังสืออ่านสำหรับเด็กได้เป็นอย่างดี
9. หนังสือเรียนในยุคปัจจุบัน ส่งเสริมให้มีเนื้อหาที่น่าสนใจ เช่น ภาพประกอบสีสันสวยงาม มีเนื้อหาเสริมด้วยนิทาน นิยาย เพื่อให้บทเรียนน่าสนใจน่าเรียนไม่เบื่อหน่าย

ประโยชน์ของหนังสือเรียนทั้ง 3 ด้านดังกล่าว อาจสรุป เป็นประเด็นได้ว่าหนังสือเรียน เป็นสิ่งที่ให้ความรู้แก่บุคคลทั่วไป รวมทั้งผู้สอนและผู้เรียน และเป็นสื่อที่หาง่าย สามารถใช้แทนแผนการสอนในยามจำเป็นได้ ตลอดจนช่วยพัฒนาทักษะทางภาษาได้เป็นอย่างดี

หนังสือสำหรับเด็ก

ความหมายของหนังสือสำหรับเด็ก

แม้นมาส ชาลิต (2520 : 341) กล่าวว่า หนังสือสำหรับเด็ก หมายถึง หนังสือซึ่งเขียนหรือแปลให้เด็กเลือกอ่านเอง เพื่อความเพลิดเพลิน เพื่อให้มีความรู้ เพื่อใช้ประกอบการศึกษา และหนังสืออ่านเพื่อส่งเสริมการรู้หนังสือ

วัตถุประสงค์ของการสร้างหนังสือสำหรับเด็ก

หทัย ตันหยง (2529: 15-16) ได้สรุปวัตถุประสงค์ของการสร้างหนังสือสำหรับเด็กไว้ดังนี้

1. เพื่อปลูกฝังทัศนคติ ค่านิยม คุณธรรม และวัฒนธรรมอันดีงาม ตามชนบประเพณีของไทย
2. เพื่อช่วยกระตุ้นให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์
3. เพื่อให้เด็กได้รับความบันเทิงใจ ความเพลิดเพลินและความสนุกสนาน
4. เพื่อช่วยให้เกิดความพร้อม
5. เพื่อส่งเสริมทักษะในการอ่าน และเป็นสื่อนำไปสู่การแสวงหาความรู้ และประสบการณ์ต่างๆ
6. เพื่อส่งเสริมลักษณะนิสัยอันดีงาม รวมทั้งลักษณะนิสัยในการอ่าน รักการอ่านและ

อ่านหนังสือเป็น

7. เพื่อให้เด็กได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ด้วยการอ่าน อันเป็นหนทางเพื่อดับความฟุ้งซ่าน ยับยั้งนิสัยมั่วสุม เทียวเตร่ ประพฤติตนนอกกลุ่มนอกทางโดยเปล่าประโยชน์

8. เพื่อช่วยให้ชีวิตของเด็ก เกิดโลกทรรศน์ที่มีความรอบรู้ กว้างไกล ทันโลก ทันเหตุการณ์

9. เพื่อถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรม และสร้างศรัทธา ในเอกลักษณ์ไทยอันเป็นผลดีแก่การสร้าง ความมั่นคงของชาติบ้านเมือง

10. เพื่อให้เห็นคุณค่าของความเป็นชาติไทย คนไทยและสถาบันของชาติไทย

ลักษณะที่ดีของหนังสือสำหรับเด็ก

ลักษณะที่ดีของหนังสือสำหรับเด็กนั้น มีนักการศึกษาทั้งของไทย และต่างประเทศหลายท่าน ได้ทำการค้นคว้าวิจัยโดยมีจุดมุ่งหมายต่างกันไป บางท่านเน้นหนักทางด้านเนื้อหา บางท่านเน้นหนักทางด้านรูปเล่ม บางท่านเน้นหนักทางด้านภาพประกอบตลอดจนการใช้สี และขนาดของตัวอักษร ดังนี้

สุชาติ สวัสดิ์ศรี (2523 : 20-21) ให้ข้อคิดเกี่ยวกับลักษณะที่ดีของหนังสือสำหรับเด็กไว้ ดังนี้

1. ให้ข่าวสารแก่เด็ก
2. อธิบายข่าวสารนั้นว่าเป็นอย่างไร
3. พัฒนาค่านิยมหรือพัฒนาทัศนคติบางอย่าง เช่น ปลูกฝังความดี ความไม่เห็นแก่ตัว ความยุติธรรม
4. ส่งเสริมความเข้าใจตัวเอง ให้เด็กเข้าใจตัวเองและเข้าใจผู้อื่น รวมทั้งสิ่งแวดล้อมหรือสภาพแวดล้อมต่าง ๆ
5. ต้องให้เด็กรับรู้บางสิ่งบางอย่างที่ดีที่มีอยู่ในหนังสือ
6. สร้างความสำนึก และกระตุ้นให้เด็กเกิดความรู้สึกตื่นตัวในบางสิ่งบางอย่างที่ดี
7. กระตุ้นจินตนาการ
8. ให้แรงบันดาลใจซึ่งจะทำให้เด็กไปสานต่อ

สมาคมภาษาและหนังสือแห่งประเทศไทย (ณรงค์ ทองปาน. 2515 : อ้างอิงมาจากสมาคมภาษา และหนังสือแห่งประเทศไทย 2515) ได้สรุปลักษณะที่ดีของหนังสือสำหรับเด็ก ดังนี้

1. คุณภาพด้านการพิมพ์ คือ สามารถพิมพ์ตัวอักษร ภาพประกอบได้ชัดเจนมีสีสันงดงามดึงดูดความสนใจของเด็ก คุณภาพการจัดหน้าและรูปเล่ม ต้องจัดให้เป็นไปตามหลักจิตวิทยาเด็ก หน้าหนังสือดูโปร่งตา การใช้อักษรมีขนาดเหมาะสมกับวัยของเด็ก

2. คุณภาพทางศิลปะ ภาพเขียนหรือภาพประกอบควรเขียน โดยให้อารมณ์แก่ผู้อ่าน เขียนอย่างประณีต การใช้สีต้องเหมาะสม บางครั้งสีอาจจะผิดธรรมชาติไปบ้างก็ถือว่าเหมาะสมสำหรับเด็ก

3. คุณภาพในการเขียนเรื่อง ผู้เขียนต้องมีความสามารถในการเขียนผูกเรื่องสนุก ใช้ถ้อยคำสละสลวย เด็กอ่านแล้วเข้าใจ

หลักการสร้างภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็ก

ภิญญาพร นิตยประภา (2534 : 62) ได้กล่าวถึงความหมายของภาพประกอบไว้ว่า ภาพประกอบ (Illustration) หมายถึง ภาพที่ใช้เพิ่มเติมในหนังสือ เพื่ออธิบายเรื่องราวให้ชัดเจน และเพื่อตกแต่งให้สวยงาม มีทั้งชนิดภาพสีและภาพขาวดำ

ความสำคัญของภาพประกอบ

ภาพประกอบมีความสำคัญต่อหนังสือสำหรับเด็ก ดังนี้

1. ทำให้เด็กเข้าใจเรื่องราวในหนังสือได้รวดเร็ว และช่วยส่งเสริมให้เด็กเข้าใจในเนื้อเรื่องยิ่งขึ้น
2. จูงใจให้ผู้อ่านเกิดความรู้ และความคิดอย่างรวดเร็ว เป็นการสร้างจินตนาการให้แก่ผู้อ่านได้
3. ช่วยสร้างประสบการณ์ของผู้อ่านให้กว้างขวางยิ่งขึ้น โดยเสนอเป็นภาพซึ่งเด็กอาจไม่เคยเห็นมาก่อน

วัตถุประสงค์ของการสร้างภาพประกอบ

การสร้างภาพประกอบในหนังสือสำหรับเด็ก มีวัตถุประสงค์ดังนี้ คือ

1. เพื่อให้เด็กก่อนวัยเรียนซึ่งยังอ่านหนังสือไม่ออก ได้ดูรูปภาพก็พอจะเข้าใจได้
2. เพื่อดึงดูดความสนใจของเด็ก เพราะเด็กเล็กย่อมสนใจดูรูปภาพมากกว่าอ่านเนื้อหาในหนังสือ
3. เพื่ออธิบายเรื่องราว เพราะความคิดหรือเรื่องราวบางอย่างอธิบายให้เข้าใจได้ยาก แต่ถ้าหากมีภาพประกอบ ก็จะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจความคิดและเรื่องราวได้ดียิ่งขึ้น

ชนิดของภาพประกอบ

ภาพประกอบแบ่งออกเป็น 2 ชนิดคือ

1. ภาพเขียน
2. ภาพถ่าย

ลักษณะภาพประกอบที่ดี

ภาพประกอบเป็นสิ่งสำคัญในหนังสือสำหรับเด็ก ภาพที่ดีจะช่วยให้เด็กเข้าใจเรื่องได้ถูกต้อง รัญจวน อินทรคำแหง ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับภาพว่า ภาพนับว่าเป็นหัวใจของหนังสือสำหรับเด็ก เด็กชอบอ่านหนังสือด้วยภาพมากกว่าตัวหนังสือ ฉะนั้น หนังสือหรือวรรณกรรมที่ดีสำหรับเด็กจึงไม่ควรขาดภาพประกอบ ภาพถ่าย ภาพสเก็ตช์ ฯลฯ แต่คุณสมบัติของภาพนั้นจะต้องเป็นภาพที่มีความรู้สึก มีชีวิตมีความเคลื่อนไหวสอดคล้องกับเนื้อเรื่องและอธิบายเรื่องได้

ละเอียดย ลิมอักษร (2519 : 26) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการเขียนภาพประกอบในหนังสือสำหรับเด็กว่าต้องระมัดระวัง ดังนี้

1. ไม่เขียนภาพให้ผิดความเป็นจริง
2. ไม่บรรจุภาพแน่นเกินไปจนไม่มีที่ว่าง
3. เขียนให้ชัดเจน ไม่ว่าจะภาพสีหรือขาวดำ
4. ส่วนใกล้ของภาพต้องชัดเจน และมีรายละเอียดครบถ้วน
5. ส่วนไกลของภาพแสดงถึงภาพโดยทั่วไปของชุมชน
6. ควรพิถีพิถันในการจัดภาพ ตั้งแต่ภาพหน้าปกถึงหน้าสุดท้าย

กล่าวโดยสรุป การสร้างภาพประกอบที่ดีนั้น จะต้องสื่อความหมายได้ชัดเจนตรงตามความจริง มีรายละเอียดครบถ้วน ขนาดภาพมีความพอดี ไม่เล็กหรือใหญ่เกินไป

หลักการเขียนภาพประกอบ

ภาพประกอบของหนังสือแบบเรียน ภาพต้องตรงกับความเป็นจริงในการเขียนภาพประกอบ มีจุดมุ่งหมายให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในเรื่องที่อ่าน จึงควรยึดหลักเกณฑ์ ดังนี้

1. อ่านเรื่องที่เขียนภาพประกอบให้รู้เรื่องโดยตลอด
2. จับข้อความตอนใดตอนหนึ่งของเรื่องมาสร้างภาพประกอบ
3. วัตถุประสงค์สถานที่ที่หาดูได้ยาก หรือเขียนภาพให้สมจริงได้ยากควรใช้วิธีถ่ายภาพ
4. ก่อนสร้างภาพ ไม่ว่าจะจะเป็นภาพวัตถุ สถานที่และบุคคล ควรศึกษาหาข้อเท็จจริง

หรือหลักฐานที่ถูกต้องแน่ชัดเสียก่อน จึงลงมือเขียนภาพ จะได้ไม่เกิดปัญหาความผิดพลาดภายหลัง

วิริยะ สิริสิงห (2524 : 53) กล่าวว่า ในการเขียนภาพประกอบ ผู้เขียนภาพจะต้องเตรียม ดังนี้

1. ต้องรู้จักธรรมชาติต่างๆ ไป เช่น รู้จักสังเกตว่า กลางวันสีเป็นอย่างไร กลางคืนสีเป็นอย่างไร หรือรู้จักธรรมชาติที่เป็นชีวิตมนุษย์ สังเกตลักษณะของเด็กว่าจะมีความนุ่มนวลบนใบหน้า เวลาเขียนภาพ ก็ใช้รูปโค้งหรือทรงกลมช่วย ถ้าเป็นผู้ใหญ่ก็เพิ่มเหลี่ยมเข้าไป การ

เรียนรู้อารมณ์เหล่านี้ เป็นหลักเบื้องต้นที่ทุกคนต้องเรียน เวลาเขียนภาพก็จะเขียนได้ถูกต้องตามความเป็นจริง

2. ต้องเรียนรู้มวลธาตุ (Element) ที่ใช้แทนคำว่า ได้แก่ จุด เส้น น้ำหนัก สี พื้นผิว (Texture) นุ่ม นูน หยาบ จุดคือ ตัวที่จะก่อให้เกิดเป็นเส้น เส้นตรงที่แน่นอนหนึ่งในแนวระนาบให้ความรู้สึกอย่างไร เส้นตรงในแนวตั้งให้ความรู้สึกอย่างไร วงกลมให้ความรู้สึกอย่างไร สีแดงเมื่ออยู่บนพื้นขาว กับสีแดงเมื่ออยู่บนพื้นสีดำให้ความรู้สึกอย่างไร ฯลฯ

3. ความสามารถเฉพาะตัวของนักเขียนภาพ ผู้เขียนภาพจะต้องรู้ตัวเองว่ามีความถนัดในการเขียนภาพอย่างไร บางคนชอบใช้สีแดง บางคนชอบใช้สีดำ บางคนชอบใช้สีฟ้า ความสามารถในการให้สี รูปร่าง น้ำหนัก เส้น เป็นลักษณะเฉพาะตัว

4. แนวคิดหรือการปรับปรุงผลงานให้มีลักษณะของการสร้างสรรค์เพิ่มเติมขึ้นมา หรือบางครั้งเกิดปัญหา ผู้เขียนภาพต้องพยายามแก้ไขเพิ่มเติมภาพให้ตรงเนื้อหายิ่งขึ้น

ส่วนในเรื่องกรอบของภาพประกอบ และคำบรรยายภาพประกอบนั้น หทัย ตันหยง (2528 : 165-167) กล่าวว่า จากการสัมมนาเกี่ยวกับหนังสือสำหรับเด็กที่ผ่านมา ต่างก็ยอมรับกันเป็นสากลแล้วว่า ภาพนั้นไม่ควรตีเส้นกรอบล้อมรอบ ควรปล่อยเป็นลักษณะกรอบเปิดหรือให้ภาพกลืนกรอบ ภาพในหนังสือเรียนก็ใช้หลักการเดียวกัน เหตุผลที่คิดกันเช่นนั้นก็เพื่อสนับสนุนหลักจิตวิทยาที่ว่า

1. ผู้อ่านหรือเด็กที่ดูภาพที่ตีกรอบ จะรู้สึกอึดอัดเหมือนการจำกัดเสรีภาพ ทางอารมณ์ และความคิด

2. ภาพที่ตีกรอบลักษณะไม่อาจจะเขียนเต็มรูปได้ ถ้าหากตีกรอบ เด็กจะรู้สึกว่าภาพนั้นไม่ครบหรือขาดหายไป

3. ภาพในบางลักษณะไม่อาจจะเขียนเต็มรูปได้ถ้าหากตีกรอบ เด็กจะรู้สึกว่าภาพนั้นไม่ครบ หรือขาดหายไป

4. หนังสือบางเล่มส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ เด็กจะขีดเขียนเล่นบริเวณริมกรอบ ถ้าไม่ตีกรอบจะมีประโยชน์ในเรื่องนี้มาก

5. การตีเส้นกรอบ อาจทำได้ตามวัตถุประสงค์ของภาพ เช่น ภาพแผนภูมิแผนที่ซึ่งเป็นภาพนามธรรม

คำบรรยายภาพประกอบ

คำบรรยายภาพประกอบเป็นสิ่งจำเป็นจะต้องมี แต่ก็มีบางภาพที่สมบูรณ์ในตัวเอง สื่อความหมายชัดเจนโดยไม่ต้องมีคำบรรยายประกอบ อย่างไรก็ตามการเขียนคำบรรยายภาพควรมีแนวปฏิบัติ ดังนี้

1. คำบรรยายควรอยู่ใต้ภาพในตำแหน่งกลาง สมดุลกับสายตา

2. ควรเป็นข้อความสั้น กระชับรัดกุม โหมดโนทัศน์ (Concept) อย่างเดียว และตรงกับ

จุดประสงค์ของภาพ

3. ตัวอักษรควรใช้ขนาดที่อ่านได้ชัดเจน และไม่ควรรอยขีดกับข้อความของเนื้อหา
4. ถ้าหน้าหนังสือมีหลายภาพ ก็ควรจัดคำบรรยายประกอบภาพแต่ละภาพ ไม่ให้

สับสน

ภาพประกอบหนังสือเรียนเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของหนังสือเรียน หนังสือเรียนที่ดีนั้นควรมีภาพประกอบที่เหมาะสมและตรงกับความสนใจของเด็ก เพราะนอกจากสื่อความหมายได้ตรงกับเนื้อหาแล้ว ยังมีส่วนทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้สูงขึ้นอีกด้วย

ประโยชน์ของหนังสือสำหรับเด็ก

มีผู้ให้ทัศนะเกี่ยวกับประโยชน์ของหนังสือสำหรับเด็กไว้ ดังนี้

บันลือ พกฤษะวัน (2524 : 1) กล่าวถึง ประโยชน์ของหนังสือสำหรับเด็กไว้ ดังนี้

1. ฝึกทักษะในการอ่าน
2. ได้แนวคิดในการประพฤติปฏิบัติ
3. ได้รับความเพลิดเพลิน

ภิญญาพร นิตยประภา (2534 : 18) กล่าวถึง ประโยชน์ของหนังสือสำหรับเด็กไว้ ดังนี้

1. หนังสือเป็นเครื่องมือช่วยพัฒนาเด็ก เพราะการอ่านหนังสือจะทำให้เด็กมีความรู้กว้างขวาง เกิดจินตนาการ มีความคิดสร้างสรรค์ ฉลาดรอบรู้ มีเชาวน์ปัญญา ไหวพริบดี
2. หนังสือเป็นอาหารสมองที่สำคัญอย่างยิ่งต่อเด็ก เนื่องจากวัยเด็กเป็นวัยที่กำลังเจริญเติบโตทั้งทางร่างกาย จิตใจและสมอง การที่เด็กได้อ่านหนังสือที่เหมาะสมกับวัย จะช่วยให้เด็กได้พัฒนาด้านสติปัญญาและอารมณ์ได้อย่างดี
3. นอกจากนั้นหนังสือยังเป็นเพื่อนแก้เหงา ช่วยทดแทนสิ่งที่เด็กขาด เช่น ความรู้สึก ว่าเหว่ มีปมด้อย ทำให้เกิดความอบอุ่นทางใจ ผ่อนคลายความตึงเครียด และได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน

วรรณกรรม

ความหมายของวรรณกรรม

ภาษาเป็นบ่อเกิดของวรรณกรรม ภาษาซึ่งมนุษย์นำมาเรียบเรียงตกแต่งโดยแสดงออกทางด้านสุนทรียภาพนั้น นับได้ว่า เป็นวรรณกรรม ซึ่งอาจเป็นวรรณกรรมจากมรดกความจำ เช่น บทเพลงต่าง ๆ หรือแสดงออกเป็นบันทึกในรูปหนังสือ หนังสือที่มีคุณลักษณะดีเยี่ยมเป็นวรรณกรรมทั้งสิ้น

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ทรงกล่าวถึงวรรณกรรมว่า “วรรณกรรมเป็นเสมือนกระจกเงาที่สะท้อนให้เห็นชีวิต ความเป็นอยู่ การปกครอง แนวความคิด และค่านิยม ในสังคมของ

แต่ละยุคแต่ละสมัย ซึ่งย่อมแตกต่างกันไปตามสถานการณ์สิ่งแวดล้อมของแต่ละสังคม (สมเด็จพระรัตนราชสุตา. 2520 : 91)

บุญเหลือ เทพยสุพรรณ และ เจตนา นาควัชระ (2520 : 58) กล่าวว่า วรรณกรรม หมายถึง หนังสือหรือเอกสารที่มีลักษณะเป็นศิลปกรรมในฐานะที่มีรูปแบบ มีสาระเนื้อหาที่ผู้เขียนพยายามสื่อความคิดด้วยวิธีหนึ่ง มายังผู้อ่าน

สิทธา พินิจภูวดล และคนอื่นๆ (2520 : 55) กล่าวว่า วรรณกรรม หมายถึง งานเขียนในรูปกวีนิพนธ์ร้อยกรอง และข้อเขียนทั้งหมด ที่ใช้ภาษาร้อยแก้ว ได้แก่ บทความ สารคดี นวนิยาย นิทาน เรื่องสั้น บทละคร บทภาพยนตร์ บทโทรทัศน์ ตลอดจนคอลัมน์หนังสือพิมพ์

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า วรรณกรรม หมายถึง งานเขียนที่มีรูปแบบมีสาระเนื้อหาที่ผู้เขียนสื่อความคิดให้แก่ผู้อ่าน เพื่อสะท้อนให้เห็นชีวิตความเป็นอยู่ การปกครอง แนวความคิดและค่านิยมในสังคมของแต่ละยุค แต่ละสมัย

วรรณกรรมสำหรับเด็ก

วรรณกรรมสำหรับเด็กนั้นต้องการภาษาชั้นเลิศเช่นเดียวกับการศึกษาแขนงอื่นๆ การจะเขียนหนังสือที่ดีให้เด็กนั้นจะต้องใช้คำที่ง่าย ถูกต้อง และตรงความหมาย ใช้คำที่ไม่ก่อให้เกิดอุปสรรคของขบวนการคิด อุปสรรคต่อความรู้สึกซึ่งเคลื่อนจากใจดวงหนึ่งไปสู่อีกดวงหนึ่ง (วิริยะ สิริสิงห. 2524 : 33)

วรรณกรรมสำหรับเด็ก หมายถึง หนังสือที่เขียนขึ้นสำหรับให้เด็กอ่านอย่างเหมาะสมกับวัยของเด็กและเป็นที่น่าสนใจของเด็กวัยต่างๆ ตั้งแต่วัยก่อนเข้าโรงเรียนไปจนถึงวัยรุ่น ซึ่งเด็กสามารถเลือกอ่านได้ตามความพอใจ โดยไม่มีการบังคับ (ปราณี เชียงทอง. 2526 : 6)

วรรณกรรมสำหรับเด็กในทฤษฎีศึกษาศาสตร์ หมายถึง วัสดุการอ่าน อันเป็นปัจจัยในการพัฒนาชีวิตของเด็กทั้งทางด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัยและทักษะพิสัย ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กให้เกิดประสิทธิผลยิ่งขึ้น วรรณกรรมสำหรับเด็กย่อมมีบทบาทในชีวิตของเด็กทุกเพศทุกวัย ทั้งในและนอกระบบโรงเรียน โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะเสริมทักษะ เสริมประสบการณ์ เสริมความสนใจ และให้ความบันเทิงใจเป็นสำคัญ หนังสือสำหรับเด็กที่ดีมีคุณภาพ ย่อมมีลักษณะเป็นวรรณกรรม วรรณกรรมสำหรับเด็กที่ดีเด่นก็มีคุณลักษณะเป็นวรรณคดีที่ทรงคุณค่า การสร้างหนังสือสำหรับเด็ก ก็คือ การใช้ทรัพยากรทางวรรณกรรมให้เป็นประโยชน์แก่การศึกษาเล่าเรียนสำหรับเด็ก ทรัพยากรทางวรรณกรรม นั้น หมายถึง รูปแบบ และเรื่องราวที่มีอยู่ในวรรณกรรม ซึ่งทรงคุณค่าทั้งที่เป็นสื่อสุนทรีย์ภาพ และพัฒนาจิตใจของเด็กไปพร้อม ๆ กัน (หทัย ตันหยง. 2532 : 60)

ประเภทของวรรณกรรมสำหรับเด็ก

วรรณกรรมสำหรับเด็ก เป็นศิลปกรรมซึ่งเลือกสรรจากหนังสือที่มีคุณลักษณะดีเหมาะสำหรับภาวะของวัยเด็ก ซึ่งจำแนกประเภทออกเป็น 8 ประเภท ดังนี้

1. วรรณกรรมดั้งเดิม หรือคติชาวบ้าน ได้แก่ วรรณกรรมสำหรับเด็กที่มีแต่ดั้งเดิม เป็นมรดกตกทอดกันมาในสังคม ซึ่งโดยมากไม่ปรากฏหลักฐานบ่งเกิด และนามผู้แต่งและมีลักษณะเป็นวรรณกรรมที่เหมาะสมสำหรับเด็ก
2. วรรณกรรมกวีนิพนธ์ ได้แก่ หนังสือประเภทวรรณกรรมซึ่งแสดงออกในลักษณะร้อยแก้ว และร้อยกรอง
3. วรรณกรรมถ่ายทอด ได้แก่ หนังสือประเภทวรรณกรรมที่เน้นมรดกความจำเป็นหรือบันทึกเรื่องราวไว้เป็นหลักฐาน
4. วรรณกรรมเนื้อหา ได้แก่ หนังสือประเภทวรรณกรรม ซึ่งมีลักษณะเป็นบันเทิงคดีและสารคดี
5. วรรณกรรมจริยศาสตร์ ได้แก่ หนังสือประเภทวรรณกรรม ซึ่งเกี่ยวข้องกับลัทธิศาสนา ความเชื่อ ค่านิยม กฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบแบบแผน วัฒนธรรมและชนบประเพณีต่าง ๆ
6. วรรณกรรมร่วมสมัย ได้แก่ วรรณกรรมที่สร้างสรรค์ขึ้นในภาวะแวดล้อมปัจจุบัน อันมีลักษณะกลมกลืน บ่งบอก เชื่อมต่อกับความเป็นมาในอดีต และมีคุณลักษณะที่เอื้ออำนวยกับภาวะที่จะก้าวไปในอนาคต
7. วรรณกรรมวิทยาศาสตร์ ได้แก่ วรรณกรรมที่เกิดขึ้นในยุคใหม่ ส่วนใหญ่เกี่ยวกับจินตนาการทางวิทยาศาสตร์ สภาพความเป็นอยู่ สิ่งแวดล้อม และชีวิตพรรณต่าง ๆ
8. ปริวรรณกรรม ได้แก่ วรรณกรรมที่ยังแฝงอยู่ในรูปอื่นๆ เช่น วรรณกรรมในศิลปะการแสดง

วรรณกรรมกลุ่มใหญ่สำหรับเด็ก ก็คือ วรรณกรรมเนื้อหาประเภทนิทาน นิยาย ซึ่งเป็นวัสดุการอ่านที่ช่วยส่งเสริมและหล่อหลอมจิตใจเด็ก เพื่อให้ได้รับประโยชน์และคุณค่าจากการอ่านและช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นิทานนั้นมีเค้าโครงค่อนข้างจะยึดสัจนิยม (Realism) มุ่งเน้นด้านคุณธรรม คติสอนใจ มุ่งสร้างสรรค์ ลักษณะนิสัยของคนเป็นสำคัญ ส่วนนิยายนั้นค่อนข้างจะยึดแนวคิดทางจิตนิยม (Idealism) มุ่งสร้างสรรค์จินตนาการเป็นสำคัญ (หทัย ดันหยง. 2532 : 60-61)

ปราณี เชียงทอง ได้แบ่งประเภทของวรรณกรรมสำหรับเด็ก ดังนี้

1. หนังสือภาพ (Picture Books)

หนังสือภาพเป็นหนังสือที่มีรูปภาพเป็นส่วนอธิบายเรื่อง มีไว้สำหรับเด็กเล็กวัยก่อนเข้าเรียนที่อ่านหนังสือไม่ได้ หนังสือภาพสำหรับเด็ก และภาพประกอบหนังสือภาพ

เล่มแรกๆ ที่ไม่มีหรือมีคำอธิบายเล็กน้อย ได้แก่ หนังสือภาพ เอ บี ซี ของบรูโน มุนารี (Bruno Munari's ABC)

สำหรับหนังสือภาพสำหรับเด็กของไทย ได้แก่ หนังสือสอนตัวพยัญชนะ ก ไข่ ถึง ฮ นกฮูก

2. บทเห่กล่อม บทเด็กเล่น และบทกลอน (Nursery Rhyme)

ไทยเราเป็นชาติที่มีวัฒนธรรมในการกล่อมเด็กเล็กมาแต่โบราณ นับแต่เกิดมาก็ได้ยินเสียงเห่กล่อมให้นอนเปล ทำให้เด็กไทยคุ้นเคยกับบทกลอนและคำคล้องจอง ประกอบกับภาษาไทยมีเสียงเป็นเสียงดนตรี และคนไทยมีนิสัยเจ้าบทเจ้ากลอน รักสนุก ช่างล้อเลียน และรื่นเริง สิ่งเหล่านี้จึงปรากฏออกมาในบทกลอนของไทยอย่างครบครัน

3. หนังสือนิทานต่างๆ (Tales)

การเล่านิทานเพื่อต้องการเครื่องบันเทิงยามว่าง และเป็นเหตุผลทางศาสนาซึ่งเป็นเรื่องที่มีอิทธิพลเหนือจิตใจของมนุษย์ เป็นเรื่องที่เป็นคติสอนใจ สอนศีลธรรม และความประพฤติต่างๆ

4. นวนิยายสำหรับเด็ก (Novels)

เป็นเรื่องที่แต่งขึ้นใหม่ เพื่ออ่านให้เกิดความเพลิดเพลินสนุกสนาน มีการจัดรูปแบบการสนทนา ให้ตัวละครมีการโต้ตอบกัน มีการบรรยายอากัปกริยาของตัวละคร มีการกำหนดฉากและสิ่งแวดล้อม เพื่อแสดงอุปนิสัยและพฤติกรรมของตัวละคร มีการสอดแทรกความคิดเห็นของผู้แต่งโดยผ่านทางตัวละคร

5. หนังสือสารคดี

หนังสือสารคดีเป็นหนังสือที่ให้ความรู้แก่เด็ก สนองความสนใจเฉพาะของเด็กได้แก่หนังสือที่ให้ความรู้เกี่ยวกับเทศกาลและวันหยุดต่างๆ หนังสือเกี่ยวกับงานอดิเรก และการฝีมือ หนังสือเกี่ยวกับศิลปะดนตรี ชีวิตประวัติบุคคลสำคัญ และหนังสือเกี่ยวกับการแนะนำมารยาทและการเข้าสมาคม

6. หนังสืออ้างอิง

เป็นหนังสือที่ช่วยในการเรียนและการค้นคว้า ตลอดจนช่วยตอบคำถามต่างๆ ที่เด็กอยากรู้ การเรียบเรียงเนื้อหาสาระต้องคำนึงถึงความสะดวกของผู้ใช้หนังสือเป็นสำคัญ

7. หนังสือแบบเรียน

เป็นหนังสือที่เด็กต้องเรียน เป็นเครื่องมือในการเรียนการสอนในโรงเรียน ในประเทศไทยเคยมีการแจกหนังสือแบบเรียนกันบ้างในระดับประถมศึกษา แต่อาจไม่ได้ผลเท่าที่ควร เพราะในประเทศไทยมีหนังสือแบบเรียนมากเล่มด้วยกัน และโรงเรียนต่างๆ ก็อาจใช้หนังสือแบบเรียนไม่เหมือนกัน

8. หนังสืออ่านเพิ่มเติม

เป็นแบบเรียนอีกชนิดหนึ่ง ตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ แต่เป็นหนังสือที่มีเนื้อหาสาระเพิ่มเติมไปจากหนังสือแบบเรียน หรือเพิ่มประกอบหนังสือแบบเรียนให้สมบูรณ์ขึ้น การเสนอเรื่องราวหรือการเขียนนำอ่าน และอ่านเพลินกว่าหนังสือแบบเรียน

9. วารสารและหนังสือพิมพ์

วารสารและหนังสือพิมพ์เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับเด็ก เด็กควรได้มีโอกาสอ่านวารสารและหนังสือพิมพ์ เพื่อจะได้ทราบความเป็นไปของโลกและเหตุการณ์ทั่วโลก (ปราณี เชียงทอง. 2526 : 56-76)

สำหรับวรรณกรรมที่ใช้เนื้อหาของหนังสือเรียนนั้น ตามคู่มือการใช้หลักสูตรประถมศึกษาได้เน้นไว้ว่า “การแต่งหนังสือเรียนภาษาไทย ควรสอดแทรกบทหรือกรอนง่าย ๆ เพื่อให้เกิดความสนุกสนาน และปลูกฝังความรู้สึกในรสภาษา คำต่างๆ ที่กำหนด ได้นำมาแต่งเป็นหนังสือเรียนแต่ละบท โดยคำนึงถึงการพัฒนาคำขึ้นเป็นชั้นๆ โดยผูกเป็นเรื่องราวให้นำอ่าน ผู้เรียนจะได้รับ ความสนุกสนานเพลิดเพลินและฝึกฝนความรู้ และทักษะในการอ่านไปพร้อมกันด้วย” (กระทรวงศึกษาธิการ.2529 : 15-16)

ลักษณะวรรณกรรมสำหรับเด็ก

ปราณี เชียงทอง กล่าวว่า วรรณกรรมหรือหนังสือที่เด็กอ่านได้ด้วยความเพลิดเพลินสนุกสนาน โดยไม่มีการบังคับอ่าน เป็นวรรณกรรมที่ดีสำหรับเด็ก ทั้งนี้เพราะวรรณกรรมหรือหนังสือสำหรับเด็กเล่มนั้นๆ มีเนื้อหาสาระตรงกับ ความสนใจของเด็ก และเป็นหนังสือที่มีรูปเล่มสวยงาม สะดุดตา ไม่ว่าจะ เป็นหนังสืออ่านเพื่อความเพลิดเพลิน หรือหนังสือสารคดีวิชาการก็ตาม ซึ่งวรรณกรรมที่ดีสำหรับเด็กควรมีลักษณะดังนี้ คือ

1. ตรงกับความสนใจของเด็ก เนื้อเรื่องเหมาะกับ ความสนใจ และความต้องการของเด็ก ซึ่งมีอยู่ตามธรรมชาติ ได้แก่ ความชอบ ความต้องการ ความรักความเอาใจใส่ ความต้องการการยอมรับ ความต้องการอยากเป็นคนเก่ง และคนดี เป็นต้น เรื่องที่ตรงกับความสนใจของเด็กจึงควรมีลักษณะดังนี้

1.1 เป็นเรื่องสนุก ให้ความเพลิดเพลิน

1.2 ส่งเสริมจินตนาการ วัยเด็กเป็นวัยที่มีจินตนาการ ชอบสร้างจินตนาการให้ออกมาเป็นรูปร่างอยู่แล้ว ถ้าเรื่องใดช่วยส่งเสริมหรือให้โอกาสเด็กได้ร่วมสร้างจินตนาการของตนไปด้วย เรื่องนั้นจะเป็นที่พอใจของเด็กมากยิ่งขึ้น

1.3 ส่งเสริมให้เกิดความมั่นใจ เป็นเรื่องที่กล่าวถึง ความสำเร็จของตัวละคร หรือบุคคลในเรื่อง ทำให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจไปด้วย หรือเรื่องทำนองที่ส่งเสริมให้เด็กตัดสินใจ อันจะช่วยให้เกิดวิจารณญาณว่า สิ่งที่ทำหรือได้คิดไปนั้นถูกต้องเพียงใด

1.4 สนองอารมณ์ที่ปรารถนา เช่น อยากรับคนเก่ง อยากรับคนที่ประสบความสำเร็จ อยากรับความรัก หนังสือที่มีเนื้อเรื่องสนองอารมณ์ต่างๆ ตามที่เด็กปรารถนา โดยไม่เน้นจนเด็กรู้สึก เรื่องเช่นนี้มักเป็นที่พอใจของเด็กแทบทั้งนั้น

1.5 ส่งเสริมความรู้ เป็นเรื่องที่ทำให้ความรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมอย่างง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน ช่วยเสริมสร้างบุคลิกภาพ ช่วยกล่อมเกลาคจิตใจให้ปราณีต เรื่องเหล่านี้เป็นเรื่องที่ดีและจำเป็นสำหรับเด็กเป็นอย่างมาก

2. คำโครงเรื่อง ไม่ซับซ้อน มีแนวของเรื่องเด่นชัด เด็กสามารถเข้าใจได้โดยง่าย ตัวละครอยู่ในวัยใกล้เคียงกับเด็ก เนื้อเรื่องไม่ยาวนัก และเป็นเรื่องที่เด็กพอมีประสบการณ์ที่สามารถเข้าใจง่าย

3. สำนวนภาษา เป็นภาษาง่าย ๆ ตรงไปตรงมา เด็กสามารถทำความเข้าใจได้ คำบรรยายมีเท่าที่จำเป็นจริงๆ ส่วนใหญ่เด็กจะติดตามเรื่อง จากภาพประกอบมากกว่าอ่านคำบรรยาย

4. ภาพประกอบ เป็นหัวใจสำคัญของหนังสือสำหรับเด็ก เด็กชอบความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ชอบอ่านด้วยภาพมากกว่าตัวหนังสือ ภาพประกอบจึงเป็นภาพที่มีความรู้สึก มีชีวิต มีความเคลื่อนไหวสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง และอธิบายเรื่องได้

5. รูปเล่ม มีรูปลักษณะภายนอกเป็นที่น่าพอใจ ขนาดรูปเล่มกระทัดรัดเหมาะมือเด็ก ทนทานต่อการจับต้อง กระดาษมีคุณภาพดี ใช้ตัวหนังสือขนาดใหญ่พอเหมาะกับวัยของเด็ก การพิมพ์ชัดเจนและควรเป็นปกแข็ง

นอกจากนี้ เนื้อเรื่องในวรรณกรรมเด็ก ควรจะมีทุกประเภท ทั้งสารคดี และเรื่องอ่านเพื่อความเพลิดเพลิน เพื่อความอภิรมย์ที่อยู่ในระดับที่เด็กจะเข้าใจได้ และเป็นเรื่องที่เด็กสนใจ เป็นเรื่องที่จะช่วยให้เข้าใจตนเอง เข้าใจครอบครัว สังคม และสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น รวมทั้งช่วยในการศึกษาเล่าเรียนของเด็กทั้งในปัจจุบันและอนาคต (ปราณี เชียงทอง. 2526 : 6-8)

หนังสือเรียนเชิงวรรณกรรม

หทัย ตันหยง กล่าวว่า วรรณกรรมที่เขียนหนังสือส่วนใหญ่มาจากนักวิชาการ ซึ่งมักผลิตผลงานออกมาเป็นภาษาวิชาการ อันสวนทางกับธรรมชาติทางการอ่านของผู้เรียนทำให้หนังสือเรียนไม่น่าอ่าน อ่านไม่สนุก ในที่สุดหนังสือเรียนก็เป็นหนังสือเล่มสุดท้ายที่นักเรียนหยิบอ่านเสมอ การยึดหลักวิชาการเกินไปเป็นเครื่องกีดขวางกั้นการเรียนรู้ของนักเรียน ทำให้หนังสือบันเทิง หนังสือการ์ตูนขายดีกว่าหนังสือเรียน ผลกระทบที่ตามมาคือ ประสิทธิภาพของการใช้หลักสูตรและการสอนอ่อนตัวลงเพราะหนังสือไม่น่าอ่าน ทั้งนี้จะโทษตัวผู้เรียนก็ไม่ได้ ผู้มีหน้าที่เขียนหนังสือเรียน จึงควรหันกลับมามองผลงานของตนเอง และยอมรับความจริงที่ว่าหนังสือเรียนที่ดี และน่าอ่านนั้น มีความลุ่มลึกเชิงจิตวิทยาเป็นตัวปัจจัยสำคัญ และไม่ต้อง

เกรงกลัวว่า หนังสือเรียนจะกลายเป็นหนังสือบันเทิงคดีไป ปัจจุบันเรากล้าที่จะให้หนังสือเรียนเป็นหนังสือบันเทิงคดีไปแล้ว นั่นก็คือ การร่วมมือร่วมใจกันสร้างวรรณกรรมสำหรับเด็กในห้องเรียน เพราะวรรณกรรมนั้นมีคุณลักษณะที่เจริญใจให้แก่มนุษย์ ถ้าเราสามารถปรุงแต่งให้หนังสือเรียนเป็นวรรณกรรมประกอบด้วย รส และอรรถาภิธาน หนังสือเรียนก็จะกลายเป็นอาหารทางใจของนักเรียน ถ้าเป็นเช่นนั้นเด็กก็จะอ่านสนุก ไหนเลยจะปฏิเสธหนังสือเรียน เหตุที่นักเรียนเบื่อหน่ายหนังสือเรียนทุกวันนี้ ก็เพราะหนังสือเรียนขาดคุณลักษณะทางวรรณกรรมก็เป็นได้ (หทัย ตันหยง. 2528 : คำนำ)

วรรณกรรมที่นำมาใช้ในหนังสือเรียน ส่วนใหญ่จะเป็นวรรณกรรมประเภทบันเทิงคดี (Fiction) และสารคดี(Non-fiction) เป็นวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้น เช่น นิยาย นิทาน นำเข้าไปเป็นเนื้อหาของหนังสือเรียนนั้นๆ นักการศึกษาปัจจุบันต่างยอมรับว่า การนำวรรณกรรมเข้ามาเป็นเนื้อหาของหนังสือเรียน สอดคล้องกับหลักจิตวิทยาว่าด้วยการเสริมแรง(Reinforcement) ทำให้ผู้เรียนตื่นตัว สนใจบทเรียน และอ่านหนังสือเรียนด้วยความสนุกสนานเพลิดเพลิน

บันเทิงคดี มีเนื้อหาที่มุ่งเน้นลีลา ความงดงาม ความไพเราะเพราะพริ้ง ของถ้อยคำ ภาษา และหัวใจสำคัญก็คือ ให้ความบันเทิงใจแก่ผู้อ่านทั้งในด้านความรื่นรมย์ และความสะเทือนอารมณ์ หนังสือที่นับว่าเป็นบันเทิงคดี ได้แก่ กวีนิพนธ์ ทั่วร้อยแก้ว และร้อยกรอง นิทาน นิยาย นวนิยาย เรื่องสั้น บทเพลง บทละคร การ์ตูน หนังสือภาพเรื่องราว (Comic) ต่างๆ

สารคดีมีเนื้อหาเป็นร้อยแก้ว ซึ่งนำเสนอด้านสาระความรู้ ความคิด เหตุการณ์ หนังสือที่นับว่าเป็นสารคดี ได้แก่ การเล่าเรื่อง การท่องเที่ยว ชีวิตประวัติบุคคล เรื่องสั้น โบราณคดี ประวัติศาสตร์ ความเรียง จดหมาย อนุทิน บทสนทนา ปาฐกถา สุนทรพจน์ บทความ และข้อเขียนเชิงวิชาการในสาขาวิทยาการต่างๆ

การนำเสนอบันเทิงคดีและสารคดีเข้าสู่เนื้อหาของหนังสือเรียน อาจทำได้ด้วยวิธีการต่างๆ ดังนี้

1. สร้างหนังสือเรียนให้เป็นบันเทิงคดี สารคดีโดยตรง เช่น เป็นนิทาน นิยาย หนังสือวิธีการ หนังสือข้อมูล
2. นำวรรณกรรมซึ่งอาจจะทั้งเรื่อง หรือตัดตอนเอามาเป็นเนื้อหา ซึ่งวรรณกรรมที่นำมานั้น สอดคล้องกับจุดประสงค์ในการเรียนรู้ตามหลักสูตรและการสอน
3. ใช้วรรณกรรมรายย่อยๆ เข้าไปประกอบขั้นตอนการเรียนการสอน เช่น ให้นำเข้าสู่บทเรียน ใ้ใจในบทเรียน ใช้เสริมบทเรียนให้มีพลังในการเรียนรู้

การจัดเนื้อหาทั้งบันเทิงคดีและสารคดีในหนังสือเรียน จะต้องคำนึงถึงหลักการสำคัญ โดยสรุป ดังนี้

1. โครงเรื่อง (Plot)
เค้าโครง - แก่นสาระ - พื้นเรื่อง - พงศัตถกรรม - ภาพพจน์
2. ต้นฉบับ (Manuscript)
ชื่อเรื่อง - รูปแบบ - ความคิดรวบยอด - ข้อมูล - ถ้อยคำภาษา
3. คุณลักษณะสร้างสรรค์ (Creative Values)
รูปเล่ม - สีเส้น - เอกภาพ - สัมพันธภาพ - สारตถภาพ - ดุลยภาพ - จรรยาบรรณ
(หทัย ดันหยง. 2528 : 203-204)

ทฤษฎีที่นำมาใช้ในการสร้างหนังสือเรียนเชิงวรรณกรรม

ผู้ที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมเด็กจะต้องศึกษาทฤษฎีต่างๆ เพื่อนำมาใช้ให้สอดคล้องกับวัยและเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก ดังนี้ (รัถพร ชังธาดา.2531 : 60-77)

1. ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเปียเจท์ (Piaget)

เปียเจท์ (Piaget) ได้แบ่งพัฒนาการทางสติปัญญา และความคิดของเด็กเป็น 4 ขั้น คือ

1.1 ขั้นวัยทารก (อายุตั้งแต่แรกเกิด - 2 ขวบ) ขั้นรับรู้ - ตอบสนอง (Sensori-Motor Stage) พัฒนาการทางสติปัญญาและความคิดของเด็กในวัยนี้ เป็นระยะที่เด็กเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้กับการตอบสนอง เป็นพัฒนาการที่เกิดต่อเนื่องจากพัฒนาการทางกาย

1.2 ขั้นก่อนปฏิบัติการ หรือขั้นเตรียม สำหรับความคิดที่มีเหตุผล (The Preoperation Stage) อายุ 2-7 ปี เด็กในวัยนี้เริ่มมีความสามารถที่จะเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องความคงตัวของสสาร (Conservation) และเริ่มมองของมากกว่าหนึ่งสิ่งได้ในเวลาเดียวกัน (Decentration) และยังไม่สามารถใช้สติปัญญาแก้ปัญหาต่างๆ ได้อย่างเต็มที่

1.3 ขั้นของการคิดอย่างมีเหตุผลเชิงรูปธรรม (Concrete Operational Stage) อายุ 7-11 ปี เด็กในระยะนี้สามารถคิดอย่างมีเหตุผล แต่กระบวนการคิดและการใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาายังต้องอาศัยสิ่งที่เป็นรูปธรรม ลักษณะเด่นของเด็กวัยนี้ คือ มีความสามารถในการคิดย้อนกลับไปได้ (Reversibility) เริ่มมีความคิดยืดหยุ่น มองอะไรได้หลายแง่หลายมุม (Decentration) มีความสามารถในการจัดลำดับ ใช้สมมติคิดในเชิงอุปทาน (Deductive) ได้

1.4 ขั้นการคิดอย่างมีเหตุผลเชิงนามธรรม (Formal Operational Stage) อายุ 11-15 ปี เด็กในขั้นนี้มีพัฒนาการด้านความคิด ความเข้าใจ ถึงระดับสูงสุด เด็กสามารถคิดหาเหตุผลนอกเหนือไปจากสิ่งแวดล้อมที่ประสบอยู่ มีความพอใจที่จะคิดถึงสิ่งที่เป็นนามธรรมได้ มีลักษณะการคิดแบบตั้งสมมติฐาน (Hypothetical Deductive) สามารถแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ สนใจในการสร้างทฤษฎีและกฎเกณฑ์ ชอบสร้างจินตนาการ และสามารถสะท้อนภาพของตัวเองออกมาได้

2. ทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ (Maslow)

มาสโลว์ (Maslow) มีความเห็นว่ามนุษย์ทุกคนล้วนมีความต้องการให้กับตนเอง แต่ความต้องการนั้นมีมากมายหลายประเภท ความต้องการขั้นต้นๆ ได้รับการตอบสนอง จัดเรียงลำดับจากขั้นต่ำสุดไปขั้นสูงสุด ได้แก่

2.1 ความต้องการทางด้านร่างกาย ได้แก่ ความต้องการอากาศ อาหาร น้ำ การขับถ่าย การนอนหลับ จัดเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานที่สำคัญของมนุษย์

2.2 ความต้องการความปลอดภัย เช่น ความต้องการความปลอดภัยจากการคุกคาม ความต้องการให้ร่างกายแข็งแรงปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ

2.3 ความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ มนุษย์จะมีความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ ซึ่งได้แก่ ความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่ตนเกี่ยวข้องด้วยความต้องการยอมรับจากกลุ่ม ความต้องการความรักจากผู้อื่น

2.4 ความต้องการเป็นที่ยอมรับ และได้รับการยกย่อง มนุษย์ทุกคนล้วนแต่มีความต้องการที่จะรู้สึกว่ามีค่า ทั้งในสายตาของตนเองและผู้อื่น

2.5 ความต้องการที่จะตระหนักในความสามารถของตนเอง หรือรู้จักตนเองเป็นความต้องการที่จะเข้าใจถึงความสามารถ ความสนใจ ความถนัดและความต้องการของตนเองอย่างแท้จริง โดยไม่มีการปกป้องและบิดเบือน พร้อมทั้งจะเปิดเผยตนเอง และพิจารณาตนเองอย่างใจเป็นธรรม

3. พัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก (Kolberg)

โคลเบอร์ก (Kolberg) ได้จัดระดับพัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลในหลายสังคมและวัฒนธรรม ทั้งชาวตะวันตกและชาวตะวันออก แล้วสรุปว่า พัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์ทั่วโลกแบ่งได้เป็น 3 ระดับ 6 ขั้นคือ

ระดับ 1 ระดับที่ยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง เป็นลักษณะของเด็กอายุ 2-10 ปี เด็กระดับนี้ ยังไม่เข้าใจในระเบียบกฎเกณฑ์ ความประพฤติที่ดีที่ถูกต้อง แบ่งเป็น 2 ขั้น คือ

ขั้นที่ 1 ขั้นการเคารพเชื่อฟัง เพื่อหลีกเลี่ยงการถูกลงโทษ เด็กอายุต่ำกว่า 7 ขวบ ใช้มาก

ขั้นที่ 2 ขั้นการแสวงหาผลตอบแทนด้านสิ่งของรางวัล ซึ่งสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของตน เด็กอายุ 7-10 ขวบ จะค่อยๆ เห็นความสำคัญของการได้รับรางวัลหรือคำชมเชย ฉะนั้น วิธีการจูงใจให้เด็กกระทำความดีจึงควรใช้วิธีให้สัญญาว่าจะให้รางวัลมากกว่าการข่มขู่ลงโทษ

ระดับ 2 การทำตามความคาดหวังของผู้อื่น และการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคม เป็นลักษณะของเด็กอายุ 10-15 ปี แบ่งเป็น 2 ขั้น คือ

ขั้นที่ 3 หลักการทำงานตามความเห็นชอบของผู้อื่น จะใช้มากในเด็กอายุ 13 ปี ซึ่งต้องการเป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อน

ขั้นที่ 4 หลักการทำตามหน้าที่ เป็นลักษณะของเด็กวัยรุ่นตอนกลาง คือ เริ่มเห็นความสำคัญของกฎระเบียบ ข้อบังคับ และเห็นว่าเป็นหน้าที่สำคัญที่จะต้องปฏิบัติ

ระดับที่ 3 การมองทะลุถึงต้นตอ พื้นฐานของกฎเกณฑ์ หรือพื้นฐานของจริยธรรมเป็นระดับที่บุคคลเข้าใจอย่างถ่องแท้ถึงต้นตอหรือที่มาของกฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ซึ่งทุกระดับข้อบังคับจะต้องสอดคล้องกับพื้นฐาน หรือหลักของมนุษยธรรม ซึ่งเป็นหลักสากลที่มนุษย์ทุกคนพึงปฏิบัติ ระดับนี้แบ่งได้เป็น 2 ชั้น คือ

ขั้นที่ 5 หลักการมีเหตุผล และการเคารพตนเอง พัฒนาการทางจริยธรรม ในขั้นนี้พบมากในผู้ใหญ่และอาจมีในวัยรุ่นตอนปลายบางคน

ขั้นที่ 6 หลักการตามอุดมคติสากล พัฒนาการทางจริยธรรมขั้นสูงสุด จะพบในผู้ใหญ่ที่มีความเจริญงอกงามทางสติปัญญา มีประสบการณ์และความรู้อย่างกว้างขวาง เกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรม ของตนเองและของกลุ่มอื่นๆ

จากทฤษฎีทางสติปัญญาของเปียเจท์ ทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ และพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก ซึ่งเป็นนักจิตวิทยาที่มีชื่อเสียงดังกล่าวมาแล้ว ผู้ที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมเด็กควรจะนำทฤษฎีเหล่านี้ มาใช้ในการจัดทำหนังสือสำหรับเด็กเพื่อให้สอดคล้องกับวัยของเด็ก สำหรับผู้วิจัยได้ศึกษา นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ระดับอายุประมาณ 6-7 ปี ซึ่งอยู่ในระยะที่เด็กเห็นความสำคัญของการให้รางวัลและการชมเชย ตลอดจนมีความต้องการแต่ละด้านตามวัย ฉะนั้น จึงได้นำทฤษฎีเกี่ยวกับพัฒนาการเหล่านี้ มาใช้ในการสร้างแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ชุด ราชนิที่รัก เพื่อความเหมาะสมกับวัยและความต้องการของเด็กต่อไป

แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

แบบเรียนเล่มเล็ก หรือ Minitext มาจากคำว่า Miniature กับ Text หมายถึง แบบเรียนที่ย่อส่วนเรื่องลง ให้เป็นเรื่องสั้นๆ สมบูรณ์ หยิบฉวยง่าย เบา เหมาะกับมือเด็ก ใช้เวลาสั้นๆ อ่านจบภายในเล่ม เน้นความคิดรวบยอดเพียงความคิดเดียว ไม่ซับซ้อน โดยยังคงรักษาโครงสร้างที่สมบูรณ์ของแบบเรียนอย่างครบถ้วน (หทัย ดันหยง. 2532 : 66-67) ส่วนแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมนั้น คือ แบบเรียนเล่มเล็กที่เป็นการสร้างเนื้อหา ให้มีคุณลักษณะเป็นวรรณกรรม มีเค้าโครงเรื่อง เนื้อหา แก่นสาระ ฉากตัวละคร

หลักการและเหตุผลอันเป็นต้นกำเนิดของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

จากสภาพปัจจุบัน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำและไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ ซึ่งมีประเด็นในการพิจารณา ดังนี้ (หทัย ดันหยง. 2523 : 9)

1. ระบบของหลักสูตรและการสอนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อันมีความคิดรวบยอดกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมเป็นองค์ประกอบสำคัญ ที่จะวัดและสังเกตผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ จากการผ่าน-ไม่ผ่านจุดประสงค์ ปัญหาที่นักเรียนมีผลการเรียนตกต่ำ ไม่ผ่านจุดประสงค์ จึงเป็นปัญหาที่น่าสนใจที่จะต้องรีบจัดการแก้ไข

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสำเร็จและความล้มเหลวทางการเรียนการสอน ขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของสื่อที่ใช้ถ่ายโอนการเรียนรู้ สื่อพื้นฐานสำคัญของระบบหลักสูตรและการสอนของไทยส่วนใหญ่ยังติดอยู่กับวัสดุ (Software) และหลีกเลี่ยงไม่ได้หรือจำเป็นต้องมี คือแบบเรียน การใช้สื่อแบบเรียนจะมีปัญหาเกิดขึ้น เกี่ยวกับศักยภาพการสนองตอบการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นอันมาก

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนขึ้นอยู่กับทักษะทางภาษา อันเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ ทักษะอันนี้มีปัญหาอย่างยิ่งในการเรียนการสอน สื่อทางภาษาก็คือแบบเรียนอันจะเป็นตัวปัจจัยสำคัญในการแก้ปัญหาซึ่งเชื่อกันว่า สื่อเชิงวรรณกรรมนั้นมีพลังกระตุ้นสูง และน่าสนใจมากกว่าวัสดุเบาอย่างอื่น

4. การกำหนดถ่ายโอนการเรียนรู้หลายๆ อย่าง มักจะจริงจังบางพื้นที่บางโอกาส เพราะเนื่องจากสภาพเศรษฐกิจ ความรู้ความสามารถของครู จำเป็นจะต้องแสวงหานวัตกรรมมาใช้ โดยคำนึงว่าสร้างอย่างไรจึงจะได้มาซึ่งสื่อสากล อันเป็นสภาพปานกลางราคาถูก ไม่เป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อม ไม่เกินขีดความสามารถที่โรงเรียนทั่วราชอาณาจักรพึงมีพึงใช้ได้ หรือเรียกว่า “การแสวงหาเทคโนโลยีที่เหมาะสม” (Appropriate Technology)

5. กลไกการเรียนรู้ของผู้เรียนกับแนวทางการใช้หลักสูตร และบูรณาการทางการสอน ที่ผิดหลักการรวมหน่วย (Unitwhole) ของทฤษฎีสนาม อาจจะมีข้อบกพร่อง ช่องว่าง จุดอ่อน หรือไม่สัมพันธ์กัน ดังเช่นการใช้สื่อแบบเรียนต่างๆ ไปไม่สามารถสนองการเรียนรู้ได้จริง ซึ่งการเรียนการสอนทั่วไป อาจจะเน้นความคิดรวบยอดหลัก (Main Concept) แต่มิได้เน้นความคิดรวบยอดรอง (Sub Concept) หรือความคิดรวบยอดรายย่อย (Mini Concept) ซึ่งการเรียนการสอนในสภาพเช่นนี้ ทำให้ความคิดรวบยอดรายย่อยถูกมองข้ามไปโดยมิได้เน้นจึงทำให้นักเรียนไม่ผ่านจุดประสงค์ที่เชื่อมโยงกับความคิดรวบยอดรอง หรือความคิดรวบยอดย่อยนั้นๆ

วัตถุประสงค์ของการสร้างแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

การสร้างแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นสื่อสำคัญในการจัดการเรียนการสอน ดังนี้ (หทัย ดันหยง. 2531 : 3-8)

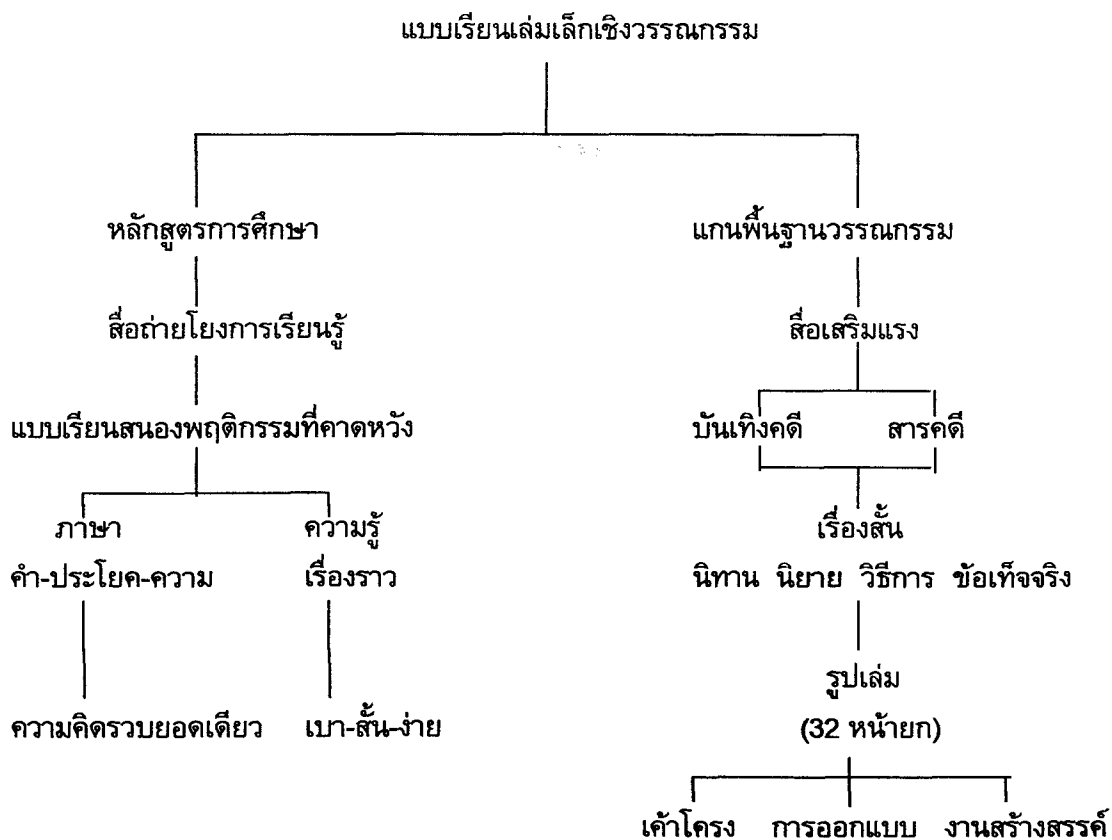
1. เพื่อเป็นการสร้างสื่อนวัตกรรมใช้ในกระบวนการเรียนการสอน
2. เพื่อใช้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเป็นแกนนำไปสู่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นการพัฒนาการอ่าน เพื่อสร้างทักษะทางการอ่านของนักเรียนให้สูงขึ้น
3. เพื่อใช้ในการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน

4. เป็นปัจจัยสนองการเรียนรู้เพื่อให้เกิดความคิดรวบยอด
5. เป็นปัจจัยสนองการเรียนรู้เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
6. เป็นสื่อที่ครูมีความสามารถในการสร้างได้ด้วยตนเอง
7. เพื่อใช้ในการเสริมความสมบูรณ์ให้กับสื่อใหญ่ซึ่งครอบคลุมไม่ทั่วถึง
8. เพื่อเป็นการประหยัดทรัพยากรในการผลิต แต่ให้ประโยชน์สูงและตรงตามความต้องการ

9. สามารถสร้างเพื่อสนองความต้องการของท้องถิ่นแต่ละแห่งได้

แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมจึงมีลักษณะที่ต่างจากแบบเรียนทั่วไป คือ เป็นแบบเรียนที่ครูคิดเรื่องสอนเด็ก จากการบูรณาการหลักสูตรมาเป็นพิมพ์เขียวในการสอนแล้วปรุงแต่งให้เป็นสื่อที่สามารถนำไปสอนเด็ก ให้เกิดการเรียนรู้เป็นพิมพ์เขียวในสมองของเด็กต่อไป และการเรียนรู้เน้นให้เกิดกระบวนการ 3 มิติ คือ เด็กจะเกิดการเรียนรู้ในสิ่งที่เป็นนามธรรม รูปธรรม และสัจธรรม ได้จากการเรียนรู้จากแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

โครงสร้างแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

ภาพประกอบ 2 แผนภูมิโครงสร้างของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม
(ททัย ดันหยง. 2532 : 67)

คุณลักษณะเด่นของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

คุณลักษณะเด่นของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม มีองค์ประกอบที่แสดงให้เห็น ความสำคัญของลักษณะเด่น ดังนี้ (หทัย ตันหยง. 2532 : 68)

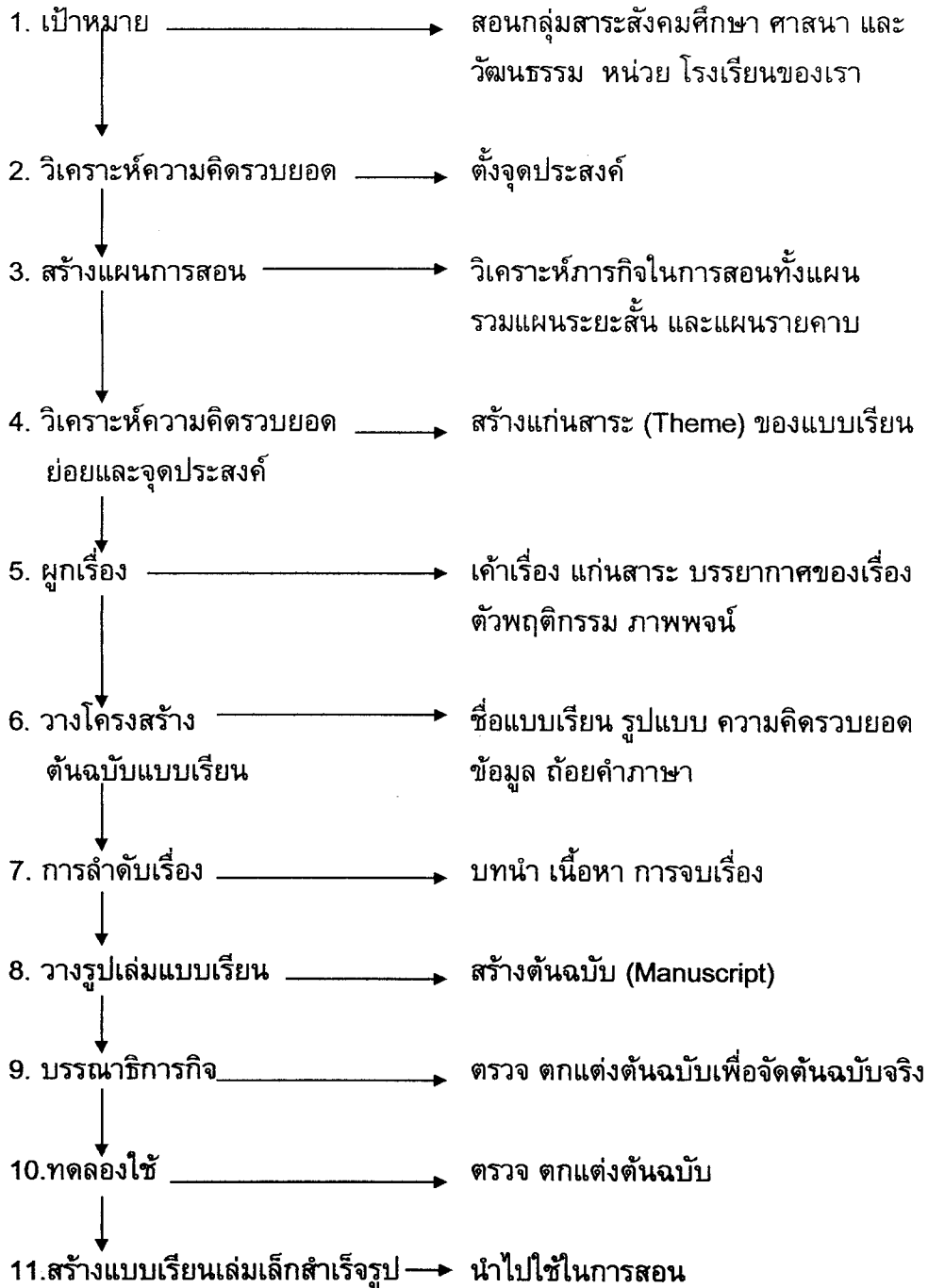
1. บัณฑิตยสนองการเรียนในความคิดรวบยอดย่อยๆ
2. บัณฑิตยสนองการเรียนตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมปลายทาง
3. สร้างสรรค์ขึ้นด้วยตนเอง ครูผู้สอน – บทเรียน - เด็กผู้เรียน
4. คุณลักษณะเอกประสงค์และเป็นสากล (Universalization) ใช้ได้ทุกโรงเรียนเสริม ความสมบูรณ์ให้กับสื่อใหญ่ซึ่งครอบคลุมไม่ทั่วถึง
5. อยู่ในขีดความสามารถในการผลิตได้ด้วยตนเอง ในกิจกรรมการเรียนการสอน (Self-Production)
6. ประหยัดเวลา ทรัพยากร วัสดุ แรงงาน สถานที่
7. เกิดขึ้นจากวัฒนธรรมท้องถิ่น
8. สอดคล้องกับธรรมชาติของการเรียนรู้แจ้งทางภาษา
9. นวัตกรรมทางการสอน

เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการผลิตแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม (Appropriate Technology) แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมที่นำมาใช้ในการเรียนการสอน กลุ่มสาระการ เรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ที่น่าสนใจครั้งนี้ ควรเป็นแบบเรียนที่เหมาะสมต่อ สภาพต่างๆ ดังนี้ (หทัย ตันหยง. 2532 : 68-69)

1. การประจักษ์ตน
2. การพึ่งตนเอง
3. การสร้างสรรค์ด้วยตนเอง
4. การอนุรักษ์ธรรมชาติ
5. การแสวงหาได้ในท้องถิ่น
6. สดุดประหยัด
7. สอดคล้องกับสังคมและวัฒนธรรม
8. ราคาถูกแต่ประโยชน์คุ้มค่า
9. เกิดขึ้นจากความต้องการร่วมกัน

ขั้นตอนการผลิตแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมมีขั้นตอนและยึดหลักในการผลิตโดยพิจารณาหลักการตามหัวข้อ ดังนี้

ภาพประกอบ 3 แผนภูมิขั้นตอนการผลิตแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

ขั้นตอนการเขียนโครงร่างต้น (Plot I)

ในการเขียนโครงร่างต้นของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมในขั้นแรก ประกอบด้วย ขั้นตอนดำเนินการดังนี้ (หทัย ตันหยง. 2532 : 70)

1. เจาเรื่อง (Ideal Title)
2. แนวคิดโครงร่างจินตภาพ (Plotting)
3. แก่นเรื่อง (Theme) เป็นเรื่องราวและเห็นภาพพจน์สั้นๆ
4. ตัวแสดงพฤติกรรม (Character) แสดงออกให้เห็นภาพพจน์ของเรื่องราวสั้นๆ
5. ฉาก (Atmosphere) ประกอบขึ้นหลายๆ ฉาก มีสีสัน ให้ความรู้สึกรวมกันหลายๆ

ฉาก เข้าเป็นกลุ่ม

6. ภาพพจน์ (Figure of Speech) มองเห็นสะท้อนในด้านความรู้สึกสอดคล้อง คล้อยตาม หรือไม่เห็นด้วย

ขั้นตอนการเขียนโครงร่างต้นฉบับ (Manuscript)

การเขียนโครงร่างต้นฉบับของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม มีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้ (หทัย ตันหยง. 2532 : 70)

1. ชื่อเรื่องและเรื่องราวที่เขียน (Title)
2. การกำหนดแกนพื้นฐานและรูปแบบของวรรณกรรม (Genre and Format) มีทั้งรูปแบบแบบเรียนร้อยแก้ว ร้อยกรอง ขนาดของแบบเรียน เนื้อหา สอดคล้องกับวิชาใดที่เรียน
3. เนื้อหาสาระ (Story Content) เป็นประเภทร้อยแก้ว ร้อยกรอง ความเรียง
4. มโนทัศน์ หรือความคิดรวบยอดเดี่ยว (Single Concept) มีเนื้อความที่มุ่งเน้นที่ความคิดรวบยอดเพียงความคิดรวบยอดเดี่ยว
5. ข้อมูลหลักฐาน(Fact) มีการให้ข้อมูลที่เกิดจากการบันทึกเหตุการณ์ต่างๆ ไป ตัวเลข บุคลิกลักษณะของตัวละครที่จัดใส่ลงไป
6. ถ้อยคำภาษา (Wording) ขยายจากคำศัพท์เป็นบทละคร สนทนาระหว่างบุคคลต่อบุคคลของตัวละครในเรื่องนั้นๆ

ขั้นตอนการเขียนลำดับเรื่อง (Setting)

การเขียนโครงร่างลำดับเรื่อง จะดำเนินเป็นขั้นตอนในแต่ละฉากติดต่อกันไปอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

โครงร่างลำดับเรื่อง (Setting)

1. วิธีเริ่มเรื่อง _____ ฉากที่ 1 (Set 1)
- ├── ฉากที่ 2 (Set II)
- ├── ฉากที่ 3 (Set III)
2. วิธีดำเนินเนื้อเรื่อง (Content Approach) ──── ฉากที่ 4 (Set IV)
- ├── ฉากที่ 5 (Set V)
- └── ฉากที่ 6 (Set VI)
3. วิธีการจบของเรื่อง (Ending-Set) _____ ฉากสุดท้าย (Set VII)

ภาพประกอบ 4 แผนภูมิขั้นตอนการเขียนลำดับเรื่อง

ขั้นตอนการเขียนโครงร่างแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

โครงร่างของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เป็นแบบเรียนที่มีขนาด 32 หน้ายก โดยมีส่วนประกอบกันเป็นรูปเล่ม ดังนี้ (หทัย ตันหยง. 2532 : 71-72)

1. ส่วนปก ประกอบด้วย ชื่อเรื่อง แบบเรียน ชื่อผู้แต่ง ชนิดของแบบเรียน
2. คำนำ ประกอบด้วย การเขียนบอกแนวคิด หลักการ ความเป็นมา จุดประสงค์ เป้าหมาย และประกาศคุณูปการ
3. เนื้อหา ประกอบด้วย พุทธิกรรมที่แสดงออกมาจากตัวละครภายในเรื่อง ที่มีความคิดรวบยอดเดียวในเนื้อหา
4. ส่วนเสริม ประกอบด้วยวิธีใช้ ข้อแนะนำ ข้อเสนอแนะ กิจกรรม และประวัติผู้แต่ง บรรณาธิการกิจ

บรรณาธิการกิจของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

ประกอบด้วยขั้นตอนตามลำดับดังนี้

1. ตรวจสอบ - โครงสร้าง
2. ตรวจสอบ - การใช้ภาษา
3. ตรวจสอบ - ประเมินจุดประสงค์
4. ปรับปรุงครั้งที่ 1
5. ทดสอบคุณภาพ (Tryout)
6. ปรับปรุงครั้งที่ 2
7. นำไปใช้
8. ปรับปรุงครั้งที่ 3 (และมีการปรับปรุงอยู่ตลอดเวลา)

ประโยชน์ของแบบเรียนเล่มเล็ก

หทัย ตันหยง (2532 : 72) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมไว้ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านจุดประสงค์ได้แน่นอนยิ่งขึ้น
2. จัดจัดสำนึกการเรียนรู้โดยตรงในแต่ละความคิดรวบยอด
3. สื่อเชิงวิเคราะห์การเรียนรู้ความคิดรวบยอดย่อย
4. ช่วยเสริมนำไปสู่กิจกรรมการเรียนการสอน
5. สื่อสนองการเรียนรู้แห่งปวงชนครอบคลุมการใช้ประโยชน์ได้ทุกกรณี
6. ช่วยควบคุมเชื่อมโยงระดับการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละบุคคล
7. เชื่อมโยงการเรียนรู้ให้เป็นเอกภาพ
8. เกิดความรู้สึกร่วมระหว่างบุคคล
9. เกิดศูนย์รวมความสนใจในการเรียนรู้
10. เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ที่สนุกสนานจากสื่อเชิงวรรณกรรม

3. การทดสอบประสิทธิภาพแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

การทดสอบประสิทธิภาพ เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ต่อการสร้างแบบเรียนเล่มเล็ก ถึงแม้ว่าผู้ผลิตแบบเรียนเล่มเล็กจะดำเนินการผลิต ตามขั้นตอนข้างต้นดังที่ได้กล่าวมาแล้วดีเพียงใดก็ตาม ถ้าปราศจากการทดสอบประสิทธิภาพสื่อแบบเรียนเล่มเล็กที่ผลิตมา ย่อมไม่มีที่เชื่อถือ ดังนั้น เมื่อได้ตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข แบบเรียนเล่มเล็กฉบับร่าง ในด้านภาษา ภาพ ความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญและครูผู้สอนแล้ว จำเป็นต้องนำสื่อไปตรวจสอบคุณภาพหรือทดสอบหาประสิทธิภาพ โดยอาศัยข้อมูลจากการนำสื่อแบบเรียนเล่มเล็กไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ว่า สื่อแบบเรียนเล่มเล็กที่ผลิตขึ้นมีคุณภาพตามวัตถุประสงค์และตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้หรือไม่ ในการทดสอบหาประสิทธิภาพนี้ อาศัยการทดลองโดยมีลำดับขั้น ดังต่อไปนี้ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์. 2532 : 496-497)

1. การทดสอบแบบเดี่ยว (1 : 1) เป็นการทดลองใช้สื่อแบบเรียนเล่มเล็กฉบับร่าง กับนักเรียนที่เป็นตัวแทนของผู้ที่จะเรียนจากสื่อแบบเรียนเล่มเล็ก 1:1 หมายความว่าในการทดลองแต่ละครั้งประกอบด้วยตัวผู้ทดสอบ 1 คน และนักเรียน 1 คน

2. การทดสอบแบบกลุ่มเล็ก (1 : 10) เป็นการทดลองใช้สื่อแบบเรียนเล่มเล็กที่ปรับปรุงแล้ว จากขั้นตอนที่ 1 กับนักเรียนเป็นตัวแทนของผู้ที่จะเรียน จากสื่อแบบเรียนเล่มเล็ก 1:10 หมายความว่าในการทดลองสอนแต่ละครั้งประกอบด้วย ผู้ทดสอบ 1 คน และนักเรียน 10 คน

3. การทดสอบภาคสนาม เป็นการทดสอบครั้งสุดท้ายของกระบวนการทดสอบ

ประสิทธิภาพของสื่อแบบเรียนเล่มเล็ก การทดสอบในขั้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้สร้างมั่นใจได้ว่าแบบเรียนเล่มเล็กที่สร้างขึ้นมานั้น มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และสามารถนำไปใช้ในการสอน เรื่อง โรงเรียนของเรา ได้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ในการหาประสิทธิภาพ โดยการหามาตรฐานด้วยวิธี “มาตรฐาน 80/80” (ชัยยงค์ พรหมวงศ์. 2532 : 496-497)

การหามาตรฐานตัวแรก (80 ตัวแรก) หมายถึง เมื่อเรียนจากแบบเรียนเล่มเล็กแล้ว ผู้เรียนสามารถทำแบบทดสอบท้ายเล่มแต่ละเล่มได้ผลเฉลี่ยร้อยละ 80

สำหรับมาตรฐานตัวหลัง (80 ตัวหลัง) หมายถึง การทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังการเรียนได้ผลเฉลี่ยร้อยละ 80

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

งานวิจัยในประเทศไทย

หทัย ดันหยง (2532 : 214) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การสร้างหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเพื่อเป็นสื่อพัฒนาการอ่านในระดับประถมศึกษา โดยใช้การสอนด้วยวิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษาที่ใช้หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม กับการสอนด้วยวิธีสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษาที่ใช้หนังสือเรียนปกติเชิงวรรณกรรม ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านของนักเรียน ระหว่างการสอนด้วยวิธีมุ่งประสบการณ์ทางภาษาโดยใช้หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมสูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 แสดงว่าการใช้สื่อแบบเรียนเล่มเล็กช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ดีกว่าการใช้หนังสือตามปกติ ในปีเดียวกันนี้ กัลยา ดุลยพิจิตร (2532 : 60-61) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาเปรียบเทียบทางการอ่านในวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนโดยใช้หนังสือเรียนเล่มเล็ก ระหว่างวิธีสอนแบบวรรณกรรมกับวิธีสอนตามคู่มือครู จำนวน 60 คน โดย กลุ่มทดลองเรียนโดยใช้หนังสือเรียนเล่มเล็กตามวิธีสอนแบบวรรณกรรม และกลุ่มควบคุมเรียนโดยใช้หนังสือเรียนเล่มเล็กตามวิธีสอนในคู่มือครูซึ่งผลการวิจัย พบว่า ความสามารถทางการอ่านในวิชาภาษาไทยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 โดยกลุ่มทดลองมีความสามารถทางการอ่านสูงกว่ากลุ่มควบคุม แสดงว่า การใช้แบบเรียนเล่มเล็กเป็นสื่อในการเรียนการสอนทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีกว่าการสอนตามปกติ ซึ่งสอดคล้องกับ กนกวรรณ ชื่นชม (2532 : 80-81) ซึ่งได้ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยวิธีสอนปกติกับวิธีสอนชุดจุลบท ที่มีหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเป็นสื่อ และกลุ่มควบคุมเรียนจากวิธีสอนปกติที่ใช้หนังสือเรียนปกติ ซึ่งผลการวิจัย พบว่า นักเรียนที่เรียนโดยชุดการเรียนจุลบทที่มีหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเป็นสื่อ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยวิธีสอน

ปกติที่เรียนโดยใช้หนังสือปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามปีถัดมา ปริยาลักษณ์ พิลากุล (2535 : 63) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์และความสนใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยสื่อหนังสือเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมกับสื่อหนังสือเรียนตามคู่มือครู ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้สื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม มีความสนใจในการเรียนสูงกว่ากลุ่มที่เรียนโดยใช้สื่อตามแผนการสอนปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และในปีเดียวกัน ทศนีย์ โชติพดุมพิงค์ (2532 : 80-81) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพของนักเรียนโดยใช้สื่อแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมและสื่อใบงาน ผลการวิจัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มที่เรียนโดยใช้สื่อแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมสูงกว่า กลุ่มที่เรียนโดยใช้สื่อใบงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ปีต่อมา สุชาดา จันท์แพง (2535 : 81-83) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษาประสิทธิภาพของสื่อแบบเรียนเล่มเล็กเพื่อสอนซ่อมเสริมการวิเคราะห์โจทย์ปัญหาการคูณและการหารวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 4 สังกัดเทศบาลราชบุรี ผลการวิจัย พบว่า หนังสือแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมมีประสิทธิภาพเพียงพอ ที่จะนำไปใช้ในการสอนซ่อมเสริมการวิเคราะห์โจทย์ปัญหาการคูณ การหาร ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้นและสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยที่ได้ก่อนการสอนซ่อมเสริม สองปีต่อมา ปรานี มองธรรม (2538 : 86-87) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การสร้างแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เรื่อง “จังหวัดสิงห์บุรีของเรา” กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัย พบว่า หนังสือแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมมีประสิทธิภาพเพียงพอ ที่จะนำไปใช้ในการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต นอกจากนี้ ราตรี เทียนคำ (2540 : 78) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความสนใจในการเรียนและความคงทนในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวกการลบ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยใช้หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมสูงกว่าการสอนโดยใช้หนังสือเรียนตามคู่มือครู ผลการวิจัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสนใจ และความคงทนของนักเรียนที่ใช้หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมสูงกว่านักเรียนที่เรียนจากการสอนโดยใช้หนังสือเรียนตามคู่มือครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และในปีเดียวกันนี้ ยุพา ชุ่มสนิท (2540 : 97) ได้ศึกษาการสร้างหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัย พบว่า จากการหาประสิทธิภาพของหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม นักเรียนมีคะแนนเป็นไปตามเกณฑ์การหาประสิทธิภาพ 80/80 ใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษได้

จากงานวิจัยในประเทศดังกล่าว จะเห็นได้ว่า ผลการวิจัยที่เกี่ยวกับการนำสื่อแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมไปใช้ในการเรียนการสอนแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ การใช้สื่อแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม จะทำให้ได้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และจากการหาประสิทธิภาพ

ของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ทำให้นักเรียนมีคะแนนเป็นไปตามเกณฑ์การหาประสิทธิภาพ 80/80

งานวิจัยในต่างประเทศ

วิลสัน และคนอื่นๆ (Wilson and other. 1986 : 32) ได้ทำการวิเคราะห์เกี่ยวกับนิสัยการอ่านหนังสือของเด็กกับบรรทัดฐานใหม่ของวรรณกรรม ข้อมูลของการวิเคราะห์ กล่าวถึงเหตุผลสำคัญในการสอนให้นักเรียนอ่านวรรณกรรม กล่าวคือ การอ่านช่วยเพิ่มแนวคิดร่วมสมัยให้กับเด็ก ซึ่งเครื่องมือที่สำคัญอย่างหนึ่งคือวรรณกรรมสำหรับเด็ก และผลผลิตจากการอ่านจะช่วยให้เข้าใจกระบวนการ และธรรมชาติของภาษา รวมทั้งการเรียนรู้ภาษาด้วย ผลจากการทดลองที่ได้นำมาวิเคราะห์นี้ พบว่า เด็กมีความเข้าใจภาษามากขึ้น ใช้คำศัพท์ได้มากขึ้น มีความเร็วในการอ่านดี ซึ่งถ้าเป้าหมายในการสอนอ่านวรรณกรรมประสบความสำเร็จเช่นนี้ เด็กก็จะเห็นความสำคัญของการอ่านและสามารถที่จะอ่านหนังสือเป็นกิจนิสัย

ในปีเดียวกัน ฟิลลิปส์ (Phillips. 1986 : 36) ได้วิจัยเรื่อง การใช้วรรณกรรมสำหรับเด็ก เป็นเครื่องช่วยในการพัฒนาภาษาเขียนของเด็ก การวิจัยครั้งนี้ ได้ทำการทดลองในโรงเรียนชนบทรัฐนิวฟาวด์แลนด์ (Newfoundland) โดยใช้กลุ่มประชากรเป็นนักเรียน 6 ชั้นเรียน ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มกลุ่มทดลองมาหนึ่งชั้นเรียน อีกห้าชั้นเรียนที่เหลือเป็นกลุ่มควบคุม ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มทดลองเขียนและอ่านวรรณกรรมสำหรับเด็กที่ได้คัดเลือกมาแล้ว ได้แก่ กวีนิพนธ์ นิทาน เทพนิยาย โดยกำหนดหัวข้อสำคัญในการพิจารณา คือ ในด้านเนื้อหา การใช้ศัพท์ โครงสร้างประโยค การแสดงออกทางการเขียนและความคิดริเริ่ม ผลการทดลองปรากฏว่า การได้อ่านวรรณกรรม ช่วยทำให้เด็กนักเรียนกลุ่มทดลองมีมาตรฐานการเขียน และการแสดงออกทางพัฒนาการด้านภาษาดีกว่ากลุ่มควบคุม นอกจากนี้ยังใช้เทคนิคของวรรณกรรมพัฒนาภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยนี้ ยังเป็นประโยชน์ในการใช้วรรณกรรมสำหรับเด็ก ช่วยพัฒนาภาษา และความคิดที่กว้างขวาง รวมทั้งรูปแบบการเขียนที่ดีแก่เด็กด้วย

ผลจากการวิจัยในต่างประเทศดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า วรรณกรรมสำหรับเด็กช่วยพัฒนาทางภาษา ทำให้เกิดความรู้ เป็นการสร้างนิสัยที่ดีในด้านการอ่าน รวมทั้งรูปแบบของภาษา ทำให้เด็กสนใจเรียนและส่งผลทางด้านการเรียนดีขึ้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อสร้างและทดลองใช้ หนังสือแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมประกอบการสอน หน่วย โรงเรียนของเรา ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 เป็นการวิจัยเชิงทดลองซึ่งผู้วิจัยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
2. การสร้างและทดสอบประสิทธิภาพของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม
3. เครื่องมือที่ใช้ในการหาประสิทธิภาพของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม
4. การดำเนินการทดลองหาประสิทธิภาพของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ประชากร

ประชากร เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนราชินี เขต พระนคร กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 จำนวน 6 ห้องเรียน นักเรียนทั้งหมด 251 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนราชินี เขต พระนคร กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย เริ่มจากจับฉลากมา 1 ห้องเรียน ได้ห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/4 ซึ่งมีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 41 คน จากนั้น จับฉลากรายชื่อนักเรียนจำนวน 30 คน สำหรับใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการทดลองครั้งนี้

2. การสร้างและทดสอบประสิทธิภาพของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

2.1 ศึกษาทฤษฎี หลักการ และวิธีผลิตแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

2.2 ศึกษาความคิดรวบยอด จุดประสงค์ และเนื้อหาวิชากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม หน่วย โรงเรียนของเรา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544

2.3 สร้างแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม โดยใช้หลักเกณฑ์การผลิตแบบเรียนเชิงวรรณกรรมของ หทัย ตันหยง (2532 : 69-72) โดยมีขั้นตอน ดังนี้

(1) กำหนดเป้าหมาย (Target)

(2) วิเคราะห์ความคิดรวบยอดและจุดประสงค์จากหลักสูตรระดับเป้าหมาย ในหน่วย โรงเรียนของเรา ได้หัวข้อเรื่องที่น่าสนใจควรรู้ 8 ข้อ ดังนี้

- 1) ประวัติ
- 2) สัญลักษณ์ต่าง ๆ
- 3) สถานที่ภายในโรงเรียน
- 4) ที่ตั้งของโรงเรียนและสถานที่ใกล้เคียง
- 5) คุณลักษณะด้านระเบียบวินัย
- 6) กิจกรรมการเรียนการสอนที่สำคัญ
- 7) บุคคลที่ควรรู้จัก
- 8) สิ่งที่ควรเคารพของโรงเรียน

(3) สร้างแผนการสอนรายคาบ

(4) นำความคิดรวบยอดและจุดประสงค์มาสร้างเป็นแก่นสาระของเนื้อหาในหนังสือแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม (Theme)

(5) โครงร่างต้น (Plot I - Ideal)

ขั้นตอนการเขียนโครงร่างต้น (Plot I - Ideal)

ในการเขียนโครงร่างต้นของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ในขั้นแรกประกอบด้วยขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้ (หทัย ตันหยง. 2532 : 70)

- 1) เเงาเรื่อง (Ideal Title)
- 2) แนวคิดโครงร่างจินตภาพ (Plotting)
- 3) แก่นเรื่อง (Theme) เป็นเรื่องราวและเห็นภาพพจน์สั้น ๆ

4) ตัวแสดงพฤติกรรม (Character) แสดงออกให้ภาพพจน์ของเรื่องราว
สั้น ๆ ให้เห็น

5) ฉาก (Atmosphere) ประกอบขึ้นหลาย ๆ ฉาก มีสีสัน ให้ความรู้สึก
รวมกันหลาย ๆ ฉากเข้าเป็นกลุ่ม

6) ภาพพจน์ (Figure of Speech) มองเห็นสะท้อนในด้านความรู้สึก
สอดคล้อง

(6) โครงร่างต้นฉบับ (Plot II - Manuscript)

ขั้นตอนการเขียนโครงร่างต้นฉบับ (Plot II - Manuscript)

การเขียนโครงร่างต้นฉบับของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม มีขั้นตอน
ดำเนินการดังนี้ (หทัย ดันหยง. 2532 : 70)

1) ชื่อเรื่องและเรื่องราวที่เขียน (Title)

2) การกำหนดแกนพื้นฐานและรูปแบบของวรรณกรรม (Genre and
Format) มีทั้งรูปแบบเรียนร้อยแก้ว ร้อยกรอง ขนาดของแบบเรียน เนื้อหา สอดคล้องกับ
วิชาใดที่เรียน

3) เนื้อหาสาระ (Story Content) เป็นประเภทร้อยแก้ว ร้อยกรอง
ความเรียง

4) มโนทัศน์ หรือความคิดรวบยอดเดียว (Single Concept) มีเนื้อ
ความที่มุ่งเน้นที่ความคิดรวบยอดเพียงความคิดรวบยอดเดียว

5) ข้อมูลหลักฐาน (Fact) มีการให้ข้อมูลที่เกิดจากการบันทึกเหตุการณ์
ทั่ว ๆ ไป ตัวเลข บุคลิกลักษณะของตัวละครที่จัดใส่ลงไป

6) ถ้อยคำภาษา (Wording) ขยายจากคำศัพท์เป็นบทละคร สนทนา
ระหว่างบุคคลต่อบุคคลของตัวละครในเรื่องนั้น ๆ

(7) โครงร่างลำดับเรื่อง (Plot III - Setting)

ขั้นตอนการเขียนโครงร่างลำดับเรื่อง (Plot III - Setting)

การเขียนโครงร่างลำดับเรื่องจะดำเนินเป็นขั้นตอนในแต่ละฉากติดต่อกันไป
อย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีลำดับขั้นตอนดังนี้

โครงร่างลำดับเรื่อง (Setting)

- 1) วิธีเริ่มเรื่อง _____ ฉากที่ 1 (Set I)
- 2) วิธีดำเนินเนื้อเรื่อง (Content Approach)
 - ฉากที่ 2 (Set II)
 - ฉากที่ 3 (Set III)
 - ฉากที่ 4 (Set IV)
 - ฉากที่ 5 (Set V)
 - ฉากที่ 6 (Set VI)
- 3) วิธีการจบของเรื่อง (Ending – Set) _____ ฉากสุดท้าย (Set VII)

(8) โครงร่างหนังสือ (Plot IV – Book Design)

ขั้นตอนการเขียนโครงร่างแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

โครงร่างของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เป็นแบบเรียนที่มีขนาด 32 หน้ายก โดยมีส่วนประกอบกันเป็นรูปเล่ม ดังนี้ (หทัย ตันหยง. 2532 : 71-72)

- 1) ส่วนปก ประกอบด้วย ชื่อเรื่องแบบเรียน ชื่อผู้แต่ง ชนิดของแบบเรียน
- 2) คำนำ ประกอบด้วย การเขียนที่บอกแนวคิด หลักการ ความเป็นมา จุดประสงค์ เป้าหมาย และประกาศคุณูปการ
- 3) เนื้อหา ประกอบด้วย พฤติกรรมที่แสดงออกมาจากตัวละครภายใน เรื่องที่มีความคิดรวบยอดเดียวในเนื้อหา
- 4) ส่วนเสริม ประกอบด้วย วิธีใช้ ข้อแนะนำ ข้อเสนอแนะ กิจกรรม และประวัติผู้แต่ง

จากขั้นตอนนี้ จะได้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม 8 เล่ม คือ

- เล่มที่ 1 100 ปี ราชนีของเรา (ประวัติ)
- เล่มที่ 2 ผืนของน้ำฟ้า (สัญลักษณ์ต่าง ๆ)
- เล่มที่ 3 ตามหาสุหนัतालัย (สถานที่ภายในโรงเรียน)
- เล่มที่ 4 เที้ยวเขาดิน (ที่ตั้งของโรงเรียนและสถานที่ใกล้เคียง)
- เล่มที่ 5 โลกในปี พ.ศ. 2600 (คุณลักษณะด้านระเบียบวินัย)
- เล่มที่ 6 ผจญภัยค่ายยูวะ (กิจกรรมการเรียนการสอนที่สำคัญ)
- เล่มที่ 7 คะน้ำจอมชน (บุคคลที่ควรรู้จัก)
- เล่มที่ 8 ทำนจุกคือใคร (สิ่งที่ควรเคารพของโรงเรียน)

(9) บรรณาธิการกิจ (Editing)

บรรณาธิการกิจของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ประกอบด้วย ขั้นตอนตามลำดับ ดังนี้

- 1) ตรวจสอบ – โครงสร้าง
- 2) ตรวจสอบ – การใช้ภาษา
- 3) ตรวจสอบ – ประเมินจุดประสงค์
- 4) ปรับปรุงครั้งที่ 1
- 5) ทดสอบคุณภาพ (Tryout) โดยนำไปใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนราชินี เขต พระนคร กรุงเทพมหานคร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1 คน
- 6) ปรับปรุงครั้งที่ 2 โดยนำข้อบกพร่องที่พบจากการทดสอบคุณภาพมาทำการปรับปรุงแก้ไขแบบเรียน
- 7) นำไปใช้ ทดสอบคุณภาพกับกลุ่มเล็ก โดยใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนราชินี เขต พระนคร กรุงเทพมหานคร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 คน
- 8) ปรับปรุงครั้งที่ 3 โดยนำข้อบกพร่องที่พบจากการนำไปใช้ในกลุ่มเล็กมาทำการปรับปรุงแก้ไขแบบเรียน (และมีการปรับปรุงอยู่ตลอดเวลา)

(10) การทดลอง (Tryout)

ดำเนินการหาประสิทธิภาพของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ชุดราชินีที่รัก จำนวน 8 เล่ม โดยนำไปใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนราชินี เขต พระนคร กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

2.4 นำแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เสนอต่อประธานกรรมการ และผู้เชี่ยวชาญด้านวรรณกรรมเด็กคือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สนั่น มีชันหมาก ตรวจสอบพิจารณาเนื้อหา คุณลักษณะของวรรณกรรมเล่มเล็ก พิจารณาความถูกต้องเหมาะสม ทั้งในด้านเนื้อหาสาระและคุณลักษณะตามเกณฑ์ของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

2.5 ทำการปรับปรุงแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม แล้วจัดทำเป็นรูปเล่มฉบับร่าง

2.6 นำแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมที่ปรับปรุงแล้ว ให้ประธานกรรมการตรวจพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง แล้วปรับปรุงแก้ไขให้เรียบร้อย พร้อมทั้งจะนำไปทดลองหาประสิทธิภาพ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการหาประสิทธิภาพแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

เครื่องมือที่ใช้ในการหาประสิทธิภาพของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม มีกระบวนการสร้างดังนี้

1. แผนการสอน

1.1 ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และแผนการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม หน่วย โรงเรียนของเรา

1.2 นำความคิดรวบยอด จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม จากแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมมาเขียนแผนการสอน

1.3 นำแผนการสอนที่ใช้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมที่เขียนขึ้น เสนอต่อ ประธานกรรมการควบคุม คือ ผศ.สนั่น มีขันหมาก และผู้เชี่ยวชาญ คือ อาจารย์อุดมศักดิ์ นาดี หัวหน้าฝ่ายวัดและประเมินผล สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร คุณครูวัชรภรณ์ สอนองคุณ หัวหน้าฝ่ายนโยบายและแผนงาน โรงเรียนราชินี เขต พระนคร กรุงเทพมหานคร และคุณครูเพียงใจ แสงสวัสดิกุล หัวหน้าวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนราชินี เขต พระนคร กรุงเทพมหานคร เป็นผู้ตรวจแนะนำเพื่อปรับปรุงแก้ไข

1.4 นำแผนการสอนที่ใช้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ที่ได้รับการแก้ไขแล้ว มาใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

2. แบบทดสอบท้ายบทเรียน หลังจากเรียนโดยใช้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเป็นแบบทดสอบแบบปรนัย 3 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ ในแต่ละกลุ่มที่ผู้วิจัยดำเนินการสร้างตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 ศึกษาทฤษฎีวิธีสร้างแบบทดสอบจากหนังสือเทคนิคการเขียนข้อสอบของ ชวาล แพรัตกุล (2520 : 1 – 407) หนังสือการวัดผลการศึกษาของ อนันต์ ศรีโสภา (2525 : 111 – 137)

2.2 ข้อสอบที่สร้างต้องมาจากการวิเคราะห์ เนื้อหา สาระ และจุดประสงค์การเรียนรู้ในแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมในแต่ละเล่ม แล้วนำมาสร้างเป็นข้อคำถามแบบปรนัย จำนวน 15 ข้อ

2.3 นำแบบทดสอบท้ายเล่มแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม แต่ละฉบับที่สร้างขึ้น เสนอคณะกรรมการควบคุม คือ ผศ.สนั่น มีขันหมาก และผู้เชี่ยวชาญ คือ อาจารย์อุดมศักดิ์ นาดี หัวหน้าฝ่ายวัดและประเมินผล สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร คุณครูวัชรภรณ์ สอนองคุณ หัวหน้าฝ่ายนโยบายและแผนงาน โรงเรียนราชินี เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร และคุณครูเพียงใจ แสงสวัสดิกุล หัวหน้าวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนราชินี

เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง เชิงเนื้อหาว่า ข้อสอบแต่ละข้อ สอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

2.4 นำข้อสอบที่คัดเลือกไว้ ไปทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนราชินี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน

2.5 นำแบบทดสอบท้ายเล่มของแบบเรียนทั้ง 8 เล่ม มาตรวจให้คะแนน โดยตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดให้ 0 คะแนน แล้วนำมาวิเคราะห์ หาค่าความยากง่าย (P) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของข้อสอบเป็นรายข้อ โดย แทนค่าตามสูตรการหาค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนก (ล้วน สายยศ. 2538 : 210-211) ได้ค่า P .20 – .35 และค่า r .62 – .80

2.6 นำแบบทดสอบที่คัดเลือกไว้มากหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson 20) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบท้ายเล่มทั้ง 8 เล่ม ดังนี้ .53 , .56 , .49 , .57 , .41 , .34 , .47 และ .51

2.7 นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบทดสอบแบบปรนัย 3 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ ที่ใช้หลังการทดลองเสร็จสิ้นแล้ว โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.1 ศึกษาวิธีสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากหนังสือเทคนิคการเขียนข้อสอบของ ชวาล แพรัตกุล (2520 : 1 – 405) หนังสือการสร้าง และพัฒนา แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ของ พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2529 : 1 - 371)

3.2 วิเคราะห์หลักสูตร เนื้อหา ความคิดรวบยอด และจุดประสงค์การเรียนรู้ของเนื้อหาที่ใช้ทดลอง เพื่อใช้ในการเขียนข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.3 สร้างแบบทดสอบปรนัย 3 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ ให้ครอบคลุมเนื้อหา และจุดประสงค์ที่ได้วิเคราะห์แล้ว

3.4 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเสนอต่อคณะกรรมการควบคุม คือ ผศ.สนั่น มีขันหมาก และผู้เชี่ยวชาญ คือ อาจารย์อุตมศักดิ์ นาดี หัวหน้าฝ่ายวัด และประเมินผล สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร คุณครูวัชรภรณ์ สนองคุณ หัวหน้าฝ่ายนโยบาย และแผนงาน โรงเรียนราชินี เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร และคุณครูเพียงใจ แสงสวัสดิกุล หัวหน้าวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนราชินี เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร เพื่อตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยพิจารณาว่าข้อสอบที่เขียนนั้น สอดคล้องกับเนื้อหา และจุดประสงค์การเรียนรู้หรือไม่

3.5 นำแบบทดสอบที่ได้รับการตรวจสอบแล้วไปทดสอบกับนักเรียนชั้นประถม

ศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนราชินี ที่ไม่ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน เพื่อหาค่าความยากง่าย (P) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของข้อสอบแต่ละข้อ โดยแทนค่าตามสูตร (ล้วน สายยศ. 2538 : 210-211) ได้ค่าความยากง่าย P .33 – .80 และค่าอำนาจจำแนก r .23 – .69

3.6 นำแบบทดสอบที่คัดเลือกได้ มาหาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้สูตร คูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson 20) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ เป็น .71

4. การดำเนินการทดลองหาประสิทธิภาพของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยผู้วิจัยดำเนินการทดลองหาประสิทธิภาพหนังสือแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมตามกระบวนการหาประสิทธิภาพสื่อของ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2532 : 496-497) ซึ่งมีลำดับขั้นตอนการหาประสิทธิภาพ ดังนี้

การทดสอบประสิทธิภาพแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

ครั้งที่ 1 เป็นการตรวจสอบประสิทธิภาพรายบุคคล โดยนำหนังสือแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมที่ปรับปรุงแล้ว ทั้ง 8 เล่ม ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนราชินี เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ที่ไม่ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1 คน เพื่อให้อ่านแบบเรียนเล่มเล็กแต่ละเล่ม โดยครูแนะนำ ชี้แจงวัตถุประสงค์ในการอ่านให้นักเรียนทราบ จากนั้นสังเกตพฤติกรรมขณะอ่าน จับเวลา สนทนาซักถามข้อบกพร่องของหนังสือในแต่ละเล่ม ทั้ง 8 เล่ม และเมื่อสอนจบในแต่ละเล่มแล้ว จึงให้นักเรียนทำแบบทดสอบท้ายบทเรียนและแบบทดสอบรวมหลังเรียน

จากผลการทดลองกับนักเรียนจำนวน 1 คน ได้พบข้อบกพร่องของแบบเรียนโดยการสัมภาษณ์นักเรียน พอสรุปได้ดังนี้

1. เล่มที่ 1 ชื่อเรื่องที่หน้าปก ตัวหนังสืออ่านยาก ภาพหน้า 4-7 รูปภาพมีดมากทำให้มองรายละเอียดได้ไม่ชัดเจน ภาพหน้า 11 หน้าตาของครุฑมีลักษณะไม่เหมือนครุฑผู้หญิง
2. เล่มที่ 2 ภาพหน้า 12 ควรเป็นภาพแม่กำลังปลุกน้ำฟ้าให้ตื่น
3. เล่มที่ 3 ชื่อเรื่องที่หน้าปก ตัวหนังสืออ่านยาก ภาพหน้า 7 รูปภาพดำเกินไป
4. เล่มที่ 4 ภาพหน้า 8 ที่ป้ายไม่มีชื่อสวนสัตว์ ภาพหน้า 9 มือเด็กที่จับกันควรจะวาดให้ชัดเจนขึ้น
5. เล่มที่ 5 ชื่อเรื่องที่หน้าปก ตัวหนังสืออ่านยาก หน้า 13 มีจำนวนตัวหนังสือมากเกินไป
6. เล่มที่ 8 ภาพหน้า 6 รูปภาพขยายออกด้านข้างมากเกินไป

หลังจากการทดลองหาคุณภาพของแบบเรียนเล่มเล็ก ครั้งที่ 1 แล้ว ผู้วิจัยรวบรวมข้อคิดเห็นเกี่ยวกับข้อบกพร่องต่าง ๆ เพื่อนำไปปรับปรุงแบบเรียนเล่มเล็กแต่ละเล่ม ตามข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่พบในการทดลอง แล้วเสนอต่อคณะกรรมการและนำไปปรับปรุงแบบเรียนเล่มเล็กให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ครั้งที่ 2 เป็นการตรวจประสิทธิภาพแบบเรียนกับกลุ่มเล็ก โดยนำแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมที่ปรับปรุงแล้วจากครั้งที่ 1 ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนราชินี จำนวน 10 คน ทำการทดลองพร้อมกันทั้งกลุ่ม โดยวิธีการเดียวกับครั้งที่ 1 เพื่อรวบรวมปัญหา และข้อบกพร่องเกี่ยวกับแบบเรียนเล่มเล็ก ความชัดเจนของภาพ และกิจกรรมประกอบท้ายเล่ม หลังจากนั้นนำข้อมูลต่าง ๆ มาปรับปรุงแก้ไขตามข้อสังเกตที่ได้

จากผลการทดลองกับนักเรียนจำนวน 10 คน ได้พบข้อบกพร่องของแบบเรียนโดยการสัมภาษณ์นักเรียน พอสรุปได้ดังนี้

1. หน้าปกของแต่ละเล่มควรมีชื่อชุดของหนังสือ ให้เห็นชัดเจนขึ้น
2. เล่มที่ 1 หน้า 10 ลักษณะมือยังวาดไม่ชัดเจน ควรวาดนิ้วมือให้ชัดเจนขึ้น
3. เล่มที่ 2 หน้า 10 และ 11 คนที่เป็นผู้ต้องสงสัยที่แอบเข้ามาในงานเลี้ยง ควรแต่งกายด้วยชุดทั่วไป ไม่ใช่ชุดนักเรียน
4. เล่มที่ 5 หน้า 3 เด็กผู้ชายที่จูงคนแก่ข้ามถนนควรแต่งเครื่องแบบนักเรียน และเป็นเด็กกว่าในภาพ

หลังจากทดลองในครั้งที่ 2 แล้ว ผู้วิจัยรวบรวมข้อคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา และข้อบกพร่องต่าง ๆ เพื่อนำไปปรับปรุงแบบเรียนเล่มเล็กในแต่ละเล่มที่พบในการทดลอง แล้วเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมงานวิจัยและผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเหมาะสม เพื่อให้ได้แบบเรียนเล่มเล็กที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพื่อนำไปทดลองภาคสนาม

ครั้งที่ 3 นำแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ชุด ราชินีที่รัก ทั้ง 8 เล่ม ที่ปรับปรุงในครั้งที่ 2 แล้ว ไปทดลองใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนราชินี เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร เพื่อหาประสิทธิภาพของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมตามเกณฑ์ (80/80)

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

- 5.1 หาค่าเฉลี่ยของคะแนนจากแบบทดสอบ
- 5.2 ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ
- 5.3 การหาประสิทธิภาพแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม โดยใช้เกณฑ์ 80/80

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 สถิติพื้นฐาน

6.1.1 หาค่าเฉลี่ย (Mean) ของคะแนนโดยใช้สูตร (ล้วน สายยศ และ
อังคณา สายยศ. 2531 : 59)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	\bar{X}	แทน	คะแนนเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

6.1.2 หาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำนวนจากสูตร (ล้วน สายยศ และ
อังคณา สายยศ. 2536 : 63)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ	S.D.	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของกำลังสองของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่ม

6.2 สถิติเพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

6.2.1 หาค่าความยากง่าย (P) รายข้อของแบบทดสอบท้ายเล่ม และแบบ
ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ โดยใช้สูตร (ล้วน สายยศ. 2538 : 210-211)

$$P = \frac{R}{N}$$

เมื่อ	P	แทน	ค่าความยากง่าย
	R	แทน	จำนวนคนที่ทำข้อนั้นถูก
	N	แทน	จำนวนคนที่ทำข้อนั้นทั้งหมด

6.2.2 หาค่าอำนาจจำแนก (r หรือ D) รายชื่อของแบบทดสอบท้ายเล่ม และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ โดยใช้สูตร (ล้วน สายยศ. 2538 : 210-211)

$$D = \frac{R_U - R_L}{\frac{N}{2}}$$

เมื่อ	D	แทน	ค่าอำนาจจำแนก
	R_U	แทน	จำนวนคนที่ตอบถูกในกลุ่มเก่ง
	R_L	แทน	จำนวนคนที่ตอบถูกในกลุ่มอ่อน
	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มเก่งและกลุ่มอ่อน

6.2.3 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบท้ายเล่ม และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ โดยใช้สูตร คูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson. 20) (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2531 : 168)

$$r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left[\frac{1 - \frac{\sum pq}{S_t^2}}{S_t} \right]$$

เมื่อ	r_{tt}	แทน	ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
	n	แทน	จำนวนข้อของแบบทดสอบ
	p	แทน	สัดส่วนของผู้ทำได้ในข้อหนึ่ง ๆ
			$= \frac{\text{จำนวนคนที่ทำถูก}}{\text{จำนวนคนทั้งหมด}}$
	q	แทน	สัดส่วนของผู้ทำผิดในข้อหนึ่ง ๆ = 1 - p
	S_t^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของแบบทดสอบทั้งฉบับ
	t		

6.3 หาประสิทธิภาพของหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม โดยใช้สูตร (ชัยยงค์ พรหมวงศ์. 2530 : 495-496)

$$E_1 = \frac{\frac{\sum X}{N}}{A} \times 100$$

$$E_2 = \frac{\frac{\sum F}{N}}{B} \times 100$$

เมื่อ	E_1	แทน	ประสิทธิภาพของกระบวนการที่จัดไว้ในบทเรียนคิดเป็นร้อยละจากการทำแบบฝึกหัดท้ายเล่ม
	E_2	แทน	ประสิทธิภาพของผลลัพธ์จากการทำแบบทดสอบรวมหน่วยคิดเป็นร้อยละ
	$\sum X$	แทน	คะแนนรวมของผู้เรียนจากการทำแบบฝึกหัดท้ายเล่ม
	$\sum F$	แทน	คะแนนรวมของการทดสอบหลังการเรียน
	N	แทน	จำนวนผู้เรียน
	A	แทน	คะแนนเต็มของแบบฝึกหัดท้ายเล่ม
	B	แทน	คะแนนเต็มของแบบทดสอบหลังเรียน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

N	แทน	จำนวนคนที่อยู่ในกลุ่มตัวอย่าง
K	แทน	จำนวนข้อทดสอบ
C	แทน	เกณฑ์ที่กำหนด
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนน
S.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ΣX	แทน	คะแนนรวมของผู้เรียนจากการปฏิบัติกิจกรรมท้ายเล่ม
ΣF	แทน	คะแนนรวมของผู้เรียนจากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
E_1	แทน	ประสิทธิภาพของกระบวนการที่จัดไว้ในบทเรียน คิดเป็นร้อยละจากการปฏิบัติกิจกรรมท้ายเล่ม
E_2	แทน	ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ คิดเป็นร้อยละจากการทำ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
A	แทน	คะแนนเต็มของการปฏิบัติกิจกรรมท้ายเล่ม
B	แทน	คะแนนเต็มของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อหาประสิทธิภาพจากการทำแบบทดสอบท้ายบทเรียน แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ทั้ง 8 เล่ม ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบท้ายเล่มแบบเรียนเล่มเล็กเชิง
วรรณกรรมแต่ละเล่ม เพื่อหาประสิทธิภาพตัวแรก (E_1) ปรากฏผล ดังตาราง 4

ตาราง 4 ค่าคะแนนจากการทำแบบทดสอบท้ายเล่มแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม กลุ่มสาระ
การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชุด ราชนิที่รัก จำแนกเป็นรายเล่ม

เล่มที่	เรื่อง	N	K	C	\bar{X}	S.D.	นักเรียนที่สอบ		E_1
							ผ่าน		
							จำนวน	ร้อยละ	
1	100 ปี ราชนิของเรา	30	10	8	8.13	1.04	20	66.6	81.3
2	ฝันของน้ำฟ้า	30	10	8	8.03	0.88	20	66.6	80.3
3	ตามหาสุนัขทาลัย	30	10	8	9.06	1.01	30	100	90.6
4	เที่ยวเขาหิน	30	10	8	8.20	0.96	24	80	82.0
5	โลกในปี พ.ศ.2600	30	10	8	8.76	0.89	28	93.3	87.6
6	ผจญภัยค่ายยุว	30	10	8	8.90	1.06	26	86.6	89.0
7	คะน้ำจอมชน	30	10	8	8.10	0.80	25	83.3	81.0
8	ท่านจุกคือใคร	30	10	8	8.27	1.17	19	63.3	82.7
รวมเฉลี่ย 8 เล่ม									84.3

จากตารางที่ 4 แสดงว่า คะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบท้ายเล่มแบบเรียนเล่มเล็ก
แต่ละเล่ม คิดเป็นร้อยละ 80.3 – 90.6 ผ่านเกณฑ์ประสิทธิภาพตัวแรกที่กำหนดไว้ ($E_1 = 80$)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ค่าคะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ภายหลังการเรียนด้วยแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมทั้ง 8 เล่ม เพื่อหาประสิทธิภาพตัวหลัง (E_2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏผล ดังตาราง 5

ตาราง 5 ค่าคะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ภายหลังการเรียนด้วยแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ชุด ราชนิที่รัก ครบทั้ง 8 เล่ม

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์	N	K	C	\bar{X}	S.D.	E_2
ราชนิที่รัก	30	40	32	32.26	3.99	80.65

จากตารางที่ 5 แสดงว่า จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ภายหลังการเรียนด้วยแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมครบ ทั้ง 8 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 80.65 เป็นไปตามเกณฑ์ประสิทธิภาพตัวหลังที่กำหนดไว้ ($E_2 = 80$)

ตอนที่ 3 ค่าประสิทธิภาพของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมแต่ละเล่ม ตามเกณฑ์ 80/80 ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏผล ดังตาราง 6

ตาราง 6 ค่าประสิทธิภาพของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชุด ราชนิที่รัก ตามเกณฑ์ที่กำหนด ($E_1, E_2 = 80 / 80$)

เล่มที่	เรื่อง	E_1	E_2
1	100 ปี ราชนิของเรา	81.3	
2	ฝันของน้ำฟ้า	80.3	
3	ตามหาสุนัขทาลัย	90.6	
4	เที่ยวเขาดิน	82.0	
5	โลกในปี พ.ศ.2600	87.6	
6	ผจญภัยค่ายยูวะ	89.0	
7	คณะจอมชน	81.0	
8	ท่านจุกคือใคร	82.7	
	รวมเฉลี่ย	84.3	80.65

จากตาราง 6 พบว่าแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม “ ชุด ราชนิที่รัก ” ทั้ง 8 เล่ม มีประสิทธิภาพผ่านเกณฑ์ 80/80 โดยมีค่าประสิทธิภาพ E_1 อยู่ระหว่าง 80.3 – 90.6 และ $E_2 = 80.65$ ดังนั้น แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม “ชุด ราชนิที่รัก” มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะนำไปใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนได้

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อสร้างและศึกษาประสิทธิภาพของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ชุด ราชินีที่รัก กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หน่วย โรงเรียนของเรา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนราชินี เขต พระนคร กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย เริ่มจากจับฉลากมา 1 ห้องเรียน ได้ห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/4 ซึ่งมีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 41 คน จากนั้น จับฉลากรายชื่อนักเรียนจำนวน 30 คน สำหรับใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการทดลองครั้งนี้

2. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

- 2.1 แผนการสอนที่ใช้สื่อแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม
- 2.2 แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ชุด ราชินีที่รัก จำนวน 8 เล่ม
- 2.3 แบบทดสอบท้ายเล่ม
- 2.4 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3. วิธีดำเนินการทดลอง

3.1 การทดลอง ทำการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 โดยใช้เวลาในการทดลองทั้งหมด 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 1 ชั่วโมง รวม 9 ชั่วโมง ตั้งแต่วันที่ 28 กรกฎาคม - 7 สิงหาคม พ.ศ. 2546

3.2 การดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยเป็นผู้สอนโดยใช้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ชุด ราชินีที่รัก เป็นสื่อให้เด็กศึกษาและทำกิจกรรมในแต่ละเล่ม ทั้ง 8 เล่ม ใช้เวลาในการทดลองเล่มละ 1 ชั่วโมง เมื่อสอนจบในแต่ละเล่มแล้ว ให้นักเรียนทำแบบทดสอบท้ายเล่มทันที เพื่อนำผลการทดสอบที่ได้ มาใช้ในการหาประสิทธิภาพของแบบเรียนเล่มเล็กตามเกณฑ์ 80/80 (ชัยยงค์ พรหมวงศ์. 2532 : 495 - 496)

3.3 เมื่อสิ้นสุดการทดลองสอนด้วยสื่อแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมชุด ราชนิที่รัก ทั้ง 8 เล่มแล้ว ผู้วิจัยจึงนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปทำการทดสอบ แล้วบันทึกผลการทดสอบหลังเรียนแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

การวิเคราะห์ข้อมูลสรุปผลได้ดังนี้

จากการประเมินผลประสิทธิภาพของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชุด ราชนิที่รัก การประเมินผลท้ายบทเรียนและการประเมินผลสรุปหลังการเรียน พบว่า สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ $E_1.E_2$ (80/ 80) คือ 84.3 / 80.65 แสดงว่า แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ชุด ราชนิที่รัก มีประสิทธิภาพสูงเพียงพอที่จะนำไปใช้ได้

อภิปรายผล

จากการประเมินผลประสิทธิภาพของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ชุด ราชนิที่รัก การประเมินผลท้ายบทเรียนและการประเมินผลหลังการเรียน สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ $E_1.E_2$ (80/80) แสดงว่า แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หน่วย โรงเรียนของเรา ชุด ราชนิที่รัก มีประสิทธิภาพสูงเพียงพอที่จะนำไปใช้สอนได้ ซึ่งผู้วิจัยได้ประเมินประสิทธิภาพเป็นรายเล่ม ทั้ง 8 เล่ม ได้ค่าประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ E_1 (80 ตัวแรก) คือ ได้ค่าประสิทธิภาพระหว่างร้อยละ 80.3 - 90.6 และประสิทธิภาพหลังการเรียนก็สูงกว่าเกณฑ์ E_2 (80 ตัวหลัง) คือ ได้ค่าประสิทธิภาพ 80.65 ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าทั้งในภาพรวม และแยกย่อยเป็นรายเล่มแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม มีประสิทธิภาพน่าเชื่อถือได้ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ

1. แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม มีคุณลักษณะพิเศษที่สร้างขึ้น โดยใช้ความคิดรวบยอดรายย่อย จุดประสงค์การเรียนรู้รายย่อย และเนื้อหา นำมาผูกเป็นเรื่องราวให้เหมาะสมกับวัย และความต้องการของเด็ก โดยคำนึงถึงหลักจิตวิทยาพัฒนาการของเด็กเป็นสำคัญ (หทัย ตันหยง . 2532 : 68)

2. แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เป็นสื่อที่มีลักษณะเป็นวรรณกรรมประเภทบันเทิงคดี โดยมีเนื้อหาในรูปแบบของวรรณกรรม มีตัวละครเป็นตัวดำเนินเรื่องราวความรู้ ใช้เวลาสั้น ๆ ในการอ่าน มีภาพประกอบช่วยให้ผู้เรียนมีความตื่นตัว สนใจบทเรียนและอ่านหนังสือด้วยความสนุกสนานเพลิดเพลิน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สมัคร ผลจำรูญ (2522 : 76 - 80) มัลลิกา ภักดีณรงค์ (2531 : 104 - 110) และชยันต์ เพชรศรีจันทร์ (2533 : 95 - 96)

พบว่า หนังสือที่มีภาพประกอบที่เป็นภาพการ์ตูน ส่งผลต่อความสนใจในการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ทำให้มีความสนุกสนานเพลิดเพลิน และไม่เกิดความเบื่อหน่ายกับการเรียน

3. แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เป็นสื่อที่มีความแปลกใหม่ มีขนาดพอเหมาะกับมือเด็ก (32 หน้ายก) มีลักษณะการนำเสนอที่สร้างความสนใจของผู้เรียน โดยมีความแตกต่างจากหนังสือเรียนอื่นๆ ที่มีแพร่หลายอยู่ทั่วไป ซึ่งมักจะเป็นเล่มใหญ่มีเนื้อหารวมกันหลายเรื่องหลายหัวข้อ ไม่ได้แยกเป็นเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรียาลักษณ์ พิลากุล (2535 : บทคัดย่อ) ซึ่งศึกษาผลสัมฤทธิ์และความสนใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียน โดยใช้หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมกับหนังสือเรียนตามคู่มือครู พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์และความสนใจสูงกว่ากลุ่มที่เรียนโดยใช้หนังสือเรียนตามคู่มือครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่าแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เป็นสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับการนำไปใช้เพิ่มศักยภาพในการสอนของครู เนื่องจากเป็นสื่อสำคัญที่ส่งเสริมให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทศนีย์ โชติพถุฒิพงศ์ (2532 : 214) ที่พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยวิธีสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา โดยใช้หนังสือเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม มีประสิทธิภาพทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยวิธีสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษาโดยใช้หนังสือปกติเชิงวรรณกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทศนีย์ โชติพถุฒิพงศ์ (2535 : 80-81) ที่พบว่านักเรียนที่เรียนกลุ่มการเรียนรู้พื้นฐานอาชีพโดยใช้สื่อแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม มีประสิทธิภาพทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้สื่อใบงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชาติา จันทรแพง (2536 : 81-83) ที่พบว่า สื่อแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม มีประสิทธิภาพสูงเพียงพอที่จะนำไปใช้สอนซ่อมเสริมการวิเคราะห์โจทย์ปัญหา การคูณและการหาร และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปราณี มองธรรม(2538 : 84) ยุพา ชุ่มสนิท (2540 : 97-98) จิรภา มาลัยธรรม (2541 : 89-91) อำนาจ คันธรักษ์ (2541 : 62-64) และวรรณวิสา มะสกุล (2545 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า สื่อแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมมีประสิทธิภาพสูงเพียงพอที่จะนำไปใช้สอนในชั้นเรียน ซึ่งโดยรวมพบว่าสามารถทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้นได้ ไม่ว่าจะนำไปใช้สอนในเนื้อหาวิชาใดก็ตาม นอกจากนี้ บงกช พงษ์สุนันท์ (2546 : 72-74) ยังพบว่า การใช้แบบเรียนเชิงวรรณกรรมในการเรียนการสอน เรื่อง วันสำคัญ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จะช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์และความสนใจในการเรียนให้แก่ นักเรียนได้

จากผลการวิจัย แสดงให้เห็นว่า แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น โดยเฉพาะเมื่อนำมาใช้สอนใน หน่วย โรงเรียนของเรา นักเรียนทุกคนได้มีโอกาสปฏิบัติตามกิจกรรมด้วยตนเอง โดยผ่านสื่อแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

และสื่อแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ยังสอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียน ซึ่งทำให้ผู้เรียนเกิดการถ่ายโยงการเรียนรู้ (หทัย ดันหยง. 2533 : 9) ดังนั้น แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ที่สร้างขึ้นทั้ง 8 เล่ม จึงเป็นสื่อที่มีประสิทธิภาพผ่านเกณฑ์ที่กำหนด เหมาะสมที่จะนำไปใช้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หน่วย โรงเรียนของเรา ซึ่งโรงเรียนราชินี สามารถนำไปใช้สอนได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 การใช้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ควรคำนึงถึงเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งจากงานวิจัยในครั้งนี้นำกำหนดไว้ 1 ชั่วโมง แต่กิจกรรมการเรียนการสอนที่อยู่ในแผนการสอนมีจำนวนมาก จึงควรเพิ่มเวลาในการใช้แบบเรียนแต่ละเล่ม เพื่อจะได้มีเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ตามแผนการสอนได้อย่างสมบูรณ์มากขึ้น

1.2 แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ที่กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของโรงเรียน ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาของนักเรียนเอง จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความรัก ความเข้าใจ และภาคภูมิใจในสถาบันการศึกษาของตนเองมากขึ้นได้

1.3 การใช้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม จะสร้างความสนใจในการอ่านให้แก่เด็กได้ดี เนื่องจากมีภาพประกอบที่สามารถถ่ายทอดให้เกิดความคิดรวบยอดของเรื่องนั้น ๆ ได้นอกจากนี้ การที่ได้ระบายสีจะทำให้เกิดความเพลิดเพลินและเสริมสร้างจินตนาการให้กับเด็กได้ ดังนั้น ภาพที่ใช้ในแบบเรียนจึงควรเป็นภาพลายเส้นที่นักเรียนสามารถต่อเติมจินตนาการได้ด้วยตนเอง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

2.1 ควรมีการทดลองสร้างแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ในเนื้อหาที่เกี่ยวกับสถาบันการศึกษาอื่น ๆ เพื่อเป็นการบอกเล่าประวัติความเป็นมาของสถาบันนั้น ๆ ซึ่งจะช่วยสร้างความภาคภูมิใจในสถาบันการศึกษาของตนเองให้กับนักเรียนได้

2.2 ควรมีการวิจัยพัฒนาแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมในรูปของมัลติมีเดีย ในซีดีรอม (CD-Rom) เพื่อใช้เป็นสื่อในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น และเพื่อตอบสนองความต้องการสื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพ

2.3 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการใช้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมกับการใช้สื่อประเภทอื่น ๆ หรือศึกษาตัวแปรต่าง ๆ เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคงทนในการเรียนรู้ ความภาคภูมิใจที่นักเรียนมีต่อสถาบันการศึกษาของตนเอง

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน, ชมรม. หลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ช่วงชั้นที่ 1 (ป.1-3). กรุงเทพฯ : บัค พอยท์, 2544.
- จิรภา มาลัยธรรม. การสร้างแบบเรียนเล่มเล็กลอยฟ้าเรื่อง การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2541. อัดสำเนา.
- ชวาล แพร์दनกุล. เทคนิคการเขียนคำถามเลือกตอบ. กรุงเทพฯ : พิกัดอักษร, 2520.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. สื่อการสอนระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมาริราช, 2532.
- เชียรศรี วิวิศศิริ. เทคโนโลยีทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530.
- ธัญสุดา จิรกิตตยากร. การสร้างแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเพื่อเป็นสื่อการเรียน การสอนวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ชุดมาตราตัวสะกด. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536. อัดสำเนา.
- น้อม งามนิสัย และคณะ. กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ช่วงชั้นที่ 1 (ป. 1-3). กรุงเทพฯ : ประสานมิตร, 2545.
- บงกช พงษ์สุนันท์. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์และความสนใจในการเรียน เรื่องวัน สำคัญ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แบบ เรียนเชิงวรรณกรรม กับ บทเรียนสำเร็จรูป. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2546. อัดสำเนา.
- ปราณี มอจธรรม. การสร้างแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเรื่อง “จังหวัดสิงห์บุรีของเรา” กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2538. อัดสำเนา.
- ยุพา ชุ่มสนิท. การสร้างหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม วิชาภาษาอังกฤษ ชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2540. อัดสำเนา.
- ราชินี, โรงเรียน. คู่มือครู โรงเรียนราชินี ปีการศึกษา 2546. กรุงเทพฯ, 2546.
- _____. คู่มือนักเรียน โรงเรียนราชินี ปีการศึกษา 2546. กรุงเทพฯ, 2546.
- _____. ราชินี '98 ปีการศึกษา 2545. กรุงเทพฯ, 2545.
- _____. อนุสรณ์สาส์น 75 ปี ราชินี. กรุงเทพฯ : พิมพ์, 2522.

- ราชินี, โรงเรียน. **อนุสรณ์สาส์น 80 ปี ราชินี**. กรุงเทพฯ : พลพันธ์การพิมพ์, 2527.
- _____. **อนุสรณ์สาส์น 84 ปี ราชินี**. กรุงเทพฯ, 2531.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. **เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2538.
- วรรณวิสา มะสกุล. **การสร้างแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเพื่อใช้เป็นสื่อการเรียนการสอน กลุ่มวิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5**. งานวิจัย กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2545. อัดสำเนา.
- วาสนา ชาวหา. **เทคโนโลยีทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ : อักษรสยามการพิมพ์, 2522.
- วิชาการ, กรม กระทรวงศึกษาธิการ. **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544**. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2544.
- สนั่น มีชันหมาก. **วิจารณ์วรรณกรรมสำหรับเด็ก**. กรุงเทพฯ : เท็คโปรโมชัน แอนด์ แอดเวอร์ไทซิง จำกัด, 2537.
- สุชาติา จันท์แพง. **การศึกษาประสิทธิภาพของสื่อแบบเรียนเล่มเล็กเพื่อซ่อมเสริมการวิเคราะห์โจทย์ปัญหาการคูณ และการหาร วิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3**. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536. อัดสำเนา.
- หทัย ดันหยง. **การสร้างวรรณกรรมและหนังสือสำหรับเด็ก**. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์, 2529.
- _____. **การผลิตหนังสือสำหรับเด็ก**. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2523.
- _____. **รายงานการวิจัยการสร้างหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเพื่อเป็นสื่อพัฒนาการอ่านในระดับประถมศึกษา**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์บริษัทประยูรวงศ์, 2532.
- อารีรัตน์ ดอกสี. **การสร้างแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเพื่อเป็นสื่อการเรียนการสอนเขียนร้อยกรอง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6**. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2541. อัดสำเนา.
- อำนาจ คันธรักษ์. **การสร้างหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมประกอบการสอนกิจกรรมลูกเสือสามัญ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5**. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2541. อัดสำเนา.
- Phillips, Linda M. "Using Children's Literature of Foster Written Language Development," **Resources In Education**. 4(22) : 35 ; April, 1986.
- Wilson, Paul T. and others. **Children's Book Reading Habits : A New Criter for Literacy**. Cambridge, Holt, Beranek and Newman, Inc., 1986.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

- ค่าความยากง่ายของแบบทดสอบท้ายเล่ม**
- ค่าความยากง่ายของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน**
- ค่าคะแนนแบบทดสอบท้ายเล่มแบบเรียน**
- ค่าคะแนนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน**

ตาราง 7 ค่าความยากง่าย(P) ค่าอำนาจจำแนก(r) ของแบบทดสอบท้ายเล่มแบบเรียนเล่มเล็ก
เชิงวรรณกรรม

เรื่อง ข้อ	100ปี ราชินีของเรา		ฝันของน้ำฟ้า		ตามหา สุนันทาลัย		เที่ยวเขาหิน	
	P	r	P	r	P	r	P	r
1	.68	.46	.65	.31	.20	.46	.63	.54
2	.58	.54	.38	.54	.40	.62	.80	.31
3	.50	.69	.23	.62	.75	.31	.58	.38
4	.20	.46	.48	.46	.58	.46	.60	.31
5	.30	.38	.30	.62	.38	.38	.35	.54
6	.80	.46	.58	.54	.25	.54	.68	.46
7	.48	.54	.25	.31	.80	.31	.50	.62
8	.63	.31	.53	.38	.35	.31	.75	.31
9	.78	.38	.70	.46	.40	.38	.58	.62
10	.75	.31	.80	.31	.45	.46	.25	.38

เรื่อง ข้อ	โลกในปี พ.ศ.2600		ผจญภัยค่ายยุวะ		คณะจอมชน		ท่านจุกคือใคร	
	P	r	P	r	P	r	P	r
1	.23	.38	.48	.23	.45	.54	.58	.77
2	.80	.38	.55	.54	.30	.46	.58	.54
3	.73	.31	.35	.54	.23	.31	.75	.62
4	.68	.23	.80	.23	.43	.23	.20	.23
5	.80	.38	.75	.31	.65	.38	.73	.31
6	.40	.54	.60	.38	.75	.23	.43	.46
7	.20	.38	.53	.54	.65	.69	.55	.23
8	.63	.31	.80	.23	.65	.69	.75	.31
9	.70	.46	.45	.69	.53	.31	.75	.23
10	.73	.54	.65	.31	.60	.54	.63	.62

ตาราง 8 ค่าความยากง่าย(P) ค่าอำนาจจำแนก(r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ข้อ	P	r	ข้อ	P	r
1	.73	.38	21	.45	.54
2	.68	.46	22	.73	.46
3	.63	.38	23	.75	.23
4	.75	.38	24	.80	.31
5	.45	.31	25	.45	.38
6	.58	.46	26	.75	.46
7	.65	.54	27	.58	.46
8	.55	.54	28	.33	.54
9	.78	.38	29	.60	.38
10	.80	.31	30	.80	.31
11	.40	.38	31	.48	.38
12	.55	.69	32	.73	.46
13	.70	.46	33	.53	.23
14	.48	.54	34	.80	.38
15	.75	.38	35	.55	.54
16	.80	.23	36	.63	.46
17	.60	.54	37	.78	.31
18	.65	.46	38	.78	.23
19	.63	.23	39	.68	.31
20	.50	.62	40	.75	.46

ตาราง 9 แสดงคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบท้ายเล่มแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม
ในแต่ละเล่ม ทั้ง 8 เล่ม (คะแนนเต็ม 10 เกณฑ์ 80% = 8)

เล่มที่ คนที่	1	2	3	4	5	6	7	8
1	7	7	8	7	9	9	10	7
2	9	8	10	9	9	10	8	10
3	9	7	8	10	8	9	7	7
4	8	7	8	9	10	10	8	8
5	7	8	9	8	10	8	8	7
6	8	8	10	9	10	8	8	9
7	7	8	10	8	8	9	8	9
8	7	8	10	7	8	10	7	10
9	10	8	10	9	10	9	10	8
10	10	7	10	8	10	10	9	10
11	10	8	10	8	9	10	8	10
12	9	7	9	7	9	9	8	9
13	8	9	9	8	9	9	8	9
14	9	9	10	8	9	10	7	7
15	7	8	6	8	7	7	8	8
16	10	9	10	10	9	9	8	9
17	7	9	8	6	9	10	8	9
18	8	10	9	8	8	9	10	9
19	8	7	8	8	8	8	8	8
20	8	9	10	7	9	7	8	10
21	9	9	10	9	10	10	9	10
22	7	8	9	8	7	10	8	7
23	7	9	10	8	8	9	7	8
24	7	7	8	9	10	8	8	7
25	9	8	10	7	8	10	8	7
26	8	9	9	8	9	10	7	7
27	7	9	9	8	9	8	8	7
28	8	7	9	8	8	7	8	8
29	8	7	8	10	8	8	8	7
30	8	7	8	9	8	7	8	7
รวม	244	241	272	246	263	267	243	248
เฉลี่ย	8.13	8.03	9.07	8.20	8.77	8.90	8.10	8.27
S.D.	1.04	0.89	1.01	0.96	0.90	1.06	0.80	1.17

ตาราง 10 แสดงคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (คะแนนเต็ม 40 เกณฑ์ 80% = 32)

คนที่	คะแนนที่ได้
1	25
2	35
3	32
4	26
5	32
6	27
7	32
8	32
9	37
10	35
11	37
12	36
13	35
14	38
15	25
16	34
17	32
18	37
19	34
20	34
21	33
22	36
23	34
24	32
25	29
26	32
27	37
28	26
29	27
30	27
รวม	968
เฉลี่ย	32.27
S.D.	3.99

ภาคผนวก ข.

**แผนการสอนโดยใช้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม
แบบทดสอบท้ายเล่มแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน**

แผนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1

หน่วย โรงเรียนของเรา

ชุด ราชนิที่รัก

เล่มที่ 1 100 ปีราชนิที่ของเรา

ความคิดรวบยอด

โรงเรียนราชนิเป็นโรงเรียนสตรีที่เก่าแก่ ซึ่งมุ่งเน้นอบรมนักเรียนให้มีความรู้และมีมารยาทงามสมกับเป็นกุลสตรีไทย

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถบอกประวัติความเป็นมาของโรงเรียนราชนิโดยย่อได้ถูกต้อง
2. นักเรียนสามารถทำแบบทดสอบท้ายบทได้ถูกต้อง 80% ของข้อคำถาม

เนื้อหา

1. ประวัติความเป็นมาของโรงเรียนราชนิ
 - ผู้จัดตั้งโรงเรียน
 - วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งโรงเรียน
 - ปีที่จัดตั้งและอายุของโรงเรียน
2. สิ่งที่นักเรียนควรปฏิบัติต่อโรงเรียน

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ

ครูนำภาพสมเด็จพระศรีพัชรินทรา บรมราชินีนาถ และภาพโรงเรียนราชนิมาให้ นักเรียนดู แล้วสนทนาร่วมกันเกี่ยวกับรูปภาพทั้งสองและความสัมพันธ์ของสิ่งที่อยู่ในภาพ

ขั้นสอน

1. แบ่งนักเรียนออกเป็น 6 กลุ่ม
2. นักเรียนแต่ละกลุ่มอ่านเรื่อง 100 ปี ราชนิที่ของเรา จากแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

ที่ครูแจกให้

3. นักเรียนร่วมกันอภิปราย สนทนาซักถามเกี่ยวกับประวัติของโรงเรียนราชนิ ในหัวข้อต่อไปนี้

- ผู้จัดตั้งโรงเรียน
- วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งโรงเรียน
- อายุของโรงเรียน
- นักเรียนจะศึกษาหรือหาข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียนเพิ่มเติมได้จากที่ใด
- สิ่งที่นักเรียนควรปฏิบัติต่อโรงเรียน

4. นักเรียนแสดงบทบาทสมมติจากเรื่องที่อ่าน

5. นักเรียนช่วยกันแต่งเรื่องโดยครูเขียนให้นักเรียนอ่าน
ขั้นสรุป

1. นักเรียนเล่าประวัติความเป็นมาโดยย่อของโรงเรียนราชินี
2. นักเรียนทำแบบทดสอบท้ายเล่มแบบเรียนเล่มเล็ก

สื่อการเรียนการสอน

- ภาพสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ
- ภาพโรงเรียนราชินี
- แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เรื่อง 100 ปีราชินีของเรา
- แบบทดสอบท้ายเล่ม

การวัดและประเมินผล

1. สังเกต
 - การอ่านหนังสือแบบเรียนเล่มเล็ก
 - การอภิปราย การตอบคำถาม
 - ความสนใจในการร่วมกิจกรรมกลุ่ม
2. ตรวจผลงาน
 - แบบทดสอบท้ายเล่ม

แผนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1

หน่วย โรงเรียนของเรา

ชุด ราชนิที่รัก

เล่มที่ 2 ผืนของน้ำฟ้า

ความคิดรวบยอด

สิ่งที่เป็นสัญลักษณ์บ่งบอกความเป็นโรงเรียนราชินี ได้แก่ เครื่องหมาย ส.ผ. ดอกไม้ สี เพลง คติ และปรัชญาของโรงเรียน

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถบอกลักษณะของสัญลักษณ์ต่างๆ ของโรงเรียนได้
2. นักเรียนสามารถอธิบายความสำคัญของสัญลักษณ์ต่างๆ ของโรงเรียนได้
3. นักเรียนสามารถทำแบบทดสอบท้ายบทได้ถูกต้อง 80% ของข้อคำถาม

เนื้อหา

สัญลักษณ์ต่างๆ ของโรงเรียนราชินี

- อักษร ส.ผ.
- สีประจำโรงเรียน
- เพลงประจำโรงเรียน
- ดอกไม้ประจำโรงเรียน
- คติของโรงเรียน
- ปรัชญาของโรงเรียน

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ

1. ครูเปิดเทปเพลง พิภูลแก้ว ให้นักเรียนฟัง แล้วร้องตาม
2. ครูและนักเรียนสนทนาถึงความหมายของเนื้อเพลง และความสำคัญของเพลง พิภูลแก้ว

ขั้นสอน

1. แบ่งนักเรียนออกเป็น 6 กลุ่ม
2. ครูแจกหนังสือแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เรื่อง ผืนของน้ำฟ้า ให้นักเรียนทุกคนอ่าน แล้วร่วมกันอภิปรายทำความเข้าใจภายในกลุ่มของตนเอง
3. โยงเรื่องเข้าสู่ตัวนักเรียนโดยการอภิปราย สนทนาซักถามเกี่ยวกับเรื่องสัญลักษณ์ต่างๆ ของโรงเรียนราชินี ในหัวข้อต่อไปนี้
 - นักเรียนรู้จักสัญลักษณ์ใดของโรงเรียนราชินีบ้าง
 - สัญลักษณ์ต่างๆ มีความหมายอย่างไร

- สัญลักษณ์ต่าง ๆ มีความสำคัญต่อโรงเรียนราชินีอย่างไร
- นักเรียนสามารถพบเห็นสัญลักษณ์เหล่านั้นได้ที่ใดบ้าง

4. นักเรียนแสดงบทบาทสมมติจากเรื่องี่อ่าน

5. นักเรียนร่วมกันเขียนเรื่องโดยครูเขียนตามที่นักเรียนบอก

ขั้นสรุป

1. นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาบอกลักษณะ และความสำคัญของสัญลักษณ์ต่าง ๆ ของโรงเรียนราชินี ให้เพื่อนฟังกลุ่มละ 1 อย่าง โดยครูนำสัญลักษณ์ต่างๆ มาให้นักเรียนดูควบคู่ไปด้วย เช่น สัญลักษณ์ ส.ผ. ที่ปกสมุด ดอกพิกุล สีน้ำเงินและสีชมพู เทปเพลงราชินี เป็นที่รักและเพลงพิกุลแก้ว

2. นักเรียนทำแบบทดสอบท้ายเล่มแบบเรียนเล่มเล็ก

สื่อการเรียนการสอน

- แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เรื่อง ผืนของน้ำฟ้า
- เทปเพลงราชินีเป็นที่รัก และเพลงพิกุลแก้ว
- ดอกพิกุล
- สมุดของโรงเรียนราชินี
- กระดาษสีน้ำเงิน และสีชมพู
- แบบทดสอบท้ายเล่ม

การวัดและประเมินผล

1. สังเกต

- การอ่านหนังสือแบบเรียนเล่มเล็ก
- การอภิปราย
- การตอบคำถาม
- การรายงานหน้าชั้น
- ความสนใจในการร่วมกิจกรรมกลุ่ม

2. ตรวจผลงาน

- แบบทดสอบท้ายเล่ม

แผนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1

หน่วย โรงเรียนของเรา

ชุด ราชนิที่รัก

เล่มที่ 3 ตามหาสุนันทาลัย

ความคิดรวบยอด

ตึกสุนันทาลัยเป็นสถานที่สำคัญของโรงเรียนราชนิ ที่ซึ่งชาวราชนิทุกคนภาคภูมิใจ
จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถบอกเล่าความเป็นมาของตึกสุนันทาลัยได้
2. นักเรียนสามารถอธิบายความสำคัญของตึกสุนันทาลัยได้ถูกต้อง
3. นักเรียนสามารถทำแบบทดสอบท้ายบทได้ถูกต้อง 80% ของข้อคำถาม

เนื้อหา

ประวัติความเป็นมาของตึกสุนันทาลัย

- ผู้ริเริ่มให้สร้าง
- วัตถุประสงค์ในการสร้าง
- รูปแบบการก่อสร้าง
- การใช้ประโยชน์จากตึกสุนันทาลัย

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นนำ

ครูพานักเรียนลงมานั่งบริเวณสนามที่สามารถมองเห็นตึกเรียนต่างๆ ได้ จากนั้นจึงสนทนากับนักเรียนว่าตึกเรียนใดในโรงเรียนราชนิที่มีความสวยงามและเก่าแก่ที่สุด

ขั้นสอน

1. ครูสนทนากับนักเรียนว่าอยากทราบความเป็นมาของตึกนี้หรือไม่ จากนั้นจึงแบ่งนักเรียนออกเป็น 6 กลุ่ม

2. ครูแจกหนังสือแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เรื่อง ตามหาสุนันทาลัย
3. นักเรียนร่วมกันอภิปราย สนทนาซักถามเกี่ยวกับตึกสุนันทาลัย ในหัวข้อต่อไปนี้
 - รูปแบบการสร้างตึก
 - ประวัติความเป็นมาของตึกสุนันทาลัย
 - การใช้ประโยชน์ในปัจจุบัน
4. นักเรียนแสดงบทบาทสมมติจากเรื่องที่อ่าน
5. นักเรียนช่วยกันแต่งเรื่องตามแนวการเขียนวรรณกรรมเล่มเล็ก

ขั้นสรุป

1. นักเรียนช่วยกันสรุปประวัติความเป็นมาของตึกสุนันทาลัย และประโยชน์ต่าง ๆ ที่ได้รับจากการสร้างตึกสุนันทาลัย
2. นักเรียนทำแบบทดสอบท้ายเล่มแบบเรียนเล่มเล็ก

สื่อการเรียนการสอน

- แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เรื่อง ตามหาสุนันทาลัย
- ตึกสุนันทาลัย
- แบบทดสอบท้ายเล่ม

การวัดและประเมินผล

1. สังเกต
 - การอ่านหนังสือแบบเรียนเล่มเล็ก
 - การอภิปราย
 - การตอบคำถาม
 - ความสนใจในการร่วมกิจกรรมกลุ่ม
2. ตรวจผลงาน
 - แบบทดสอบท้ายเล่ม

แผนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1

หน่วย โรงเรียนของเรา

ชุด ราชินีที่รัก

เล่มที่ 4 เทียวเขาดิน

ความคิดรวบยอด

โรงเรียนราชินีตั้งอยู่ในเขตพระนคร และอยู่ใกล้กับสถานที่สำคัญหลายแห่ง

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถบอกที่ตั้งของโรงเรียนราชินี และชื่อสถานที่สำคัญที่อยู่ใกล้โรงเรียนได้

เนื้อหา

2. นักเรียนสามารถทำแบบทดสอบท้ายบทได้ถูกต้อง 80% ของข้อคำถาม

1. ที่ตั้งของโรงเรียน
2. สถานที่สำคัญที่อยู่ใกล้โรงเรียนราชินี

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ

ครูให้นักเรียนยกตัวอย่างสถานที่สำคัญต่าง ๆ ที่นักเรียนรู้จัก โดยครูติดภาพสถานที่สำคัญที่นักเรียนควรรู้จักบนกระดานดำ

ขั้นสอน

1. แบ่งนักเรียนออกเป็น 6 กลุ่ม
2. นักเรียนแต่ละกลุ่มอ่าน เรื่อง เทียวเขาดิน จากแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมที่

ครูแจกให้

3. นักเรียนร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับสถานที่ตั้งของโรงเรียน และสถานที่ที่อยู่ใกล้กับโรงเรียนราชินี โดยครูให้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับความสำคัญของสถานที่ต่าง ๆ เหล่านั้น

4. นักเรียนแบ่งกลุ่มแสดงบทบาทสมมติจากเรื่องที่อ่าน
5. นักเรียนร่วมกันแต่งเรื่องโดยครูเขียนลงบนกระดานดำ

ขั้นสรุป

1. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายสรุป เกี่ยวกับที่ตั้งของโรงเรียนและสถานที่สำคัญที่อยู่ใกล้โรงเรียน

2. นักเรียนทำแบบทดสอบท้ายเล่มแบบเรียนเล่มเล็ก

สื่อการเรียนการสอน

- ภาพสถานที่สำคัญที่นักเรียนควรรู้จัก
- แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เรื่อง เทียวเขาดิน

- แบบทดสอบท้ายเล่ม

การวัดและประเมินผล

1. สังเกต

- การอ่านหนังสือแบบเรียนเล่มเล็ก
- การอภิปราย
- การปฏิบัติกิจกรรม
- การทำงานกลุ่ม

2. ตรวจสอบผลงาน

- แบบทดสอบท้ายเล่ม

แผนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1

หน่วย โรงเรียนของเรา

ชุด ราชินีที่รัก

เล่มที่ 5 โลกในปี พ.ศ. 2600

ความคิดรวบยอด

นักเรียนโรงเรียนราชินีเป็นผู้มีระเบียบวินัย มีคุณธรรม และมีมารยาทงามสมกับเป็นกุลสตรีไทย

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถบอกคุณลักษณะของนักเรียนโรงเรียนราชินีที่ดีได้
2. นักเรียนสามารถทำแบบทดสอบท้ายบทได้ถูกต้อง 80% ของข้อคำถาม

เนื้อหา

1. คุณลักษณะของนักเรียนโรงเรียนราชินี
 - มีระเบียบวินัยในตนเอง
 - มีคุณธรรม จริยธรรม
 - มีมารยาทงามอย่างไทย
2. ประโยชน์ของการเป็นผู้มีวินัย มีคุณธรรมและมีมารยาทงาม

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ

ครูนำภาพนักเรียนที่ปฏิบัติตนผิดระเบียบมาให้ให้นักเรียนดู เช่น ไม่เข้าแถวซื้ออาหาร ทิ้งขยะลงบนพื้น แต่งกายผิดระเบียบ แล้วสนทนาร่วมกันเกี่ยวกับรูปภาพเหล่านั้น

ขั้นสอน

1. แบ่งนักเรียนออกเป็น 6 กลุ่ม
2. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มอ่าน เรื่อง โลกในปี พ.ศ.2600 จากแบบเรียนเล่มเล็กเชิง

วรรณกรรมที่ครูแจกให้

3. นักเรียนทั้งหมดร่วมกันสนทนาและเสนอความคิดเห็น เกี่ยวกับการปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับการเป็นนักเรียนที่ดีของโรงเรียนราชินี ในหัวข้อต่อไปนี้

- ระเบียบวินัย เช่น การแต่งกาย การเดินแถว การทำงานกลุ่ม
- คุณธรรม จริยธรรม เช่น ความมีน้ำใจ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความซื่อสัตย์
- กิริยามารยาท เช่น การกราบ การไหว้ เพื่อแสดงความเคารพ การระวัง กิริยาที่แสดงต่อหน้าผู้ใหญ่ การอ่อนน้อมถ่อมตน ไม่ก้าวร้าว

4. นักเรียนฝึกปฏิบัติมารยาทไทยที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น การไหว้ การก้มหลัง เมื่อเดินผ่านผู้ใหญ่ การพูดที่สุภาพไพเราะมีหางเสียง โดยออกมาแสดงหน้าชั้นเรียน

ขั้นสรุป

1. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายสรุป คุณลักษณะของนักเรียนที่ดีของโรงเรียนราชินี
2. นักเรียนทำแบบทดสอบท้ายเล่มแบบเรียนเล่มเล็ก

สื่อการเรียนการสอน

- ภาพนักเรียนที่ปฏิบัติตนผิดระเบียบ
- การสาธิตมารยาทไทย
- แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เรื่อง โลกในปี พ.ศ.2600
- แบบทดสอบท้ายเล่ม

การวัดและประเมินผล

1. สังเกต
 - การอ่านหนังสือแบบเรียนเล่มเล็ก
 - การอภิปราย
 - การปฏิบัติกิจกรรม
 - การทำงานกลุ่ม
2. ตรวจผลงาน
 - แบบทดสอบท้ายเล่ม

แผนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1

หน่วย โรงเรียนของเรา

ชุด ราชนิที่รัก

เล่มที่ 6 ผจญภัยค่ายยูวะ

ความคิดรวบยอด

ยูวกาชาด เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามัคคี เสียสละ มีน้ำใจ และรู้จักช่วยเหลือตนเอง ซึ่งโรงเรียนราชินีเป็นยูวกาชาดหน่วยแรกในประเทศไทย

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถบอกประโยชน์ของกิจกรรมยูวกาชาดได้ถูกต้อง
2. นักเรียนรู้จักกิจกรรมการเรียนการสอนที่สำคัญ ซึ่งโรงเรียนราชินีดำเนินการขึ้น

เป็นแห่งแรกในประเทศไทย

3. นักเรียนสามารถทำแบบทดสอบท้ายบทได้ถูกต้อง 80% ของข้อคำถาม

เนื้อหา

1. กิจกรรมยูวกาชาด
2. กิจกรรมการเรียนการสอนที่มีต้นกำเนิดจากโรงเรียนราชินี

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นนำ

สนทนาเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอนต่าง ๆ ในโรงเรียนราชินีที่นักเรียนชอบ

ขั้นสอน

1. แบ่งนักเรียนออกเป็น 6 กลุ่ม
2. นักเรียนแต่ละกลุ่มอ่าน เรื่อง ผจญภัยค่ายยูวะ จากแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

ที่ครูแจกให้

3. นักเรียนร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอนวิชายูวกาชาด
4. นักเรียนและครูร่วมกันอภิปรายถึงกิจกรรมการเรียนการสอนอื่น ๆ ที่มีต้นกำเนิด

จากโรงเรียนราชินี เช่น การประดิษฐ์ดอกไม้แห้ง การทำตุ๊กตาแบบไทย (ตุ๊กตาผ้าแดงเครื่องละครไทย) การสอนคหกรรมศาสตร์ การสอนการช่าง การแสดงละครนักเรียน การจัดสอน

แผนกอนุบาล

5. นักเรียนแสดงบทบาทสมมติจากเรื่องที่อ่าน
6. นักเรียนร่วมกันแต่งเรื่องโดยครูเขียนลงบนกระดานดำ

ขั้นสรุป

1. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายสรุป เกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอนสำคัญที่

โรงเรียนราชินีเป็นต้นกำเนิดแห่งแรกในประเทศไทย

2. นักเรียนทำแบบทดสอบท้ายเล่มแบบเรียนเล่มเล็ก

สื่อการเรียนการสอน

- ตัวอย่างผลงานที่ได้จากการเรียนการสอนกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน เช่น งานประดิษฐ์ต่าง ๆ ดอกไม้ประดิษฐ์ พวงมาลัย
- แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เรื่อง ผจญภัยค่ายยูวะ
- แบบทดสอบท้ายเล่ม

การวัดและประเมินผล

1. สังเกต

- การอ่านหนังสือแบบเรียนเล่มเล็ก
- การสนทนา และอภิปราย
- การทำงานกลุ่ม

2. ตรวจผลงาน

- แบบทดสอบท้ายเล่ม

แผนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1

หน่วย โรงเรียนของเรา

ชุด ราชนิที่รัก

เล่มที่ 7 คະนำจอมชน

ความคิดรวบยอด

สรวายนำัจจรวาฉวี เป็นสรวที่สร้างขึ้นเพื่อให้นักเรียนราชินีได้มีสถานที่สำหรับฝึกหัด วายนำ ตามแนวความคิดของหม่อมเจ้าัจจรวาฉวี เทวกุล

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถบอกความเป็นมาของสรวัจจรวาฉวีได้
2. นักเรียนสามารถบอกชื่อผู้มีพระคุณ และข้อปฏิบัติที่ควรกระทำต่อผู้มีพระคุณของโรงเรียนได้
3. นักเรียนสามารถทำแบบทดสอบท้ายบทได้ถูกต้อง 80% ของข้อคำถาม

เนื้อหา

1. ความเป็นมาของสรวัจจรวาฉวี
2. สิ่ง queนักเรียนควรปฏิบัติต่อบุคคลผู้มีพระคุณของโรงเรียน

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ

นักเรียนสนทนาเกี่ยวกับตึกเรียน และสถานที่ต่าง ๆ ในโรงเรียนราชินีที่มีชื่อแตกต่าง กันไป

ขั้นสอน

1. แบ่งนักเรียนออกเป็น 6 กลุ่ม
2. นักเรียนแต่ละกลุ่มอ่าน เรื่อง คະนำจอมชน จากแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ที่ครูแจกให้
3. นักเรียนทั้งหมดอภิปราย ชักถามเกี่ยวกับความเป็นมาของสรวัจจรวาฉวี และ ประโยชน์ที่ได้รับจากการริเริ่มให้มีการสร้างสรวายนำในโรงเรียน ของ หม่อมเจ้าัจจรวาฉวี เทวกุล
4. นักเรียนสนทนาเกี่ยวกับบุคคลต่าง ๆ ที่มีพระคุณต่อโรงเรียน และการปฏิบัติตน ที่นักเรียนควรกระทำต่อบุคคลเหล่านั้น
5. นักเรียนแสดงบทบาทสมมติจากเรื่องที่อ่าน
6. นักเรียนช่วยกันแต่งเรื่องให้ครูเขียนลงบนกระดานดำ

ขั้นสรุป

1. นักเรียนบอกข้อควรปฏิบัติต่อบุคคลผู้มีพระคุณต่อโรงเรียน

2. นักเรียนทำแบบทดสอบท้ายเล่มแบบเรียนเล่มเล็ก

สื่อการเรียนการสอน

- ภาพตึกเรียนต่าง ๆ ในโรงเรียนราชินี
- แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เรื่อง คำน่าจอมชน
- แบบทดสอบท้ายเล่ม

การวัดและประเมินผล

1. สังเกต

- การอ่านหนังสือแบบเรียนเล่มเล็ก
- การอภิปราย การตอบคำถาม
- ความสนใจในการร่วมกิจกรรมกลุ่ม
- การแสดงบทบาทสมมติ

2. ตรวจผลงาน

- แบบทดสอบท้ายเล่ม

แผนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1

หน่วย โรงเรียนของเรา

ชุด ราชนิที่รัก

เล่มที่ 8 ท่านจุกคือใคร

ความคิดรวบยอด

ท่านจุก หรือ ท่านเจ้าจุกจอมคหาวุธธาธาธา เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวราชินีให้ความเคารพ นับถือ และใช้เป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจตลอดมา

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถบอกความเป็นมาของท่านจุกได้ถูกต้อง
2. นักเรียนสามารถบอกข้อปฏิบัติที่ควรกระทำต่อท่านจุกได้ถูกต้อง
3. นักเรียนสามารถทำแบบทดสอบท้ายบทได้ถูกต้อง 80% ของข้อคำถาม

เนื้อหา

1. ประวัติความเป็นมาของท่านจุก
2. สิ่งที่นักเรียนควรปฏิบัติต่อท่านจุก

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ

ครูและนักเรียนสนทนาเกี่ยวกับ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวราชินีเคารพนับถือว่ามีอะไรบ้าง นักเรียนทราบหรือไม่ว่าแต่ละสิ่งมีความสำคัญต่อชาวราชินีอย่างไร และนักเรียนรู้จักเรื่องราวเกี่ยวกับท่านจุกหรือไม่

ขั้นสอน

1. แบ่งนักเรียนออกเป็น 6 กลุ่ม
2. นักเรียนแต่ละกลุ่มอ่าน เรื่อง ท่านจุกคือใคร จากแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

ที่ครูแจกให้

3. ครูและนักเรียนทั้งหมดอภิปราย สนทนาซักถามเกี่ยวกับประวัติของท่านจุก ในหัวข้อต่อไปนี้

- สถานที่ที่พบท่านจุกเป็นครั้งแรก
 - ลักษณะของรูปปั้นท่านจุก
 - สาเหตุที่ทำให้ชาวราชินีนับถือท่านจุก
 - สิ่งที่นักเรียนควรปฏิบัติต่อท่านจุก
4. นักเรียนแสดงบทบาทสมมติจากเรื่องที่อ่าน
 5. นักเรียนช่วยกันแต่งเรื่องเกี่ยวกับท่านจุก

ขั้นสรุป

1. นักเรียนเล่าประวัติความเป็นมาโดยย่อของท่านจุก
2. นักเรียนทำแบบทดสอบท้ายเล่มแบบเรียนเล่มเล็ก

สื่อการเรียนการสอน

- ภาพท่านจุก
- แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เรื่อง ท่านจุกคือใคร
- แบบทดสอบท้ายเล่ม

การวัดและประเมินผล

1. สังเกต
 - การอ่านหนังสือแบบเรียนเล่มเล็ก
 - การอภิปราย การตอบคำถาม
 - ความสนใจในการร่วมกิจกรรมกลุ่ม
 - การแสดงบทบาทสมมติ
2. ตรวจผลงาน
 - แบบทดสอบท้ายเล่ม

แบบทดสอบท้ายเล่มแบบเรียน ชุด ราชินีที่รัก

เล่มที่ 1 100 ปี ราชินีของเรา

จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดแล้วกาเครื่องหมาย X ลงในกระดาษคำตอบให้ตรงหมายเลขข้อ และตัวอักษรของคำตอบที่เลือกนั้น

1. วันที่ 1 เมษายน 2447 มีความสำคัญต่อโรงเรียนราชินีอย่างไร
 - ก. เป็นวันก่อตั้งโรงเรียนราชินี
 - ข. เป็นวันเปิดใช้ตึกสุนันทาลัย
 - ค. เป็นวันพระราชสมภพของสมเด็จพระพันปี
2. จุดประสงค์แรกตั้งของโรงเรียนราชินีคืออะไร
 - ก. เพื่อเป็นที่เรียนวิชาการสมัยใหม่
 - ข. เพื่อเป็นที่เรียนสำหรับเด็กผู้หญิง
 - ค. เพื่อเป็นที่เรียนภาษาญี่ปุ่น
3. ข้อใดไม่ใช่วัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนในโรงเรียนราชินี
 - ก. เพื่อให้นักเรียนมีความเป็นกุลสตรีไทย
 - ข. เพื่อให้นักเรียนได้เป็นนักกีฬาว่ายน้ำทีมชาติ
 - ค. เพื่อให้นักเรียนสามารถทำงานฝีมือได้อย่างงดงาม
4. เพราะเหตุใดในยุคแรกโรงเรียนราชินีจึงให้ครูชาวญี่ปุ่นมาเป็นผู้สอน
 - ก. เพราะผู้หญิงญี่ปุ่นมีชื่อเสียงด้านการทำงานฝีมือ
 - ข. เพราะเป็นผู้ที่สมเด็จพระพันปีทรงรู้จัก
 - ค. เพราะมีความเชื่อถือถือชาวต่างชาติมากกว่าคนไทย
5. อาจารย์ใหญ่คนแรกของโรงเรียนราชินีที่เป็นคนไทยคือใคร
 - ก. หม่อมเจ้าอัจฉระฉวี เทวกุล
 - ข. สมเด็จพระนางเจ้าเสาวภาผ่องศรี
 - ค. หม่อมเจ้าพิจิตรจิราภา เทวกุล
6. ถ้าต้องการค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องโรงเรียนราชินีนักเรียนควรไปที่ใด
 - ก. ห้องเรียน
 - ข. ห้องกิจกรรมภาษา
 - ค. ห้องสมุดโรงเรียน
7. ใครควรได้รับการชมเชยมากที่สุด
 - ก. ดาวจิวน์จัดตั้งโรงเรียนได้อย่างแม่นยำ
 - ข. เด่นปฏิบัติตามกฎของโรงเรียนอย่างตั้งใจ
 - ค. ดวงร้องเพลงประจำโรงเรียนได้อย่างไพเราะ
8. นักเรียนสามารถตอบแทนพระคุณของโรงเรียนราชินีได้ด้วยวิธีใด
 - ก. ปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของโรงเรียน
 - ข. เข้าแข่งขันรายการต่างๆ ให้ได้รางวัล
 - ค. ทำให้ตนเองเด่นดังมากกว่าคนทั่วไป
9. โรงเรียนราชินีจะมีอายุครบ 100 ปี ในปี พ.ศ. ไດ
 - ก. พ.ศ. 2550
 - ข. พ.ศ. 2549
 - ค. พ.ศ. 2547

10. สมเด็จพระศรีพัชรินทรา บรมราชินีนาถ มีความเกี่ยวข้องกับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
รัชกาลที่ 5 อย่างไร
- ก. เป็นพระมารดา ข. เป็นพระมเหสี ค. เป็นพระธิดา

แบบทดสอบท้ายเล่มแบบเรียน ชุด ราชนิที่รัก
เล่มที่ 2 ผืนของน้ำฟ้า

จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดแล้วกาเครื่องหมาย X ลงในกระดาษคำตอบให้ตรงหมายเลขข้อ และตัวอักษรของคำตอบที่เลือกนั้น

1. น้ำฟ้าจะศึกษาระเบียบของโรงเรียนได้จากสิ่งใด
 - ก. หนังสือเรียน
 - ข. หนังสือพิมพ์
 - ค. คู่มือนักเรียน
2. “ส.ผ.” มีส่วนสัมพันธ์กับข้อใด
 - ก. สมเด็จพระนางเจ้าสุภัทรมารีรัตน์
 - ข. สมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ
 - ค. หม่อมเจ้าพิจิตรจิราภา เทวกุล
3. จากเนื้อเรื่องแดนถูกจับได้ว่าไม่ใช่ศิษย์เก่าราชนิเพราะอะไร
 - ก. แดนไม่ใส่ชุดสีน้ำเงิน ชมพู
 - ข. แดนท่องคติและปรัชญาของโรงเรียนราชนิไม่ได้
 - ค. มีคนเห็นแดนแอบหยิบของรางวัลไป
4. เพราะเหตุใดโรงเรียนราชนิจึงใช้ดอกพิกุลเป็นดอกไม้ประจำโรงเรียน
 - ก. มีกลิ่นหอมทนนาน เหมือนความดีที่คงทนของชาวราชนิ
 - ข. สีสดใสเหมือนความสดใสรุ่งเรืองของนักเรียนราชนิ
 - ค. มีลักษณะดอกที่สวยงาม เหมือนความงดงามของตึกสุภัทรมารีรัตน์
5. “เลิศความรู้คู่จริยา” มีความหมายตรงกับข้อใด
 - ก. ด.ญ.แป้ง มีความขยันและชอบวาดเก่งเสมอ
 - ข. ด.ญ.ปลา มีความประพฤติดีและเพื่อนชมเป็นประจำ
 - ค. ด.ญ.ป้อม มีความอ่อนน้อมและตั้งใจเรียนเสมอ
6. เพลงใดมีความหมายเกี่ยวกับการรักษาชื่อเสียงและคุณงามความดีของชาวราชนิ
 - ก. เพลงราชนิเป็นที่รัก
 - ข. เพลงพิกุลแก้ว
 - ค. เพลงเทิดพระเกียรติ
7. “ตัวเธอสิดอกหนึ่ง ณ อุทยานราชนิ” จากเพลงพิกุลแก้ว หมายถึงอะไร
 - ก. นักเรียนเป็นดอกพิกุลดอกหนึ่งในโรงเรียน
 - ข. นักเรียนเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียนราชนิ
 - ค. นักเรียนอาศัยอยู่ในอุทยานราชนิ

8. “เพลง ราชนิเป็นที่รัก” กล่าวถึงสิ่งใดบ้าง
 - ก. บุคคลที่มีพระคุณและจุดประสงค์ในการสร้างโรงเรียนราชนิ
 - ข. ผู้ที่ก่อตั้งและบุคคลสำคัญของโรงเรียนราชนิ
 - ค. วันสำคัญของโรงเรียนราชนิ
9. สีชมพู ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสีประจำโรงเรียนหมายถึงอะไร
 - ก. สีประจำวันพระราชสมภพของสมเด็จพระพันปี
 - ข. สีประจำวันพระบรมราชสมภพของรัชกาลที่ 5
 - ค. สีที่สมเด็จพระพันปีทรงชอบ
10. “ให้รักษาความดีของตนไว้ ตั้งเกลือกษาความเค็ม” มีความหมายว่าอย่างไร
 - ก. ให้รักษาความดีไว้ เหมือนเก็บเกลือไว้อย่าให้ละลาย
 - ข. คนที่รักษาความดีไว้ได้ จะมีความเค็มเหมือนเกลือ
 - ค. ให้รักษาความดีของตนเองไว้เสมอ เหมือนกับเกลือที่ไม่มีวันหายเค็ม

แบบทดสอบท้ายเล่มแบบเรียน ชุด ราชนิที่รัก
เล่มที่ 3 ตามหาสุนันทาลัย

จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดแล้วกาเครื่องหมาย X ลงในกระดาษคำตอบให้ตรงหมายเลขข้อ และตัวอักษรของคำตอบที่เลือกนั้น

1. ดึกสุนันทาลัยสร้างตามแบบศิลปะแบบใด
 - ก. แบบไทยโบราณ
 - ข. แบบตะวันตก
 - ค. แบบตะวันออก
2. เพราะเหตุใด เจมส์จึงต้องไปตามหาตึกสุนันทาลัยโดยนั่งเรือด่วนเจ้าพระยา
 - ก. เพราะอยากเห็นแม่น้ำสายสำคัญของไทย
 - ข. เพราะเป็นการเดินทางที่สะดวกและรวดเร็ว
 - ค. เพราะคิดว่าตึกสุนันทาลัยตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา
3. ดึกสุนันทาลัยสร้างขึ้นในสมัยใด
 - ก. รัชกาลที่ 1
 - ข. รัชกาลที่ 5
 - ค. รัชกาลที่ 6
4. การสร้าง “ตึกสุนันทาลัย” เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ใดมากที่สุด
 - ก. สมเด็จพระนางเจ้าสุนันทากุมารีรัตน์สิ้นพระชนม์จากอุบัติเหตุเรือล่ม
 - ข. สมเด็จพระนางเจ้าสุนันทากุมารีรัตน์ทรงพระครรภ์
 - ค. ครบรอบวันพระราชสมภพของสมเด็จพระนางเจ้าสุนันทากุมารีรัตน์
5. เพราะเหตุใดตึกนี้จึงมีชื่อว่า “สุนันทาลัย”
 - ก. เพื่อเป็นการระลึกถึงสมเด็จพระนางเจ้าสุนันทากุมารีรัตน์
 - ข. เพื่อใช้เป็นชื่อโรงเรียนของสมเด็จพระนางเจ้าสุนันทากุมารีรัตน์
 - ค. เพื่อเป็นที่เก็บเครื่องใช้ของสมเด็จพระนางเจ้าสุนันทากุมารีรัตน์
6. ดึกสุนันทาลัยเคยใช้เป็นที่ตั้งของกระทรวงใด
 - ก. กระทรวงยุติธรรม
 - ข. กระทรวงกลาโหม
 - ค. กระทรวงศึกษาธิการ
7. ดึกสุนันทาลัยแตกต่างจากตึกเรียนอื่นๆ ของโรงเรียนราชินีอย่างไร
 - ก. ดึกสุนันทาลัยมีจำนวนชั้นมากกว่าตึกอื่น
 - ข. ดึกสุนันทาลัยไม่มีการเรียนการสอนภายในตึก
 - ค. ดึกสุนันทาลัยมีการก่อสร้างตามแบบศิลปะตะวันตก
8. ดึกสุนันทาลัยเป็นสถานที่ที่ควรอนุรักษ์เพราะเหตุใด
 - ก. เพราะเป็นอาคารที่สวยงามและเก่าแก่กว่าร้อยปี
 - ข. เพราะเป็นที่เรียนของพระมหากษัตริย์
 - ค. เพราะเป็นศิลปะของชาวต่างชาติ

9. ปัจจุบันตึกสุนันทาลัยใช้สำหรับทำอะไร

ก. จัดแสดงงานศิลปะ ข. เป็นตึกประชุม ค. เรียนดนตรีไทย

10. คำกล่าวใดเกี่ยวข้องกับตึกสุนันทาลัย

ก. ปัจจุบันมีอายุ 200 ปี

ข. เป็นอนุสรณ์ที่แสดงถึงความรักที่รัชกาลที่ 5 ทรงมีต่อพระมเหสี

ค. สร้างขึ้นเพื่อเป็นพระราชวังของพระมหากษัตริย์

แบบทดสอบท้ายเล่มแบบเรียน ชุด ราชินีที่รัก

เล่มที่ 4 เทียวเขาดิน

จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดแล้วกาเครื่องหมาย X ลงในกระดาษคำตอบให้ตรงหมายเลขข้อ และตัวอักษรของคำตอบที่เลือกนั้น

1. การรู้จักสถานที่ที่อยู่ใกล้โรงเรียนมีประโยชน์อย่างไร
 - ก. สามารถเดินทางมาโรงเรียนได้ด้วยตนเอง
 - ข. ทำให้หนีไปเที่ยวในสถานที่เหล่านั้นได้
 - ค. ทำให้เป็นคนเก่งกว่าคนอื่น
2. ปากคลองตลาดมีชื่อเสียงในการขายสินค้าประเภทใด
 - ก. ต้นไม้
 - ข. ผลไม้
 - ค. ดอกไม้
3. เพราะเหตุใดตั้งเมและกาะแมจึงหลงทาง
 - ก. ทั้งสองคนเป็นคนรักธรรมชาติ
 - ข. ทั้งสองไม่เชื่อฟังคำเตือนของครูจุ่ม
 - ค. ทั้งสองคนไม่ยอมไปเที่ยวกับเพื่อน
4. การกระทำใดที่นักเรียนไม่ควรปฏิบัติ
 - ก. เดินอยู่ในกลุ่มเมื่อไปในที่ซึ่งไม่คุ้นเคย
 - ข. ทำตามคำสั่งของครูอย่างเคร่งครัด
 - ค. ไปเที่ยวเล่นตามลำพังโดยไม่บอกครู
5. ถ้านักเรียนไม่ยอมหลงทางควรทำอย่างไร
 - ก. ทำความรู้จักกับสถานที่ใกล้บ้านและโรงเรียน
 - ข. เดินทางด้วยรถส่วนตัวทุกครั้ง
 - ค. ให้พ่อแม่พาไปทุกครั้ง
6. ข้อใดไม่ใช่สถานที่ที่อยู่ใกล้โรงเรียนราชินี
 - ก. บ้านปรานี
 - ข. สถานีตำรวจพระราชวัง
 - ค. สวนจตุจักร
7. ถ้านักเรียนเป็นเด็กผู้หญิงที่ทำผิดกฎหมายจะต้องไปอยู่ในสถานที่ใด
 - ก. บ้านราชวิถี
 - ข. บ้านปรานี
 - ค. บ้านเมตตา
8. ใครที่อาจจะได้รับอันตรายจากคนแปลกหน้า
 - ก. ต่ายไปเที่ยวห่างกับคุณลุง
 - ข. ตุ่มหนีไปเที่ยวสวนสนุกคนเดียว
 - ค. แต่งไปเที่ยวกับครอบครัวในวันหยุด
9. โรงเรียนราชินีตั้งอยู่ที่ถนนอะไร
 - ก. ถนนมหาราช
 - ข. ถนนราชดำเนิน
 - ค. ถนนหลานหลวง

10. ข้อใดเป็นสาเหตุที่ทำให้กัลละแมตกใจกลัวเมื่อรู้ว่าหลงทาง
- ก. กัลละแมไม่รู้ว่าโรงเรียนราชินีตั้งอยู่ที่ไหน
 - ข. กัลละแมกลัวไม่ได้ไปเที่ยวต่อ
 - ค. กัลละแมไม่เคยไปไหนคนเดียว

แบบทดสอบท้ายเล่มแบบเรียน ชุด ราชินีที่รัก

เล่มที่ 5 โลกในปี พ.ศ.2600

จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดแล้วกาเครื่องหมาย X ลงในกระดาษคำตอบให้ตรงหมายเลขข้อ และตัวอักษรของคำตอบที่เลือกนั้น

1. จากเนื้อเรื่อง โลกในปี พ.ศ.2600 ต้องการเด็กที่มีลักษณะอย่างไร

ก. มีวินัย มารยาทงาม	ข. ทันสมัย ไม่มีระเบียบ
ค. เก่ง แต่ก้าวร้าว	
2. เจ้าแมลงพบสิ่งใดที่น่าสนใจ

ก. เด็กที่ใช้คอมพิวเตอร์เก่ง	ข. เด็กที่เอาแต่ใจตัวเอง
ค. เด็กที่มีน้ำใจ	
3. เด็กที่แมลงไปพบเรียนอยู่ที่ไหน

ก. โรงเรียนก้าวหน้าวิทยา	ข. ชมรมวัฒนธรรมไทย	ค. โรงเรียนราชินี
--------------------------	--------------------	-------------------
4. โรงเรียนราชินีมีชื่อเสียงในด้านใดเป็นพิเศษ

ก. การอบรมมารยาทไทย	ข. การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่
ค. การฝึกใช้คอมพิวเตอร์	
5. สิ่งใดที่โรงเรียนราชินีไม่ได้สอน

ก. มารยาทไทย	ข. ระเบียบวินัย	ค. การเน้นชัยชนะ
--------------	-----------------	------------------
6. โรงเรียนราชินีได้เป็นโรงเรียนตัวอย่างเพราะเหตุใด

ก. นักเรียนเก่งด้านเทคโนโลยีมาก	ข. นักเรียนสอบได้ที่ 1 ของประเทศ
ค. นักเรียนมีคุณธรรมและมารยาทงาม	
7. โรงเรียนก้าวหน้าวิทยามาขอเยี่ยมชมโรงเรียนราชินีเพราะเหตุใด

ก. มาพิสูจน์ว่าโรงเรียนราชินีดีอย่างไร	ข. มาต่อว่าที่มีชื่อเสียงมากเกินไป
ค. มาแสดงความยินดี	
8. นักเรียนราชินีมีสิ่งใดที่น่าประทับใจสำหรับผู้พบเห็น

ก. ความทันสมัย	ข. ความประพฤติ	ค. ความเข้มแข็ง
----------------	----------------	-----------------
9. สิ่งใดทำให้โรงเรียนก้าวหน้าวิทยาชื่นชมโรงเรียนราชินี

ก. นักเรียนมีระเบียบและมารยาทงาม	ข. นักเรียนเล่นกีฬาเก่ง
ค. นักเรียนมีความมั่นใจในตัวเองมาก	
10. คนกลุ่มใดช่วยพัฒนาประเทศได้ดีที่สุด

ก. คนเก่งที่เอาแต่ใจตัวเอง	ข. คนที่เก่งมากแต่เห็นแก่ตัว
ค. คนเก่งปานกลางแต่มีวินัย	

แบบทดสอบท้ายเล่มแบบเรียน ชุด ราชินีที่รัก
เล่มที่ 6 ผจญภัยค่ายยูวะ

จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดแล้วกาเครื่องหมาย X ลงในกระดาษคำตอบให้ตรงหมายเลขข้อ และตัวอักษรของคำตอบที่เลือกนั้น

1. เพราะเหตุใดนักเรียนชั้น ป.1 จึงไม่ได้แต่งชุดยูวกาชาด
 - ก. เพราะยังไม่ได้ไปอยู่ค่ายพักแรม
 - ข. เพราะนักเรียน ป.1 ตัวเล็กเกินไป
 - ค. เพราะยังไม่ได้เข้าพิธีประจำหมู่ยูวกาชาด
2. นักเรียนจะได้แต่งชุดยูวกาชาดครั้งแรกเมื่อเรียนในชั้นใด
 - ก. ประถมศึกษาปีที่ 3
 - ข. ประถมศึกษาปีที่ 5
 - ค. มัธยมศึกษาปีที่ 1
3. กิจกรรม “ยูวกาชาด” มีความสำคัญต่อโรงเรียนราชินีอย่างไร
 - ก. สร้างความภูมิใจที่เป็นยูวกาชาดหน่วยแรกในประเทศไทย
 - ข. ทำให้โรงเรียนมีค่ายพักแรมเป็นของตนเอง
 - ค. ช่วยให้นักเรียนได้เรียนวิชาในห้องเรียนน้อยลง
4. สิ่งใดคือประโยชน์ที่ได้จากการเรียนยูวกาชาด
 - ก. ทำให้นักเรียนได้แต่งตัวแปลกกว่าคนอื่น
 - ข. นักเรียนได้ไปเที่ยวนอกโรงเรียน
 - ค. นักเรียนได้เรียนรู้การอยู่ร่วมกับผู้อื่น
5. ข้อใดไม่ใช่คุณสมบัติของยูวกาชาดที่ดี
 - ก. บำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวม
 - ข. แสดงความเก่งให้มากกว่าคนอื่น
 - ค. เป็นมิตรกับทุกคน
6. ทุกคนหายโกรธหมุหวานเพราะเหตุใด
 - ก. หมุหวานมีน้ำใจช่วยกั๊งทั้งที่เพ็งโดนกั๊งต่อว่า
 - ข. หมุหวานเกียงให้คนอื่นแบกกั๊งแทนตนเอง
 - ค. หมุหวานแบ่งขนมให้เพื่อน ๆ กินอยู่เสมอ
7. เพราะเหตุใดหมุหวานจึงใช้โบรัดเหนื่อรอยแผลที่กั๊งถูกกั๊งกัด
 - ก. เพื่อป้องกันไม่ให้พิษงูเข้าไปสู่หัวใจ
 - ข. เพื่อให้กั๊งหายเจ็บแผล
 - ค. เพื่อไม่ให้เลือดออกมากเกินไป
8. ทำอย่างไรนักเรียนจึงจะอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
 - ก. ทำในสิ่งที่ตนเองอยากทำเท่านั้น
 - ข. มีน้ำใจกับเพื่อนอย่างจริงใจ
 - ค. ดูว่าเพื่อนเมื่อเพื่อนทำผิด

แบบทดสอบท้ายเล่มแบบเรียน ชุด ราชินีที่รัก
เล่มที่ 6 ผจญภัยค่ายยิวะ

จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดแล้วกาเครื่องหมาย X ลงในกระดาษคำตอบให้ตรงหมายเลขข้อ และตัวอักษรของคำตอบที่เลือกนั้น

1. เพราะเหตุใดนักเรียนชั้น ป.1 จึงไม่ได้แต่งชุดยูกาซาด
 - ก. เพราะยังไม่ได้ไปอยู่ค่ายพักแรม
 - ข. เพราะนักเรียน ป.1 ตัวเล็กเกินไป
 - ค. เพราะยังไม่ได้เข้าพิธีประจำหมู่ยูกาซาด
2. นักเรียนจะได้แต่งชุดยูกาซาดครั้งแรกเมื่อเรียนในชั้นใด
 - ก. ประถมศึกษาปีที่ 3
 - ข. ประถมศึกษาปีที่ 5
 - ค. มัธยมศึกษาปีที่ 1
3. กิจกรรม “ยูกาซาด” มีความสำคัญต่อโรงเรียนราชินีอย่างไร
 - ก. สร้างความภูมิใจที่เป็นยูกาซาดหน่วยแรกในประเทศไทย
 - ข. ทำให้โรงเรียนมีค่ายพักแรมเป็นของตนเอง
 - ค. ช่วยให้นักเรียนได้เรียนวิชาในห้องเรียนน้อยลง
4. สิ่งใดคือประโยชน์ที่ได้จากการเรียนยูกาซาด
 - ก. ทำให้นักเรียนได้แต่งตัวแปลกกว่าคนอื่น
 - ข. นักเรียนได้ไปเที่ยวนอกโรงเรียน
 - ค. นักเรียนได้เรียนรู้การอยู่ร่วมกับผู้อื่น
5. ข้อใดไม่ใช่คุณสมบัติของยูกาซาดที่ดี
 - ก. บำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวม
 - ข. แสดงความเก่งให้มากกว่าคนอื่น
 - ค. เป็นมิตรกับทุกคน
6. ทุกคนหายโกรธหุหวนเพราะเหตุใด
 - ก. หุหวนมีน้ำใจช่วยกั๊งทั้งที่เฟิงโดนกั๊งต่อว่า
 - ข. หุหวนเกียงให้คนอื่นแบกกั๊งแทนตนเอง
 - ค. หุหวนแบ่งขนมให้เพื่อนๆ กินอยู่เสมอ
7. เพราะเหตุใดหุหวนจึงใช้โบรัดเหนื่อรอยแผลที่กั๊งถูกกั๊งกัด
 - ก. เพื่อป้องกันไม่ให้พิษงูเข้าไปสู่หัวใจ
 - ข. เพื่อให้กั๊งหายเจ็บแผล
 - ค. เพื่อไม่ให้เลือดออกมากเกินไป
8. ทำอย่างไรนักเรียนจึงจะอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
 - ก. ทำในสิ่งที่ตนเองอยากทำเท่านั้น
 - ข. มีน้ำใจกับเพื่อนอย่างจริงใจ
 - ค. ดูว่าเพื่อนเมื่อเพื่อนทำผิด

9. มดแดงมีคุณสมบัติของยุงกาชาดที่ดีในข้อใด

ก. เป็นมิตรกับทุกคน

ค. รู้จักรักษาสุขภาพ

ข. บำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวม

10. กิจกรรมใดที่โรงเรียนราชินีไม่ได้เป็นผู้ริเริ่ม

ก. การแสดงละครนักเรียน

ค. การทำตุ๊กตาดินเผา

ข. การประดิษฐ์ดอกไม้แห้ง

แบบทดสอบท้ายเล่มแบบเรียน ชุด ราชนิที่รัก
เล่มที่ 7 ค่ะน้ำจอมชน

จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดแล้วกาเครื่องหมาย X ลงในกระดาษคำตอบให้ตรงหมายเลขข้อ และตัวอักษรของคำตอบที่เลือกนั้น

1. ชื่อของสระว่ายน้โรงเรียนราชินีได้มาจากชื่อของใคร
 - ก. อดีตอาจารย์ใหญ่โรงเรียนราชินี
 - ข. อดีตผู้จัดการโรงเรียนราชินี
 - ค. เจ้าของที่ดินที่ใช้สร้างสระว่ายน้
2. เพราะเหตุใดน้ำหวานจึงหานักกีฬาว่ายน้แทนคะน้ำได้อย่างรวดเร็ว
 - ก. นักเรียนทุกคนชอบการว่ายน้
 - ข. นักเรียนทุกคนอยากได้เหรียญทอง
 - ค. นักเรียนทุกคนในโรงเรียนว่ายน้เป็น
3. ประโยชน์ของสระอัจฉราววีข้อใดสำคัญต่อนักเรียนโรงเรียนราชินีมากที่สุด
 - ก. นักเรียนรู้จักกีฬาว่ายน้
 - ข. นักเรียนทุกคนในโรงเรียนว่ายน้เป็น
 - ค. นักเรียนได้ชมการแข่งขันว่ายน้ทุกปี
4. เพราะเหตุใดหม่อมเจ้าอัจฉราววีจึงอยากให้นักเรียนทุกคนว่ายน้เป็น
 - ก. เพราะไม่อยากจะให้เกิดอันตรายจากการที่โรงเรียนอยู่ใกล้แม่น้ำ
 - ข. เพราะอยากให้นักเรียนเป็นนักกีฬาทิมชาติ
 - ค. เพราะอยากให้มีการแข่งขันว่ายน้ในกีฬาสีของโรงเรียน
5. วันสำคัญเกี่ยวกับผู้มีพระคุณต่อโรงเรียนมีไว้เพื่ออะไร
 - ก. เพื่อเพิ่มวันหยุดให้แก่นักเรียน
 - ข. เพื่อให้นักเรียนระลึกถึงและตอบแทนพระคุณของท่าน
 - ค. เพื่อให้นักเรียนจำวันเกิดของผู้มีพระคุณได้
6. นักเรียนควรปฏิบัติตนอย่างไรต่อผู้มีพระคุณของโรงเรียน
 - ก. ท่องชื่อผู้มีพระคุณทุกวัน
 - ข. ไม่ต้องคิดถึงเพราะทุกคนเสียชีวิตไปแล้ว
 - ค. ระลึกถึงพระคุณของท่านและปฏิบัติตนเป็นคนดี
7. ใครเป็นผู้มีความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณของโรงเรียน
 - ก. แวนทำบุญตักบาตรในวันวไลยอลงกรณ์
 - ข. วาวให้เพื่อนวาดภาพสมเด็จพระพันปี
 - ค. แวมองดูน้องร้องเพลงราชินีที่รัก

8. ข้อใดเป็นสาเหตุสำคัญของการนำชื่อผู้มีพระคุณมาเป็นชื่ออาคารเรียน
- ก. เพื่อให้อาคารเรียนต่าง ๆ มีชื่อไม่ซ้ำกัน
 - ข. เพื่อให้ให้นักเรียนระลึกถึงบุคคลผู้มีพระคุณอยู่เสมอ
 - ค. เพื่อให้ให้นักเรียนทราบที่ตั้งของห้องเรียนต่าง ๆ
9. “เพลง ราชนิเป็นที่รัก” เกี่ยวข้องกับผู้มีพระคุณของโรงเรียนอย่างไร
- ก. เป็นเพลงที่หม่อมเจ้าพิจิตรจิราภาแต่งเนื้อร้องไว้
 - ข. ใช้ร้องในวันเกิดของผู้มีพระคุณของโรงเรียน
 - ค. เนื้อร้องกล่าวถึงผู้มีพระคุณของโรงเรียนราชนิ
10. นักเรียนสามารถดูภาพของผู้มีพระคุณของโรงเรียนได้จากที่ใด
- ก. ห้องเฉลิมพระเกียรติ
 - ข. ห้องธรรมะ
 - ค. ห้องสมุด

แบบทดสอบท้ายเล่มแบบเรียน ชุด ราชินีที่รัก
เล่มที่ 8 ท่านจุกคือใคร

จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดแล้วกาเครื่องหมาย X ลงในกระดาษคำตอบให้ตรงหมายเลขข้อ และตัวอักษรของคำตอบที่เลือกนั้น

1. ท่านจุกมีความสำคัญต่อชาวราชินีอย่างไร
 - ก. เป็นรูปปั้นอดีตอาจารย์ใหญ่
 - ข. เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เคารพนับถือ
 - ค. เป็นตัวแทนของความดี
2. เหตุการณ์ใดทำให้ชาวราชินีเชื่อว่าท่านจุกเป็นที่พึ่งได้เมื่อมีเรื่องเดือดร้อน
 - ก. โรงเรียนถูกทิ้งระเบิดใส่แต่ไม่ระเบิด
 - ข. ท่านจุกมาเข้าฝันนักเรียน
 - ค. คนงานขุดพบรูปปั้นท่านจุกโดยบังเอิญ
3. ถ้าเดินผ่านศาลท่านจุกนักเรียนควรทำอย่างไร
 - ก. ก้มศีรษะให้แล้วเดินผ่านไป
 - ข. นำพวงมาลัยมากราบทุกวัน
 - ค. แสดงความเคารพโดยยกมือไหว้
4. ท่านเจ้าจุกจอมคหาวุฑธารัตน์เคยทำหน้าที่ใด
 - ก. ผู้ควบคุมการก่อสร้างพระบรมมหาราชวัง
 - ข. ผู้ควบคุมการสร้างป้อมโบราณ
 - ค. ผู้ควบคุมดูแลการสร้างโรงเรียนราชินี
5. สิ่งใดที่นักเรียนไม่ควรปฏิบัติ
 - ก. อธิษฐานให้ท่านจุกช่วยให้สอบผ่านแต่ไม่ยอมอ่านหนังสือ
 - ข. ขอให้ท่านจุกเป็นกำลังใจในการอ่านหนังสือเตรียมสอบ
 - ค. กราบไหว้ท่านจุกเพื่อขอให้เป็นกำลังใจในการดำเนินชีวิต
6. ในตอนแรกชาวราชินีนำรูปปั้นท่านจุกมาบูชาเพราะเหตุใด
 - ก. เพราะนับถือว่าเป็นบุคคลเก่าแก่ของโรงเรียน
 - ข. เพราะเชื่อว่ามือกนิหาร
 - ค. เพราะเชื่อว่าทำให้คนโชคดี
7. ถ้านักเรียนมีเรื่องเดือดร้อนควรทำอย่างไร
 - ก. กราบไหว้ขอให้ท่านจุกช่วยทุกวัน
 - ข. หาทางแก้ปัญหาโดยยึดถือท่านจุกเป็นกำลังใจ
 - ค. นั่งร้องไห้จนกว่าท่านจุกจะดลบันดาลให้ดีขึ้น
8. หนูนึกมีความรู้สึกอย่างไรต่อท่านจุก
 - ก. กลัวไม่กล้าเดินผ่าน
 - ข. เคารพนับถือ
 - ค. เบื่อหน่ายไม่ยกไหว้

9. ท่านจุกคือใคร

ก. ผู้ที่บันดาลโชคลาภให้โรงเรียน

ข. รูปปั้นที่ใช้ประดับสวน

ค. ที่พึ่งทางใจของชาวราชินี

10. ถ้านักเรียนอยากให้ท่านจุกคุ้มครองควรทำอย่างไร

ก. ปฏิบัติตนเป็นคนดี

ข. เอาแต่ใจตนเองโดยไม่สนใจคนอื่น

ค. สวดมนต์ให้ท่านจุกรักมาก ๆ

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
หน่วย โรงเรียนของเรา ชูค ราชนีที่รัก

จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดแล้วกาเครื่องหมาย X ลงในกระดาษคำตอบให้ตรงหมายเลขข้อ และตัวอักษรของคำตอบที่เลือกนั้น

1. จุดประสงค์แรกตั้งของโรงเรียนราชนีคืออะไร

ก. เพื่อเป็นที่เรียนวิชาการสมัยใหม่	ข. เพื่อเป็นที่เรียนสำหรับเด็กผู้หญิง
ค. เพื่อเป็นที่เรียนภาษาญี่ปุ่น	
2. วันที่ 1 เมษายน 2447 มีความสำคัญต่อโรงเรียนราชนีอย่างไร

ก. เป็นวันก่อตั้งโรงเรียนราชนี	ข. เป็นวันเปิดใช้ตึกสุนันทาลัย
ค. เป็นวันพระราชสมภพของสมเด็จพระพันปี	
3. นักเรียนสามารถตอบแทนพระคุณของโรงเรียนราชนีได้ด้วยวิธีใด

ก. ปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของโรงเรียน	ข. เข้าแข่งขันรายการต่างๆ ให้ได้รางวัล
ค. ทำให้ตนเองเด่นมากกว่าคนทั่วไป	
4. โรงเรียนราชนีจะมีอายุครบ 100 ปี ในปี พ.ศ. ไດ

ก. พ.ศ. 2547	ข. พ.ศ. 2549	ค. พ.ศ. 2550
--------------	--------------	--------------
5. อาจารย์ใหญ่คนแรกของโรงเรียนราชนีที่เป็นคนไทยคือใคร

ก. หม่อมเจ้าอัจฉรวรรณี เทวกุล	ข. สมเด็จพระนางเจ้าเสาวภาผ่องศรี
ค. หม่อมเจ้าพิจิตรจิราภา เทวกุล	
6. “ส.ผ.” มีส่วนสัมพันธ์กับข้อใด

ก. สมเด็จพระนางเจ้าสุนันทากุมารีรัตน์	ข. สมเด็จพระศรีพัชรินทรา บรมราชินีนาถ
ค. หม่อมเจ้าพิจิตรจิราภา เทวกุล	
7. เพราะเหตุใดโรงเรียนราชนีจึงใช้ดอกพิกุลเป็นดอกไม้ประจำโรงเรียน

ก. มีกลิ่นหอมทนนาน เหมือนความดีที่คงทนของชาวราชนี	ข. สีสันสดใส เหมือนความสดใสรุ่งเรืองของนักเรียนราชนี	ค. มีลักษณะดอกที่สวยงาม เหมือนความงดงามของตึกสุนันทาลัย
---	--	---
8. “เลิศความรู้คู่จริยา” มีความหมายตรงกับข้อใด

ก. ด.ญ.แป้ง มีความขยันและชอบออกกำลังกาย
ข. ด.ญ.ปลา มีความอ่อนน้อมและตั้งใจเรียนเสมอ
ค. ด.ญ.ป้อม มีความประพฤติดีและเพื่อนชมเป็นประจำ

30. สีน้าเงิน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสีประจำโรงเรียนหมายถึงอะไร
- สีประจำวันพระราชสมภพของสมเด็จพระพันปี
 - สีประจำวันพระบรมราชสมภพของรัชกาลที่ 5
 - สีที่สมเด็จพระพันปีทรงชอบ
31. กิจกรรม “ยุวกาชาด” มีความสำคัญต่อโรงเรียนราชินีอย่างไร
- สร้างความภูมิใจที่เป็นยุวกาชาดหน่วยแรกในประเทศไทย
 - ทำให้โรงเรียนมีค่ายพักแรมเป็นของตนเอง
 - ทำให้นักเรียนได้เรียนวิชาในห้องเรียนน้อยลง
32. กิจกรรมใดที่โรงเรียนราชินีไม่ได้เป็นผู้ริเริ่มเป็นแห่งแรกในประเทศไทย
- การแสดงละครนักเรียน
 - การประดิษฐ์ดอกไม้แห้ง
 - การทำตุ๊กตาดินเผา
33. โรงเรียนราชินีส่งเสริมให้มีการเรียนยุวกาชาดเพราะเหตุใด
- ทำให้นักเรียนได้แต่งตัวต่างจากคนอื่น
 - จะได้พานักเรียนไปเที่ยวนอกโรงเรียน
 - ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้การอยู่ร่วมกับผู้อื่น
34. วันสำคัญเกี่ยวกับผู้มีพระคุณต่อโรงเรียนมีไว้เพื่ออะไร
- เพื่อเพิ่มวันหยุดให้แก่นักเรียน
 - เพื่อให้นักเรียนระลึกถึงและตอบแทนพระคุณของท่าน
 - เพื่อให้นักเรียนจำวันเกิดของผู้มีพระคุณได้
35. นักเรียนควรปฏิบัติตนอย่างไรต่อผู้มีพระคุณของโรงเรียน
- ท่องชื่อผู้มีพระคุณทุกวัน
 - ไม่ต้องคิดถึงเพราะทุกคนเสียชีวิตไปแล้ว
 - ระลึกถึงพระคุณของท่านและปฏิบัติตนเป็นคนดี
36. ใครเป็นผู้มีความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณของโรงเรียน
- ตาลร่วมพิธีทำบุญเปิดภาคเรียน
 - ต่ายร่วมสมทบทุนสมเด็จพระพันปี
 - ตองร่วมทำบุญถวายสลากภัต
37. ข้อใดเป็นสาเหตุสำคัญของการนำชื่อผู้มีพระคุณมาเป็นชื่ออาคารเรียน
- เพื่อให้อาคารเรียนต่าง ๆ มีชื่อไม่ซ้ำกัน
 - เพื่อให้นักเรียนระลึกถึงบุคคลผู้มีพระคุณอยู่เสมอ
 - เพื่อให้นักเรียนทราบที่ตั้งของห้องเรียนต่าง ๆ
38. นักเรียนสามารถดูภาพของผู้มีพระคุณของโรงเรียนได้จากที่ใด
- ห้องเฉลิมพระเกียรติ
 - ห้องธรรมะ
 - ห้องสมุด

39. “เพลง ราชนีเป็นที่รัก” เกี่ยวข้องกับผู้มีพระคุณของโรงเรียนอย่างไร
- ก. เป็นเพลงที่หม่อมเจ้าพิจิตรจิรภาฯ แต่งเนื้อร้องไว้
 - ข. ใช้ร้องในวันเกิดของผู้มีพระคุณของโรงเรียน
 - ค. เนื้อร้องกล่าวถึงผู้มีพระคุณของโรงเรียนราชนี
40. นักเรียนราชนีที่ดีควรปฏิบัติตนอย่างไร
- ก. เรียนให้เก่งโดยไม่ต้องคิดถึงเรื่องอื่น
 - ข. รักษาความดีไว้ตั้งเกลียดรักษาความเค็ม
 - ค. แข่งกีฬาให้ชนะเพื่อให้ได้บัตรเชิดชูเกียรติ

ภาคผนวก ค.

แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมขนาดย่อจากตัวจริง

หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑
 กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม หน่วย โรงเรียนของเรา
 ชุด ราชนิที่รัก

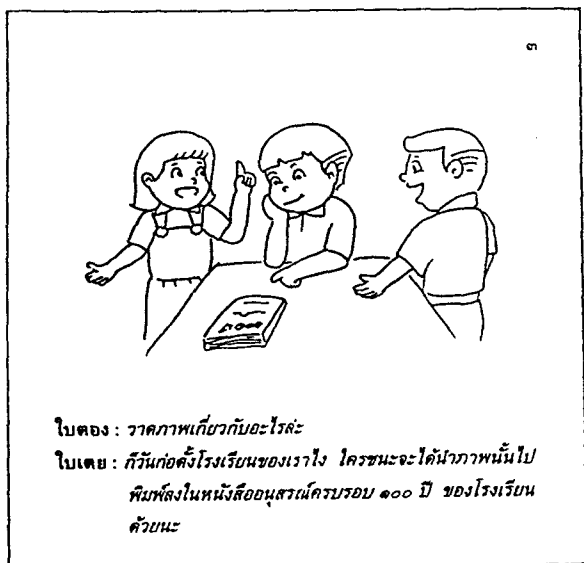
๑๐๐ ปี ราชนิที่รักของเรา

ลำดับที่ ๑ นิภา ลาหิรัญ : เรื่อง
 จำนวน ๑ ชั่วโมง ไพรัตน์ กันธะนนท์ : ภาพ

ความคิดรวบยอด
 โรงเรียนราชนิที่รักเป็นโรงเรียนสตรีที่เก่าแก่ ซึ่งมุ่งเน้นอบรมนักเรียนให้มีความรู้ และมี
 มารยาทงามสมกับเป็นกุลสตรีไทย
จุดประสงค์การเรียนรู้
 นักเรียนสามารถบอกเล่าประวัติความเป็นมาของโรงเรียนราชนิที่รักได้
อรรถกถาบทกวีภาษาไทย : คำเรื่องจากประตูปกรณ์
 ๑. คำเรื่อง : ขณะที่ยังเด็ก ต้นต้นกับวันเปิดเทอม ใบเคยก็มีข่าวดีมาบอก
 ๒. แสดงเหตุการณ์ : เด็ก ๆ ทราบบทกวีการประกวดวาดภาพ "หนึ่งร้อยปีราชนิที่รัก"
 ครูเล่าประวัติโรงเรียน → เด็ก ๆ หาประวัติโรงเรียนเพิ่มเติม → ใบตอง ใบเคยส่ง
 ภาพวาดเข้าประกวด → ประกาศผลการประกวด
 ๓. คำเหตุการณ์ : ใบตอง ใบเคยและเพื่อน ๆ รู้ข่าวการประกวดวาดภาพ "หนึ่งร้อยปีราชนิที่รัก"
 ที่รัก" จึงตั้งใจฟังประวัติโรงเรียนจากครู และไปค้นคว้าเพิ่มเติมจากห้องสมุด เพื่อร่วมส่ง
 ภาพวาดเข้าประกวด ผลปรากฏว่าใบตอง และใบเคยไม่ได้รับรางวัล แต่ก็ตั้งใจที่ได้ร่วม
 ประกวดด้วย
 ๔. สรุป : ใบตองและใบเคยศึกษาประวัติของโรงเรียน เพื่อจะวาดภาพส่งเข้าประกวด แต่
 ผลงานของทั้งคู่ไม่ได้รับรางวัล
 ๕. แสดงความรู้สึก : ใบตองและใบเคยตั้งใจจะทำสิ่งดี ๆ เพื่อโรงเรียนของตน

คำนำ
 โรงเรียนราชนิที่รัก มีประวัติความเป็นมาอันยาวนานเป็นที่น่ายกย่องภูมิใจ
 ซึ่งในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ จะมีอายุครบ ๑๐๐ ปี นักเรียนทุกคนจึงควรเรียนรู้
 เรื่องราวต่าง ๆ ของโรงเรียนอย่างละเอียดลึกซึ้ง เพื่อให้เกิดความรัก และ
 ภาคภูมิใจในสถาบันการศึกษาของตนเอง ดังนั้น จึงได้สร้างสรรค์แบบเรียน
 เล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ชุด ราชนิที่รัก เพื่อใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนที่ใ้
 ทั้งความรู้ ความคิดและจิตสำนึกที่ถูกต้องแก่นักเรียน สำหรับแบบเรียนเรื่อง
 "๑๐๐ ปี ราชนิที่รักของเรา" กล่าวถึง ประวัติความเป็นมาที่น่าสนใจของโรงเรียน
 ราชนิที่รักที่มีมายาวนาน และจะครบหนึ่งร้อยปีในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ นี้
 ผู้จัดทำขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์สนั่น มีชินหมาก ที่
 กรุณาให้คำแนะนำ และตรวจแก้ไขในการจัดทำหนังสือเล่มนี้จนสำเร็จลุล่วง
 ลงได้ด้วยดี

นิภา ลาหิรัญ

พอลถึงเวลาเรียนครูธิดาเล่าเรื่องโรงเรียนให้ฟัง
 ครูธิดา : แต่เดิมโรงเรียนราชินีตั้งอยู่ที่ตึกแถวมุมถนนอินทขิล
 และถนนจักรเพชร ตำบลปากคลองตลาด และย้ายมา
 อยู่ใน "สถานที่สุนนทาลัย" แห่งนี้ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๘

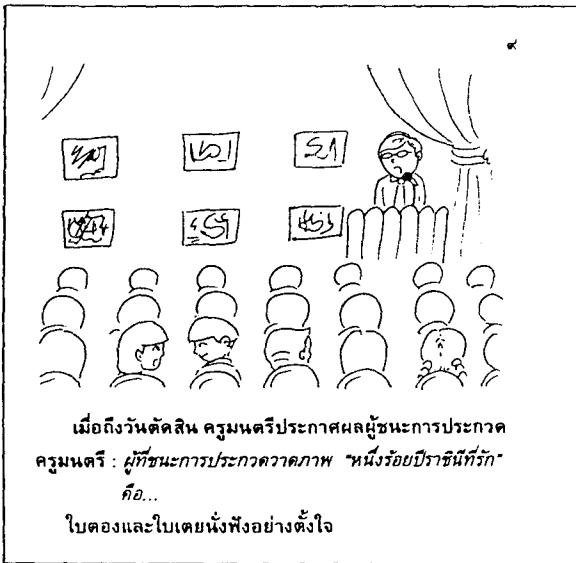
โบตอง : ตอนที่โรงเรียนเปิดใหม่ๆ มีครูอยู่ที่คนละ
 ครูธิดา : มีครู ๓ คน เป็นชาวญี่ปุ่น คนที่เป็นอาจารย์ใหญ่ชื่อ
 "มิสยาซุอิ เททสุ" ะ

โบเคย : แต่มีอาจารย์ใหญ่เป็นคนไทยเมื่อไหร่
 ครูธิดา : พ.ศ. ๒๔๕๐ คือ หม่อมเจ้าหิจรจิราภา เทวกุล ึ่งจะ
 โบตอง โบเคยและเพื่อน ๆ ได้ฟังเรื่องที่คุณครูเล่าแล้ว
 พากันอยากวาดภาพประกวด จึงไปที่ห้องสมุดเพื่อหาประวัติ
 โรงเรียนเพิ่มเติม

โบเคย : นี่ไง ประวัติโรงเรียนราชินี เขามากกว่าโรงเรียนเราก่อตั้งขึ้น
 เพื่อให้เด็กผู้หญิงได้เรียนคำณวศาสตร์ ช่างฝีมือ รวมทั้งอบรม
 ศิลธรรมและมารยาทให้สมกับเป็นกุลสตรีไทยด้วยนะ

เมื่อถึงวันตัดสิน ครูมนตรีประกาศผลผู้ชนะการประกวด
 ครูมนตรี : ผู้ที่ชนะการประกวดวาดภาพ "หนึ่งร้อยปีราชินีที่รัก"
 คือ...
 ไบตองและไบเตยนั่งฟังอย่างตั้งใจ

การประกาศผลการตัดสินจบลง
 ไบเตย : ไม่เห็นมีชื่อพวกเราเลย
 ไบตอง : ไม่มีจริงๆ ด้วย แม่จึงเลย

ครูธิดาเห็นไบตองและไบเตยเสียใจ จึงเข้าไปปลอบ
 ครูธิดา : ไม่เป็นไรนะ รางวัลไม่ใช่สิ่งที่สำคัญที่สุดในการประกวด
 ครั้งนี้ สิ่งสำคัญคือความตั้งใจทำสิ่งดีๆ เพื่อโรงเรียนของเรา
 ต่างหากละ
 ไบตอง,ไบเตย : เราสองคนเข้าใจแล้วค่ะคุณครู

หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑
 กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม หน่วย โรงเรียนของเรา
 ชูค ราชินีที่รัก

ฝิ่นของน้ำฟ้า

ลำดับที่ ๒
 จำนวน ๑ ชั่วโมง

นิภา ลาหิรัญ : เรื่อง
 ไพริศน์ กันชนะนนท์ : ภาพ

ความคิดรวบยอด
 สิ่งที่เป็นสัญลักษณ์บ่งบอกความเป็นโรงเรียนราชินี ได้นก เพลง เครื่องหมาย ส.ม. สี
 ดอกไม้ คติ และปรัชญา ของโรงเรียน
 จุดประสงค์การเรียนรู้
 นักเรียนสามารถบอกลักษณะ และความสำคัญของสัญลักษณ์ต่าง ๆ ของโรงเรียน
 ราชินีได้
 อรรถลักษณะทางภาษา : เล่าเรื่องจากประสบการณ์
 ๑. นำเรื่อง : นำฟ้าสงสัยว่าทำไมที่กระเป๋านักเรียนต้องมีอักษร ส.ม.
 ๒. แสดงเหตุการณ์ : นำฟ้าสงสัยเกี่ยวกับอักษร ส.ม. ว่าสำคัญอย่างไร → แม่อธิบาย
 เรื่องอักษร ส.ม. → แม่อ่านคู่มือนักเรียนให้ฟัง → นำฟ้าหัดเขียนฝิ่นสัญลักษณ์
 ของโรงเรียน → ฝนปลูกน้ำฟ้า
 ๓. คำเหตุการณ์ : นำฟ้าสงสัยว่าอักษร ส.ม. สำคัญอย่างไร แม่จึงอธิบายให้ฟังและอ่าน
 คู่มือนักเรียนให้เธารับฟังถึงที่ควรรู้ให้น้ำฟ้าฟัง นำฟ้าหัดเขียนฝิ่นและฝิ่นเรื่องที่ไม่ดีซึ่งเป็น
 เรื่องเกี่ยวกับสัญลักษณ์ต่าง ๆ ของโรงเรียน แล้วตะโกนเสียงดังตามความฝัน แม่จึง
 ปลูกให้เข้าไปนอนในหิ้ง
 ๔. สรุป : นำฟ้าสงสัยเกี่ยวกับสัญลักษณ์ของโรงเรียน แม่จึงอธิบายให้ฟังจนเข้าใจ
 ๕. แสดงความรู้สึก : นำฟ้าสนุกกับความฝันที่น้ำฟ้าแค้น

คำนำ
 โรงเรียนราชินี มีประวัติความเป็นมาอันยาวนานเป็นที่น่าภาคภูมิใจ
 ซึ่งในปี พ.ศ. ๒๕๔๗ จะมีอายุครบ ๑๐๐ ปี นักเรียนทุกคนจึงควรเรียนรู้
 เรื่องราวต่าง ๆ ของโรงเรียนอย่างละเอียดลึกซึ้ง เพื่อให้เกิดความรัก และ
 ภาคภูมิใจในสถาบันการศึกษาของตนเอง ดังนั้น จึงได้สร้างสรรคดีแบบเรียน
 เล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ชูค ราชินีที่รัก เพื่อใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนที่
 ทั้งความรู้ ความคิดและจิตสำนึกที่ถูกต้องแก่นักเรียน สำหรับแบบเรียนเรื่อง
 “ฝิ่นของน้ำฟ้า” กล่าวถึง สัญลักษณ์ต่าง ๆ ของโรงเรียนที่นักเรียนควรรู้จัก
 รวมถึงความหมายและความสำคัญของสัญลักษณ์เหล่านั้น
 ผู้จัดทำขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ศนัน มีชินหมาก ที่
 กรุณาให้คำแนะนำ และตรวจแก้ไขในการจัดทำหนังสือเล่มนี้จนสำเร็จลุล่วง
 ลงได้ด้วยดี

นิภา ลาหิรัญ

ใจใส : ตอนนี้ซื้อเชิฐทุกท่านร่วมกันรับประทานอาหาร และชมการแสดงกันก่อนคะ
 หน้าใจ : การแสดงชุดนี้พบกับเพลงประจำโรงเรียนของพวกเรา เพลง "ราชินีเป็นที่รัก" และ "พิศุลคนแก้ว" คะ

ที่ด้านหลังเวที
 หน้าใจ : หายไปไหนนะ เราวางไว้ตรงนี้นี่นา
 ปลาย : หอะไรอยู่จ๊ะ
 หน้าใจ : สร้อยทองที่จะแจกคืนนี้ละสิคะ ไม่รู้หายไปไหน
 ปลาย : แต่เราจึงทำงานกันมาหลายครั้งแล้ว ไม่เคยมีของหายเลยนะ

หน้าใจ : เอ๊ะ หรือว่ามีคนอื่นแอบเข้ามาในงานคะ
 ใจใส : มีอะไรกันหรือคะ
 หน้าใจ : เราสงสัยว่าจะมีขโมยแอบเข้ามาในงานคะ
 ปลาย : เขาอย่างนี้ดีกว่า ตามบัตรเชิญบอกมาให้ทุกคนนำสติ๊กเกอร์ของโรงเรียนติดตัวมาด้วย คนที่แอบเข้ามาต้องไม่รู้เรื่องนี้แน่นอน

ปลาย : เสียใจใสกับหน้าใจ ให้ทุกคนร่วมเล่นเกมโดยเดินไปสัมผัสภาษาคนในงานทีละโต๊ะว่า นำสติ๊กเกอร์อะไรมา และสติ๊กเกอร์นั้นสำคัญอย่างไร ถ้าใครไม่มีให้เชิญขึ้นไปบนเวที เราก็จะได้ตัวผู้ต้องสงสัยจ๊ะ

๙

ใจใสกับน้ำใจไปสัมภาษณ์แขกในงานตามแผนที่วางไว้
 แม่ : เข้มกลักรูปดอกกุหลาบ ดอกไม้ประจำโรงเรียนค่ะ
 สาย : ชุดสีชมพู สีประจำวันพระบรมราชสมภพของรัชกาลที่ ๕
 สาว : ชุดสีน้ำเงิน สีประจำวันพระราชสมภพของสมเด็จพระพันปี
 สาย,สาว : สีที่เราใส่เป็นสีประจำโรงเรียนราชินีค่ะ

๑๐

บแนวที่มีคนที่ไม่มีสัญลักษณ์ของโรงเรียนอื่นอยู่ ๓ คน
 ใจ : เกมนี้ให้เขียนคตินและปรัชญาของโรงเรียนส่งภายใน ๒ นาทีค่ะ
 ผู้มาร่วมงานช่วยกันเฉลยพร้อมกัน
 กติ "รักเขยิบ อดทนใน ศาสุ ลวน โดนส์ บดา ให้วิชาความดี
 ของคนไว้ ตั้งเกียรติรักษาความเค็ม" ปรัชญา "เลิศความรู้คู่จริยา"

๑๑

"นตนา" เป็นคนเดียวที่ตอบไม่ได้ จึงถูกน้ำใจกับใจใสพาไป
 หลังเวที เมื่อค้นตัวก็พบกล่องใส่ทองที่หายไป
 น้ำฟ้า : เฮ้.. คีใจจิงเลย เจอของแล้ว เฮ้...

๑๒

แม่ : ฟ้า ฟ้าเป็นอะไรูก คีนเดอะจ๊ะ
 น้ำฟ้า : จบแล้วเธอคะ กำลังสนุกเลย
 แม่ : ไปนอนเดอะลูก พรุ่งนี้เปิดเทอมวันแรกนะ
 น้ำฟ้า : ค่ะแม่

ภาคผนวก

เพลง ราชนิเป็นพี่รัก

เนื้อร้อง หม่อมเจ้าสิบพันทหารเสนอ โสณกุล
ทำนอง แรกสาทร่าย

ราชนิ ราชนิเป็นพี่รัก	นามสำนักศึกษาสง่าศรี
สมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ	โปรดปราณีเสกสร้างอย่างดาว
ดำรงอยู่ชุกชีประเสริฐสม	เป็นสถานอบรมเหล่ากุลธิดาชาวไทย
ให้งามพร้อมคู่ละม่อมละไม	ศิลปะวิทยาก็เจือใจเกิดเกียรติหญิงไทยทวี
หม่อมเจ้าหญิงพิจิตรจิราภา	ทรงอุทิศทรัพย์ปลูกฝังและสั่งสอน
ทูลกระหม่อมฟ้าหญิงวไลยอลงกรณ์	เพิ่มทุนรอนทรงช่วยด้วยอารี
เราทั้งมวลควรรำพึงคะนึ่งหวัง	ประสานกำลังและช่วยกันสร้างคนดี
ช่วยกัน รักษานามราชนิ	ให้ผ่องใสไว้รำลึกสมศักดิ์ศรีนรีนัครีเอย

เพลง พิภูลแก้ว

เนื้อร้อง หม่อมเจ้าพิจิตรจิราภา เทวกุล
ทำนอง กุสุมาลา เลิศประไพ

ตัวเธอลิดอกหนึ่ง	ณ อุทยานราชนิ
ส่งกลิ่นและทรวงศรี	วิลาล้าล้ำอ้างสม
แม้ว่าถึงคราวชรา	จะงามซาบยาปรามภัก
พึงรักช่อคุณดม	สนิทกายศรมวายปราณ
เดกเช่นพิภูลแก้ว	มีแห่งแล้วยังหอมหวาน
ไปถึงสุคนธ์ธาร	บังเกิดการระเหยหาย
เชิดชื่อผกาพันธุ์	นิรันครือผู้มีรู้วาย
เชิดเกียรติกำจรจ่าย	ระบายนั่งถึงสวนขวัญ

หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑
 กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม หน่วย โรงเรียนของเรา
 ชุด ราชินีที่รัก

ตามหาสุนันทาลัย

ลำดับที่ ๓ นิภา ลาหิริญ : เรื่อง
 จำนวน ๑ ชั่วโมง ไพรัตน์ กันตะนนท์ : ภาพ

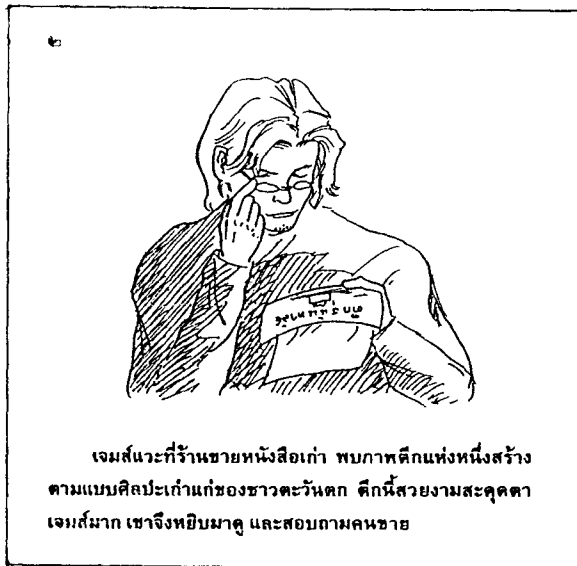
ความคิดรวบยอด
 คติสุนันทาลัย เป็นสถานที่สำคัญของโรงเรียนราชินีที่ซึ่งชาวราชินีทุกคนภาคภูมิใจ
 จุดประสงค์การเรียนรู้
 นักเรียนสามารถบอกความเป็นมาและความสำคัญของคติสุนันทาลัยได้ถูกต้อง
 อรรถลักษณะทางภาษา : เล่าเรื่องจากประสบการณ์
 ๑. นำเรื่อง : เจมส์พบภาพคติสุนันทาลัยที่ร้านขายหนังสือเก่า
 ๒. แสดงเหตุการณ์ : เจมส์พบภาพคติสุนันทาลัยแล้วรู้สึกสนใจ → นั้เป็นส่วนเจ้าพระยา
 เพื่อค้นหาคติสุนันทาลัย → พบศิษย์เก่าโรงเรียนราชินี → ได้ทราบประวัติของเด็ก
 → ได้เห็นคติสุนันทาลัยตามความตั้งใจ
 ๓. ลำเลาเหตุการณ์ : เจมส์พบภาพคติสุนันทาลัยที่ร้านขายหนังสือ จึงเกิดความสนใจอยาก
 เห็นของจริงและได้ไปค้นหาโดยนั้เรือส่วนเจ้าพระยา มีเจมส์พบกับศิษย์เก่าโรงเรียน
 ราชินีจึงได้ทราบประวัติของเด็ก จนในที่สุดก็ได้เห็นของจริงตามที่ตั้งใจไว้
 ๔. สรุป : เจมส์เห็นว่าคติสุนันทาลัยเป็นเด็กเก่าแก่และสวยงามจึงอยากเห็นของจริง และไป
 ตามหาจนได้พบ
 ๕. แสดงความรู้สึก : เจมส์ประทับใจกับความงามของคติสุนันทาลัยจึงไม่รู้สึกผิดหวังเลย
 ที่อุทิศคำค้นหาจนพบ

คำนำ
 โรงเรียนราชินี มีประวัติความเป็นมาอันยาวนานเป็นที่ภาคภูมิใจ
 ซึ่งในปี พ.ศ. ๒๔๔๗ จะมีอายุครบ ๑๐๐ ปี นักเรียนทุกคนจึงควรเรียนรู้
 เรื่องราวต่าง ๆ ของโรงเรียนอย่างละเอียดลึกซึ้ง เพื่อให้เกิดความรัก และ
 ภาคภูมิใจในสถาบันการศึกษาของตนเอง ดังนั้น จึงได้สร้างสรรคแบบเรียน
 เล่มเด็กเชิงวรรณกรรม ชุด ราชินีที่รัก เพื่อใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนที่ใ้
 ทั้งความรู้ ความคิดและจิตสำนึกที่ถูกต้องแก่นักเรียน สำหรับแบบเรียนเรื่อง
 "ตามหาสุนันทาลัย" กล่าวถึง ประวัติความเป็นมา และความสำคัญของคิ
 สุนันทาลัย ซึ่งถือได้ว่าเป็นเด็กแห่งความภาคภูมิใจของพวกเราชาวราชินี
 ทุกคน
 ผู้จัดทำขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์สนั่น มีชี้นหมาก ที่
 กรุณาให้คำแนะนำ และตรวจแก้ไขในการจัดทำหนังสือเล่มนี้จนสำเร็จลุลวง
 ลงได้ด้วยดี

นิภา ลาหิริญ

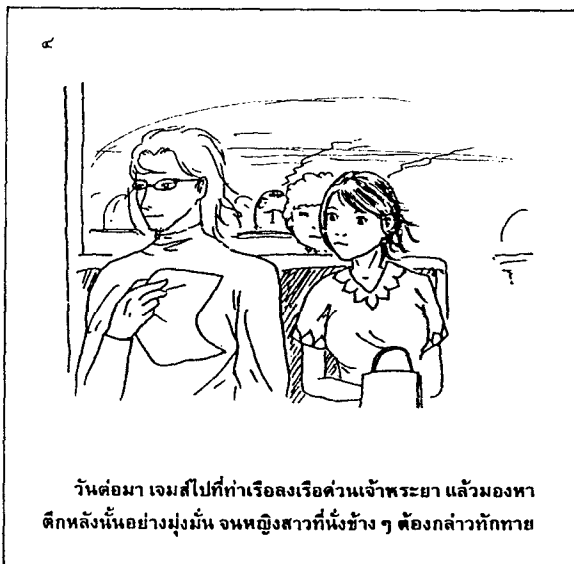
เจมส์เป็นนักท่องเที่ยวที่ชอบประเทศไทยมาก และพูดภาษาไทยได้ วันนี้เจมส์ไปเดินเที่ยวที่ตลาดนัดสวนจตุจักร

เจมส์แวะที่ร้านขายหนังสือเก่า พบภาพตึกแห่งหนึ่งสร้างตามแบบศิลปะเก่าแก่ของชาวตะวันตก ตึกนี้สวยงามสะดุดตาเจมส์มาก เขาจึงหยิบมาดู และสอบถามคนขาย

เจมส์ : ตึกนี้อยู่ในประเทศไทยหรือเปล่าครับ
 คนขาย : อยู่ครับ เพราะภาพนี้หลุดมาจากหนังสืออาคารไทยสมัยรัชกาลที่ ๕ ครับ
 เจมส์ : ตึกนี้สวยงามมาก ผมจะไปดูของจริงได้ที่ไหนครับ
 คนขาย : ผมคิดว่าน่าจะอยู่ใกล้ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยานะครับ

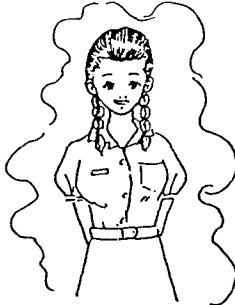
วันต่อมา เจมส์ไปที่ท่าเรือลงเรือด่วนเจ้าพระยา แล้วมองหาตึกหลังนั้นอย่างมุ่งมั่น จนหญิงสาวที่นั่งข้าง ๆ ต้องกล่าวทักทาย

๕

มาลัย : สวัสดิ์คะ ฉันชื่อมาลัย คุณมีอะไรให้ฉันช่วยไหมคะ
 เจมส์ : สวัสดิ์ครับ ผมชื่อเจมส์ ผมกำลังมองหาศึกษาในภาพนี้อยู่ครับ

๖

มาลัย : อ้อ "ศึกษานันทาลัย" ฉันรู้จักดีค่ะ เพราะศึกษานี้อยู่ในโรงเรียน
 ราชินี และฉันก็เป็นศิษย์เก่าราชินีด้วยค่ะ
 เจมส์ : โอ.. โชคดีจัง ถ้าอย่างนั้นคุณช่วยเล่าเรื่องของศึกษานี้ให้ผมฟัง
 หน่อยนะคะ
 มาลัย : ได้สิคะ

๗

มาลัย : พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ทรง
 โปรดให้สร้างศึกษานี้ขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๒๓ เพื่อแสดงความรักและ
 ระลึกถึง "สมเด็จพระนางเจ้าสุนันทากุมารีรัตน์" พระมเหสี
 ซึ่งสิ้นพระชนม์พร้อมด้วยพระธิดา ในขณะที่ทรงพระครรภ์อยู่
 ด้วยอุบัติเหตุเรือล่ม

๘

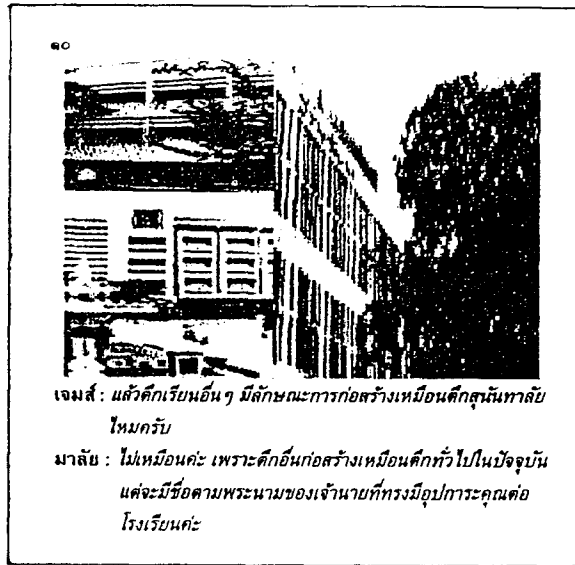

มาลัย : ดึกหลังนี้ใช้เป็นทั้งเรียนแก่สตรีตามแนวคิดของพระมเหสี โดย
 พระราชทานนามว่า "โรงเรียนสุนันทาลัย" ต่อมาศึกษานี้ได้ใช้เป็น
 กระทรวงธรรมการ (กระทรวงศึกษาธิการ) โรงเรียนนายเรือ และ
 มาเป็นโรงเรียนราชินีในปัจจุบัน

เจมส์ : แล้วตอนนี้โรงเรียนใช้ตึกนี้ทำอะไรครับ

มาลัย : ชั้นล่างเป็นสถานที่เรียนดนตรีไทย ส่วนชั้นบนจัดเป็นห้องเฉลิมพระเกียรติ เพื่อแสดงภาพเจ้านายในราชวงศ์จักรีที่ทรงมีอุปการะคุณต่อโรงเรียน และกำลังจะจัดทำเป็นพิพิธภัณฑ์ต่อไปค่ะ

เจมส์ : แล้วตึกเรียนอื่นๆ มีลักษณะการก่อสร้างเหมือนตึกสุนันทาลัยไหมครับ

มาลัย : ไม่เหมือนค่ะ เพราะตึกอื่นก่อสร้างเหมือนตึกทั่วไปในปัจจุบัน แต่จะมีชื่อตามพระนามของเจ้านายที่ทรงมีอุปการะคุณต่อโรงเรียนค่ะ

ทั้งคู่นั่งเรือต่อมาอีกสักครู่ก็ถึงโรงเรียนราชินี

มาลัย : นั่นไงคะเจมส์ ตึกสุนันทาลัย

เจมส์ : โอ..สวยงามกว่าในภาพอีกนะครับ ผมไม่ผิดหวังเลยที่อุตสาห์มาตามหาจนพบ

หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑
 กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม หน่วย โรงเรียนของเรา
 ชุด ราชินีที่รัก

เล่มที่ ๔ นิกา ลาหิรัญ : เรื่อง
 จำนวน ๑ ชั่วโมง ไพรัตน์ กันชนะนนท์ : ภาพ

ความคิดรวบยอด
 โรงเรียนราชินีตั้งอยู่ในเขตพระนครและอยู่ใกล้กับสถานที่สำคัญหลายแห่ง
จุดประสงค์การเรียนรู้
 นักเรียนสามารถบอกที่ตั้งของโรงเรียนและชื่อสถานที่สำคัญที่อยู่ใกล้โรงเรียนได้
อรรถลักษณะทางภาษา : เล่าเรื่องจากประสบการณ์

๑. นำเรื่อง : วันนั้นนักเรียนชั้น ป.๑ ลีลลิกเป็นพิเศษ เพราะได้ไปทัศนศึกษาที่เขาดิน
๒. แสดงเหตุการณ์ : ตั้งแธและเกาะนมไปทัศนศึกษาพร้อมเพื่อน ๆ - ดินออกจากกลุ่มไปเองหรือ - ทลลกับกฐนและกลุ่มเพื่อน - ทาทางกลับโรงเรียนโดยทลลคุยถึงสถานที่ที่อยู่ใกล้โรงเรียน - นีลลทลลทลลถึงโรงเรียนพบว่าทลลอยู่โรงเรียนแล้ว
๓. คำเหตุการณ์ : ตั้งแธและเกาะนมไปทัศนศึกษาที่เขาดินพร้อมเพื่อน ๆ และทลลทลล ทั้งสองทลลตอนเดินทางกลับได้ยอ่ยวไว แล้วทลลลใจเหียวทลลทลลให้พาไปส่งที่โรงเรียนและทลลวทลลทลลอยู่โรงเรียนแล้ว
๔. สรุปล : ตั้งแธและเกาะนมได้เรียนรู่ว่า การรู้จักที่ตั้งและสถานที่ใกล้เคียงของโรงเรียนนั้น มีประโยชน์ต่อตนเองอยอ่ยมาก
๕. แสดงคางนรู้สึท : ตั้งแธและเกาะนมลใจทลลกับมาถึงโรงเรียนได้ และสำนึกผิดที่ทลลทลลทุกคนต้องเป็นทลล

คำนำ
 โรงเรียนราชินี มีประวัติความเป็นมาอันยาวนานเป็นที่น่าภาคภูมิใจ ซึ่งในปี พ.ศ. ๒๔๔๗ จะมีอายุครบ ๑๐๐ ปี นักเรียนทุกคนจึงควรเรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ ของโรงเรียนอย่างละเอียดลึกซึ้ง เพื่อให้เกิดความรัก และภาคภูมิใจในสถาบันการศึกษาของตนเอง ดังนั้น จึงได้สร้างสรรค์แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ชุด ราชินีที่รัก เพื่อใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนที่ใหทั้งความรู้ ความคิดและจิตสำนึกที่ถูกต้องแก่นักเรียน สำหรับแบบเรียนเรื่อง "เที้ยวเขาดิน" กล่าวถึง สถานที่ต่าง ๆ ที่อยู่ใกล้กับโรงเรียนราชินี และความสำคัญรวมถึงประโยชน์ของการรู้จักสถานที่ต่าง ๆ เหล่านั้น

ผู้จัดทำขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์สนั่น มีฉันทมาก ที่กรุณาให้คำแนะนำ และตรวจแก้ไขในการจัดทำหนังสือเล่มนี้จนสำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยดี

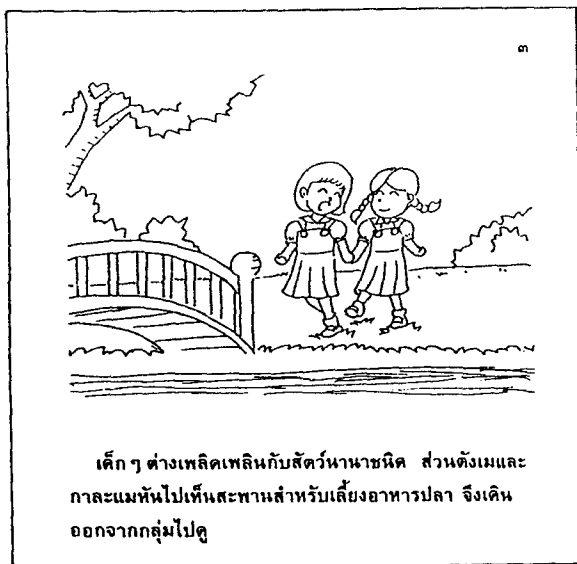
นิกา ลาหิรัญ

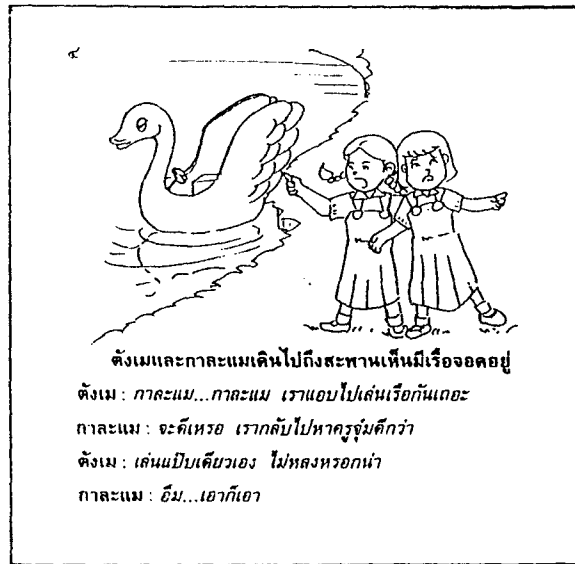
วันนี้เด็กนักเรียนชั้น ป.๑ สืบค้นเป็นพิเศษ เพราะได้ไปทัศนศึกษาที่สวนสัตว์ดุสิต หรือที่เรียกว่า "เขาดิน"

ครูจุ่ม : เด็กๆ เวลาเดินดูสัตว์ต่างๆ อย่าเพลินจนลืมมองครู กับเพื่อน ๆ นะ เพราะอาจจะหลงทางได้
เด็กๆ พบบักหน้ารับค่า

เด็กๆ ต่างเพลิดเพลินกับสัตว์นานาชนิด ส่วนตังเมและกาละแมหันไปเห็นสะพานสำหรับเลี้ยงอาหารปลา จึงเดินออกจากกลุ่มไปดู

ตังเมและกาละแมเดินไปถึงสะพานเห็นมีเรือจอยอยู่
ตังเม : กาละแม...กาละแม เราแอบไปเล่นเรือกันเถอะ
กาละแม : จะดีเหรอ เรากลับไปหาครูจุ่มดีกว่า
ตังเม : เล่นนบิยตัวเอง ไม่หลงหรอกน่า
กาละแม : อืม...เฮาก็เอา

ระหว่างที่เด็กทั้งสองคนกำลังเล่นเรืออยู่นั้น เรือก็ค่อยๆ ลอยห่างออกจากฝั่งไปเรื่อย ๆ

ครูจุ่มสังเกตเห็นว่าตั้งแม่และกาละแมหายไปจากกลุ่มเพื่อน จึงถามนักเรียนคนอื่น ๆ

ครูจุ่ม : ใครเห็นตั้งแม่กับกาละแมบ้าง

อ้อม : ไม่เห็นเลยครับ น้ำ : เห็นเห็นค่ะ

ครูจุ่ม : เห็นที่ไหนล่ะ น้ำ : เห็นเห็นเดินไปที่สะพานค่ะ

เรือลอยมาถึงกลางสระน้ำ กาละแมหันไปมองหาครูจุ่ม
กาละแม : ทุกคนหายไปแล้ว เราจะต้องไปโรงเรียนถูกไหมเนี่ย
ตั้งแม่ : ถูกสิ โรงเรียนเราอยู่ใกล้บ้านปรานีที่ใช้คุ่มประพุดดินและฝึก
อาชีพให้เด็กผู้หญิงที่ทำผลิตภัณฑ์มากมาย และปากคลองตลาดที่เป็น
ตลาดขายดอกไม้แห่งสำคัญด้วยนะ คงหาไม่ยากหรอก

ตั้งแม่และกาละแมรีบนำเรือกลับมาจากจุด

ตั้งแม่ : เคียวเราไปขึ้นรถตุ๊กตุ๊กที่ถนนกัน

กาละแม : แล้วจะบอกให้คนขับไปส่งที่ไหนล่ะ

ตั้งแม่ : โรงเรียนราชินี ถนนมหาสารคาม ตรงข้ามสถานีตำรวจพระราชวัง
วังจ๊ะ ฉันเคยได้ยินแม่บอกคนขับคอนมาส่งฉันที่โรงเรียนจ๊ะ

กาละแม : ดันไม่เคยรู้เลยนะว่าโรงเรียนของเราตั้งอยู่ตรงไหน
 ดั่งเม : ย๊า...ทำไมล่ะ ความจริงเราน่าจะรู้จักโรงเรียนของเราให้มากกว่านะ
 กาละแม : จริงของเชอ แต่ถ้าดันหลงอยู่คนเดียวคงไม่รู้จะทำยังไง

๑๐
 ดั่งเมและกาละแมเรียกรถตุ๊กตุ๊กเพื่อเดินทางกลับโรงเรียน
 ดั่งเม : หนูสองคนจะไปโรงเรียนราชินี ถนนมหาสารค่ะ
 คนขับ : ได้สิ ขึ้นมาเลยเดี๋ยวลุงจะพาไปส่ง โรงเรียนของหนูอยู่ใกล้วัดโพธิ์ผีดคนเดียวเอง สูงเคยไปกราบพระนอนที่นั่นบ่อยๆ ครูจุ่มไปถามยามจึงรู้ว่าทั้งสองคนนั่งรถตุ๊กตุ๊กกลับไปแล้ว

๑๑
 กาละแม : ไชโย มาถึงโรงเรียนจนได้
 เมื่อเดินไปที่สนามทั้งคูก็พบครูจุ่มยืนรออยู่แล้ว
 ครูจุ่ม : ที่หลังหนูอย่าทำอย่างนี้อีกนะ ถ้าโชคร้ายไปเจอคนไม่ดี หนูอาจจะมียันตรายได้
 ดั่งเม,กาละแม : พวกเราขอโทษค่ะ ทีหลังเราจะไม่ต้อนแล้วค่ะ

หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑
 กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม หน่วย โรงเรียนของเรา
 ชุด ราชนิที่รัก

โลกในปี พ.ศ. ๒๖๐๐

ลำดับที่ ๔ นิก้า ลาหิรัญญ์ : เรื่อง
 จำนวน ๑ ชั่วโมง ไพรัตน์ ก้นชนะนนท์ : ภาพ

ความคิดรวบยอด
 นักเรียนราชนิเป็นผู้ระเบียบวินัย มีคุณธรรมและมารยาทงาม
จุดประสงค์การเรียนรู้
 นักเรียนสามารถบอกลักษณะของนักเรียนราชนิที่ทำได้
อรรถลักษณะทางภาษา : บรรยายเชิงจินตนาการ

๑. เริ่มเรื่อง : หนูนั่งกับป้าคุยกันเกี่ยวกับลักษณะของเด็กในปี พ.ศ. ๒๖๐๐
๒. ชี้นำปัญหา : เด็กในปี พ.ศ. ๒๖๐๐ เก่งเรื่องเทคโนโลยีแต่ไม่มีน้ำใจและขาดระเบียบ
๓. ชี้เหตุเกิดของปัญหา : เทคโนโลยีสมัยใหม่เป็นความเจริญทางวัตถุที่ทำให้เด็กได้เรียนรู้วิชาการใหม่ๆ แต่ไม่ได้สอนในเรื่องคุณธรรม ระเบียบวินัยและมารยาทไทยให้แก่เด็ก
๔. คำเหตุการณณ์ : ในปี พ.ศ. ๒๖๐๐ เด็กส่วนใหญ่เก่งในการใช้เทคโนโลยี แต่ขาดน้ำใจ ระเบียบและมารยาท แต่ผมลงบันทึกภาพได้ถ่ายภาพเด็กคู่หนึ่ง ซึ่งเป็นเด็กดีต่างจากเด็กทั่วไป ยิ้มกับผมจะตามไปดูว่าเรียนที่ไหน เมื่อรู้ว่าเรียนอยู่ที่โรงเรียนราชนิก็ ยกย่องให้เป็นโรงเรียนตัวอย่าง เมื่อโรงเรียนก้าวหน้าวิทยายุทธ์ก้าวหน้ามาขอชมโรงเรียน เพื่อจับผิด แต่เมื่อมาดูก็เห็นว่าโรงเรียนราชนิอบรมนักเรียนได้ดีจริง
๕. คติสอนใจ : คนที่มีน้ำใจ มีระเบียบวินัยและมารยาทงาม ย่อมเป็นที่ชื่นชมแก่คนทั่วไป

คำนำ
 โรงเรียนราชนิ มีประวัติความเป็นมาอันยาวนานเป็นที่น่ายกย่อง
 ซึ่งในปี พ.ศ. ๒๕๔๗ จะมีอายุครบ ๓๐๐ ปี นักเรียนทุกคนจึงควรเรียนรู้
 เรื่องราวต่าง ๆ ของโรงเรียนอย่างละเอียดลึกซึ้ง เพื่อให้เกิดความรัก และ
 ภาคภูมิใจในสถาบันการศึกษาของตนเอง ดังนั้น จึงได้สร้างสรรค์แบบเรียน
 เล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ชุด ราชนิที่รัก เพื่อใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนให้
 ทั้งความรู้ ความคิดและจิตสำนึกที่ถูกต้องแก่นักเรียน สำหรับแบบเรียนเรื่อง
 "โลกในปี พ.ศ. ๒๖๐๐" กล่าวถึง ความสำคัญของการเป็นผู้ระเบียบวินัย มี
 น้ำใจ และมีมารยาทงาม ซึ่งเป็นคุณลักษณะสำคัญของนักเรียนราชนิ
 ผู้จัดทำขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์สนั่น มีจันทร์หมาก ที่
 กรุณาให้คำแนะนำ และตรวจแก้ไขในการจัดทำหนังสือเล่มนี้จนสำเร็จลุล่วง
 ลงได้ด้วยดี

นิก้า ลาหิรัญญ์

๑

กรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. ๒๕๐๐

พุ่ม : เด็กเดี๋ยวนี้เก่งนะ ไม่ว่าเทคโนโลยีอะไรเกิดขึ้นใหม่ก็ใช้กันได้
คล่องเชียว

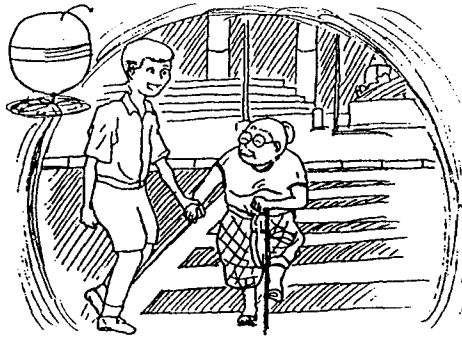
บ๊ิก : จริงครับ แต่ความประพฤติกับคุณธรรมในตัวกลับแย่ลงนะ

๒

พุ่ม : ใช่ พวกเขาเห็นแก่ตัว ทั่วโลกกระแศ ไม่มีระเบียบวินัย

บ๊ิก : แล้วจะมีสักคนใหม่ะที่เป็นคนเก่ง ความประพฤติดี และมี
จิตใจดีด้วย

๓

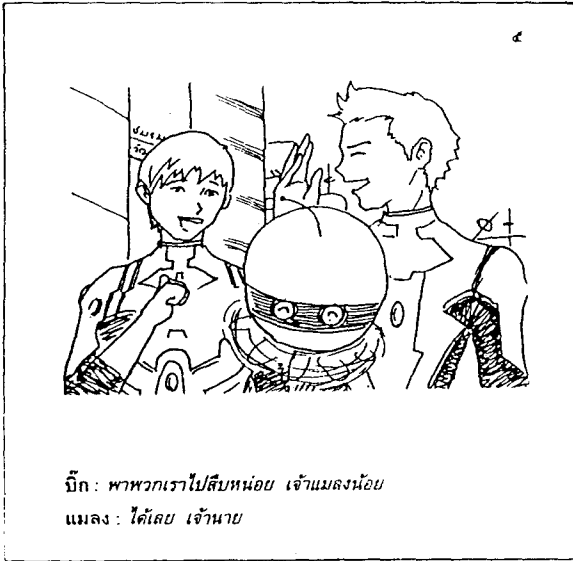
ขณะนั้น เจ้าแม่ลงบันทึกภาพก็ถ่ายภาพเหตุการณ์ที่บ๊ิกทำ
มาฉายให้พุ่มและบ๊ิกดู

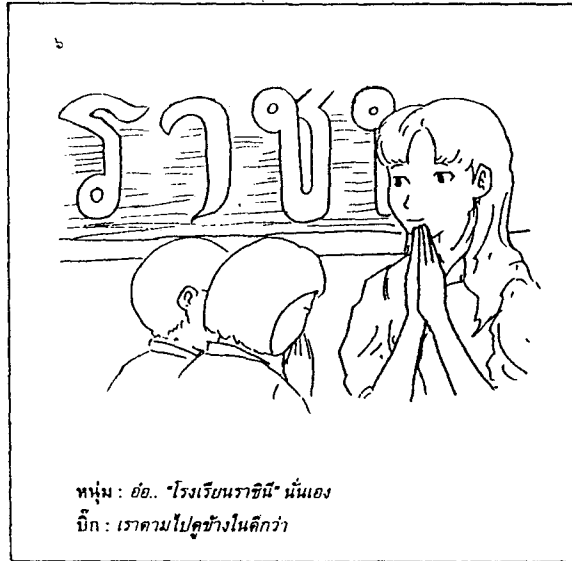
๔

พุ่ม : พวกเขาเป็นใคร เรียนอยู่ที่ไหนถึงได้รักษาระเบียบ และ
มารยาทไทยได้ดีมากมาย

บ๊ิก : เราตามไปดูกันดีกว่านะ

บ๊ิก : พาพวกเราไปตีบหน้อย เจ้าแมลงน้อย
แมลง : ได้เลย เจ้านาย

หนุ่ม : ยอ.. "โรงเรียนราชินี" นั่นเอง
บ๊ิก : เราตามไปดูข้างในดีกว่า

ครู : นักเรียนช่วยกันจัดโต๊ะให้ตรงแถวนะครับ จะได้เป็นระเบียบ
และไม่สะดุดล้มเวลาที่เรารับประทาน
หนุ่ม : ที่นี้เขาฝึกระเบียบให้เด็กสมาธิเนอะ

ครู : นักเรียนจับช้อนต้อมให้ถูกต้องนะจะ เวลาตีอาหารก็อย่าให้
หกเลอะเทอะ จะได้ไม่สกปรก คนที่ทำความสะอาดจะได้ไม่ต้อง
เหนื่อยมากด้วยจะ
บ๊ิก : แม่ในเครื่องเล็กน้อยเขาก็ไม่มองข้าม
หนุ่ม : ใช่ แล้วยังมีกรรมาศแทรกคุณธรรมให้เด็กอีกด้วยนะ

๙

บ๊ิก : นักเรียนที่นี้เป็นแบบอย่างที่ดีของเด็กไทย ได้ดีที่เดียว
 พุ่ม : พวกเราน่าจะปกป้องโรงเรียนราชินีเป็นโรงเรียนตัวอย่างนะ
 บ๊ิก : ค่ะครับ ผมเห็นด้วย สิ่งดีๆ เหล่านี้จะได้ไม่ถูกมองข้ามอีก

๑๐

ณ โรงเรียนก้าวหน้าวิทยากรซึ่งมีชื่อเสียงด้านเทคโนโลยี และ
 วิชาการ
 ครูต่อ : โรงเรียนราชินีมีอะไรดี ถึงต้องปกป้องกันขนาดนี้
 นักเรียน : พวกเขาคิดว่าเราคร่งไหน
 ครูต่อ : เดียวเราจะไปพิสูจน์กัน

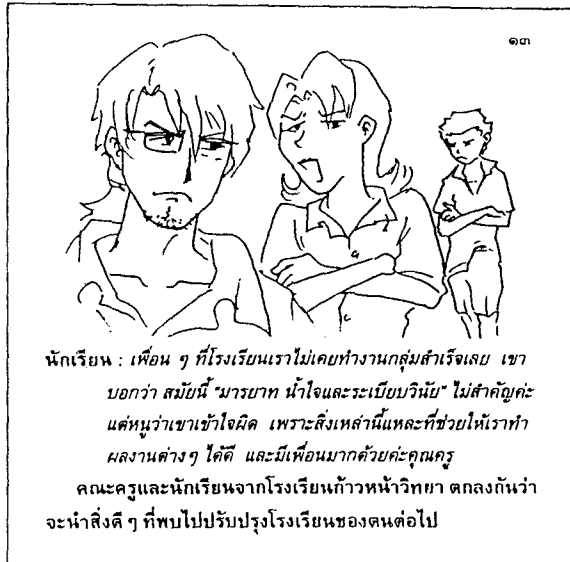
๑๑

ในวันต่อมา คณะครูและนักเรียนโรงเรียนก้าวหน้าวิทยากรมา
 ขอเยี่ยมชมโรงเรียนราชินี เพื่อหาทางจับผิด
 แต่พวกเขาพบว่า นักเรียนที่นี่สุภาพเรียบร้อย มีมารยาท มี
 ระเบียบวินัย สร้างความประทับใจให้พวกเขา

๑๒

ครูต่อ : ทุกคนตั้งใจฟังคำแนะนำจากครู รู้จักทำงานร่วมกับเพื่อน
 และมีวินัยในการทำงาน ทำให้ได้ผลงานที่ดีมาก

นักเรียน : เพื่อน ๆ ที่โรงเรียนเราไม่เคยทำงานกลุ่มสำเร็จเลย เขา
 บอกว่า สมัยนี้ "มารยาท น่าใจและระเบียบวินัย" ไม่สำคัญกะ
 แต่หนูว่าเขาเข้าใจผิด เพราะสิ่งเหล่านี้แหละที่ช่วยให้เราทำ
 ผลงานต่างๆ ได้ดี และมีเพื่อนมากด้วยค่ะคุณครู
 คณะครูและนักเรียนจากโรงเรียนแก้วหน้าวิทยาลัย ตกลงกันว่า
 จะนำสิ่งดี ๆ ที่พบไปปรับปรุงโรงเรียนของตนต่อไป

หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑
 กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม หน่วย โรงเรียนของเรา
 ชุด ราชนิกรักรัก

ผจญภัยค่ายยุวะ

ลำดับที่ ๖ นิภา ลาหิรัญ : เรื่อง
 จำนวน ๑ ชั่วโมง ไพรัตน์ กันธะนนท์ : ภาพ

ความคิดรวบยอด
 บุวกาชาด เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามัคคี เสียสละ มีน้ำใจ และรู้จักช่วยเหลือตนเอง ซึ่งโรงเรียนราชนิกรักรักเป็นบุวกาชาดหน่วยแรกในประเทศไทย จุดประสงค์การเรียนรู้

นักเรียนสามารถบอกประโยชน์ของกิจกรรมบุวกาชาดได้ถูกต้อง
 อรรถลักษณะทางภาษา : เล่าเรื่องจากประสบการณ์

๑. นำเรื่อง : มดดำเห็นมดแดงตั้งบุวกาชาดและจะได้ไปอยู่ค่าย จึงอยากไปบ้าง
 ๒. แสดงเหตุการณ์ : มดแดงไปอยู่ค่ายบุวกาชาด → หนูดีขี้น้ำไม่ค่อยพอใจหนูหวาน เพราะเป็นคันเหตุให้ถูกทำโทษบ่อยๆ → ระหว่างเดินทางใกล้ถึงทุ่งกุ๊กกักหนูหวานเป็นคนแรกที่เข้ามาช่วย → ทุกคนหายโกรธหนูหวาน → ทั้งหมัดหลงทางแต่ได้ลงมือช่วยไว้ → เด็กๆ เล่าเรื่องบุวกาชาดให้มุกฟัง → ดุงเม็นพาเด็กๆ มาส่งที่ค่าย
 ๓. เล่าเหตุการณ์ : มดแดงและเพื่อน ๆ ไปเข้าค่ายบุวกาชาด หนูหวานมักทำให้หนูดีขี้น้ำถูกทำโทษ เพื่อนจึงไม่ค่อยพอใจ เมื่อถึงกิจกรรมเดินทางใกล้ถึงทุ่งกุ๊กกัก หนูหวานเข้ามาช่วยเหลือเป็นคนแรก ทุกคนจึงเลิกโกรธหนูหวาน เด็กๆหลงทางและได้รับความช่วยเหลือจากดุงเม็น มุกหลานดุงเม็นไม่เห็นเครื่องแบบบุวกาชาด เด็ก ๆ จึงล่าให้ฟัง จากนั้นดุงเม็นพาเด็กๆ ไปส่งที่ค่าย
 ๔. สรุป : กิจกรรมบุวกาชาดทำให้นักเรียนมีความสามัคคี มีน้ำใจและรู้จักช่วยเหลือตนเองได้ ๕ แสดงความรู้สึก : เด็กๆ ภูมิใจที่มีโอกาสได้เป็น บุวกาชาด

คำนำ

โรงเรียนราชนิกรักรัก มีประวัติความเป็นมาอันยาวนานเป็นที่ภาคภูมิใจ ซึ่งในปี พ.ศ. ๒๕๔๙ จะมีอายุครบ ๑๐๐ ปี นักเรียนทุกคนจึงควรเรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ ของโรงเรียนอย่างละเอียดลึกซึ้ง เพื่อให้เกิดความรัก และภาคภูมิใจในสถาบันการศึกษาของตนเอง ดังนั้น จึงได้สร้างสรรค์แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ชุด ราชนิกรักรัก เพื่อใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนที่ก่อให้เกิดความรู้ ความคิดและจิตสำนึกที่ถูกต้องแก่นักเรียน สำหรับแบบเรียนเรื่อง "ผจญภัยค่ายยุวะ" กล่าวถึง กิจกรรมบุวกาชาดซึ่งเป็นกิจกรรมพิเศษที่จัดให้มีการเรียนการสอนขึ้นที่โรงเรียนราชนิกรักรักเป็นแห่งแรกในประเทศไทย

ผู้จัดทำขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์สนั่น มีชั้นหมาก ที่กรุณาให้คำแนะนำ และตรวจแก้ไขในการจัดทำหนังสือเล่มนี้จนสำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยดี

นิภา ลาหิรัญ

วันนี้ทุกคนในบ้านตื่นนอนแต่เช้า
 แม่ : มดแดง เตรียมพร้อมหรือยังลูก
 มดแดง : พร้อมแล้วค่ะแม่
 มดแดงออกมาจากห้องในชุดยูวกาชาดพร้อมด้วยเบิโบใหญ่
 มดดำ : โอ้โฮ พี่มดแดงเก่งจังเลย

มดดำ : เมื่อไรหนูจะได้แต่งชุดยูวกาชาดแบบนี้บ้างคะ
 มดแดง : มดดำต้องเข้าพิธีประจำหมู่ยูวกาชาดในชั้น ป.๓ ก่อนจ้ะ
 มดดำ : วิชา...อีกตั้ง ๒ ปีเนอะ นานจัง
 แม่ : เรารีบไปกันดีกว่า เคี้ยวจะสาย

ขบวนรถของยูวกาชาดชั้น ม.๑ มาถึงค่ายสุทธสิริโสภา
 จังหวัดนครราชสีมา
 มดแดง : หมูหวาน คีนเกาะถึงค่ายแล้ว
 หมูหวาน : ปลุกทำไมล่ะ กำลังหลับสบายเลย
 มดแดง : เขาลงจากรถกันหมดแล้วนะ ลูกเรี

ครูโสภี : หมู่สี่เขิวลงมาจัดแถวซ้ำ กระโดดคบ ๓๐ ครั้ง ปฏิบัติ
 สมาชิกหมู่สี่เขิวมองหมูหวานด้วยสายตาไม่พอใจ
 ครูโสภี : ครูให้เวลา ๑๐ นาที ทุกคนต้องจัดเครื่องใช้เข้าที่หัก เปลี่ยน
 ชุดฝึก แล้วมาพร้อมกันที่สนามให้ทันเวลา
 ครูโสภีเป่านกหวีดเริ่มจับเวลา

ครูโสภีเป็นนกหวีดหมดเวลา

ครูโสภี : ครูได้รับรายงานว่าหมู่สี่เขียว ซ่อนขนมไว้ในที่หัก ใครเป็นเจ้าของยกมือขึ้น

หมู่หวานค่อย ๆ ยกมือขึ้น เพื่อน ๆ ก็ยังไม่พอใจมากขึ้น

ครูโสภี : หมู่สี่เขียวรับผิดชอบร่วมกัน วิ่งรอบสนาม ๓ รอบ ปฏิบัติ

เช้าวันต่อมาทุกคนเตรียมพร้อมที่จะเดินทางไกล

ครูโสภี : ให้นักเรียนแต่ละหมู่เดินทางไปตามแผนที่ที่ครูแจกให้ และพยายามกลับมากี่ค่ายให้เร็วที่สุด

ทุกหมู่ก็ออกเดินทางด้วยความลึกลับ ยกเว้นหมู่สี่เขียว

หมู่สี่เขียวเดินทางมาได้ประมาณครึ่งชั่วโมง

หมู่หวาน : เราไม่ไหวแล้ว ขอพักก่อนนะ

ก๊วง : เธออย่าทำให้เพื่อนเสียเวลาได้ไหมยายหมู่อ้วน สีสันเขาไปไกลแล้วนะ พวกเราก็ยายหมู่อ้วนไว้ที่นั่นแหละ

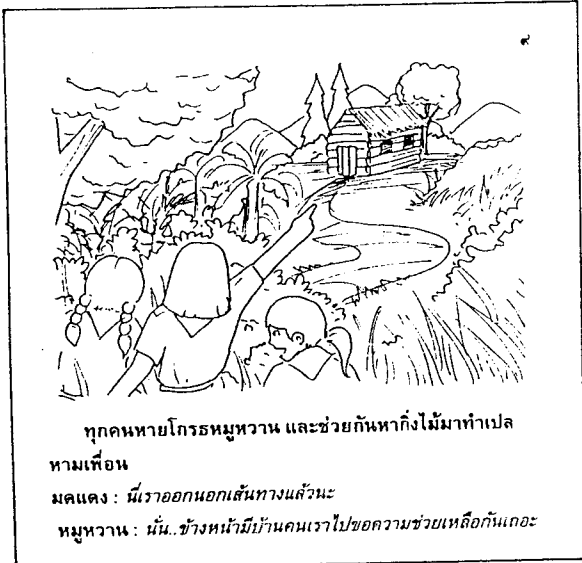
มดแดง : อย่ามัวมันต์ต่อว่ากันเลย หมู่หวานพยายามหนอยนะ

ขณะที่กำลังตกเตียงกันอยู่นั้น มีงูตัวหนึ่งเลื้อยเข้ามาใกล้

เล็ก ๆ วิ่งหนีด้วยความตกใจ ก๊วงหนีไม่ทันจึงถูกงูกัดที่ขา

หมู่หวานรีบเข้าไปช่วยเป็นคนแรก โดยใช้ใบมูกผสมของตนเองรัดเหนือรอยแผล และแบกก๊วงขึ้นหลังเพื่อเดินทางต่อ

ทุกคนหายโกรธหมูหวาน และช่วยกันหากิ่งไม้มาทำเปเล
 หามเพื่อน
 มดแดง : นี่เราออกนอกเส้นทางแล้วนะ
 หมูหวาน : นั่น.. ข้างหน้ามีบ้านคนเราไปขอความช่วยเหลือกันเถอะ

เด็ก ๆ พบลุงแมนและมุกที่บ้านหลังนี้ ลุงแมนใช้ความรู้
 ของหมอที่บ้าน ช่วยรักษากิ่งจากการถูกงูกัดได้สำเร็จ
 มุก : พวกพี่มาจากไหนกันคะ ทำไมแคงตัวแปลจึงมุกไม่เคยเห็นเลย
 มดแดง : พี่เป็นนักเรียนโรงเรียนราชินี ชุดที่แคงนี้คือ ชุดยูวกาชาด
 ตอนนี้เรามาฝึกภาคปฏิบัติอยู่ที่ค่ายสุทโธสภาจะ

มุก : ยูวกาชาดคืออะไรคะ
 กิ่ง : ยูวกาชาดเป็นกิจกรรมที่ฝึกให้เด็กรู้จักบำเพ็ญประโยชน์เพื่อ
 ส่วนรวม รู้จักรักษาสุขภาพ และเป็นมิตรกับทุกคน
 หมูหวาน : ในประเทศไทยของเรามีการฝึกยูวกาชาดขึ้นครั้งแรก
 ที่โรงเรียนราชินีนั่นแหละจ๊ะ

หลังจากนั้น ลุงแมนจึงพาเด็ก ๆ ขึ้นท้ายรถกระบะ เพื่อไปส่ง
 ที่ค่าย ระหว่างทางกิ่งขอโทษหมูหวาน และขอบคุณเพื่อนๆ
 ทุกคนที่ช่วยเหลือตนเองไว้
 ทุกคนได้รับประสบการณ์อันมีค่าจากการผจญภัยในค่าย
 ยูวกาชาดครั้งนี้ และกลับสู่โรงเรียนอย่างปลอดภัย

ภาคผนวก

สิ่งทีโรงเรียนราชินีนำมาปฏิบัติเป็นแห่งแรกในประเทศไทย

- การจัดตั้งหน่วยยุวกาชาด
(ขณะนั้นเรียกว่า อนุกาชาด)
- แผนกอนุบาลแห่งแรก
- โรงเรียนการเรือน (ต้นกำเนิดวิชา ตทกรรมศาสตร์)
- การประดิษฐ์ดอกไม้แห้ง
- เป็นโรงเรียนสอนการช่างแห่งแรก
- จัดให้มีการแสดงละครนักเรียน
- การประดิษฐ์ตุ๊กตาแบบไทย
(ตุ๊กตาคำ แต่งเครื่องละครไทย)
- นิตยสารประจำโรงเรียนเล่มแรกในไทย
(เดิมใช้ชื่อ "สตรีพจน์" จากนั้นเปลี่ยนเป็น "ราชินีบำรุง"
ปัจจุบันใช้ชื่อ "ราชินีอนุสาร")
- สมาคมนักเรียนเก่าสมาคมแรกในประเทศไทย

หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑
 กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม หน่วย โรงเรียนของเรา
 ชุด ราชินีที่รัก

กะน้ำจอมขน

ลำดับที่ ๗
 จำนวน ๑ ชั่วโมง

นิภา ลาหิรัญ : เรื่อง
 ไพรัตน์ กันธะนนท์ : ภาพ

ความคิดรวบยอด
 โรงเรียนราชินีมีบุคคลที่มีอุปการะคุณในด้านต่าง ๆ หลายท่าน ซึ่งนักเรียนทุกคนควรระลึกถึง และคอยแทนพระคุณด้วยการปฏิบัติตนเป็นนักเรียนที่ดี

จุดประสงค์การเรียนรู้
 นักเรียนสามารถบอกชื่อ และชื่อคุณปฏิบัติต่อผู้มีพระคุณต่อโรงเรียนได้ถูกต้อง

อรรถลักษณะทางภาษา : คำเรื่องจากประสบการณ์

๑. นำเรื่อง : โกลีตึงวันแข่งขันกีฬาตีตีก ๆ ตีใจที่จะได้แข่งขันกีฬาด้วยกัน

๒. แสดงเหตุการณ์ : กะน้ำและแดงทวาคสมัครแข่งขันว่ายน้ำ → กะน้ำไปเล่นเครื่องเล่นในสวนสมรภพ → กะน้ำตกจากเครื่องเล่นชนเหล็ก → นำหวานติดประกาศรับสมัครนักกีฬาแทนกะน้ำ → มีคนมาสมัครจำนวนมากเพราะทุกคนในโรงเรียนว่ายน้ำเป็น → นำหวานได้นักกีฬาว่ายน้ำมาแทนกะน้ำอย่างรวดเร็ว

๓. คำเหตุการณ์ : กะน้ำและแดงทวาคสมัครว่ายน้ำในกีฬาของโรงเรียน แต่เมื่อโกลีตึงแข่งขันกะน้ำไปเล่นที่สวนสมรภพจนตกลงมาจากเครื่องเล่นชนเหล็ก นำหวานต้องประกาศรับนักกีฬาใหม่ ปรากฏว่ามีคนมาสมัครจำนวนมากเพราะทุกคนในโรงเรียนว่ายน้ำเป็น กะน้ำจึงมีตัวแทนลงแข่งขันว่ายน้ำในกีฬาตีตีกครั้งนี้

๔. สรุป : นำหวานได้นักกีฬาแทนกะน้ำอย่างรวดเร็ว เพราะทุกคนในโรงเรียนว่ายน้ำเป็น

๕. แสดงความรู้สึก : เด็ก ๆ ตีใจที่หาตัวแทนนักกีฬาว่ายน้ำได้ทันเวลา

คำนำ

โรงเรียนราชินี มีประวัติความเป็นมาอันยาวนานเป็นที่น่าภาคภูมิใจ ซึ่งในปี พ.ศ. ๒๕๔๗ จะมีอายุครบ ๑๐๐ ปี นักเรียนทุกคนจึงควรเรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ ของโรงเรียนอย่างละเอียดลึกซึ้ง เพื่อให้เกิดความรัก และภาคภูมิใจในสถาบันการศึกษาของตนเอง ดังนั้น จึงได้สร้างสรรค์แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ชุด ราชินีที่รัก เพื่อใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนที่ให้ทั้งความรู้ ความคิดและจิตสำนึกที่ถูกต้องแก่นักเรียน สำหรับแบบเรียนเรื่อง "กะน้ำจอมขน" กล่าวถึง บุคคลผู้มีอุปการะคุณต่อโรงเรียน และการรู้จักกตัญญูแก่ผู้ที่ต่อผู้มีพระคุณ

ผู้จัดทำขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ต้นัน มีจันทร์มาก ที่กรุณาให้คำแนะนำ และตรวจแก้ไขในการจัดทำหนังสือเล่มนี้จนสำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยดี

นิภา ลาหิรัญ

ใกล้ถึงวันแข่งขันกีฬาสี เด็ก ๆ ต่างคิดค้นสิ่งที่จะได้แข่งกีฬา
 ค่ะนำ และแดงกวาง ส้มครลงแข่งว่ายน้ำด้วย
 ค่ะนำ: ตอนเย็นที่น้ำหวานนัดซ้อมที่สระว่ายน้ำนั้นจะ
 แดงกวาง: อะ... เดี๋ยวเราไปพร้อมกันนะ

ค่ะนำ: สระว่ายน้ำของโรงเรียนรำนี้น่าลงไปว่ายเล่นมากเลยนะ
 แดงกวาง: ใช่ ชื่อก็เพราะดีวี่ยะ ชื่อ "อัจฉราฉวี"
 ค่ะนำ: อืม...จริงด้วย แต่เราอยากู่วิ่งว่าได้ชื่อนี้มาจากไหน

ค่ะนำ: นั่นไงที่น้ำหวานมาพอดี เขาไปตามกันคิดว่า
 แดงกวาง: ที่น้ำหวานเขา ทำไมสระว่ายน้ำนี้ถึงใช้ชื่อว่า "อัจฉราฉวี" ค่ะ

น้ำหวาน: เป็นพระนามของ "หม่อมเจ้าอัจฉราฉวี เทวกุล" อดีต
 อาจารย์ใหญ่ ผู้ริเริ่มให้สร้างสระว่ายน้ำในโรงเรียนเราจะ
 แดงกวาง: ย่อ... เป็นชื่อของผู้ที่ทำให้พวกเรา มีสระว่ายน้ำไว้เรียน
 และฝึกซ้อมในการแข่งขันต่าง ๆ นี่เอง

๕

คะน้ำ: วันหนึ่งซ้อมว่ายน้ำ เราไปเล่นที่สวนสมรรถภาพกันเถอะ
 แดงกวาง: อย่าเลยเดี๋ยวเกิดอุบัติเหตุขึ้นมา จะไม่ได้ลงแข่งว่ายน้ำนะ
 คะน้ำไม่สนใจคำเตือนของแดงกวาง จึงกระโดดขึ้นไปโหน
 บนคานเหล็กแล้วแกว่งตัวไปมาอย่างแรง
 คะน้ำ: โอ๊ย...เจ็บจัง แขนเราขยับไม่ได้แล้ว ช่วยด้วย...

๖

วันต่อมาคะน้ำต้องเข้าเฝือกมาโรงเรียน เพราะแขนหัก
 คะน้ำ: อีกสัปดาห์เดียวจะแข่งกีฬาแล้ว เราต้องหายไปทั้งวันแข่ง
 กีฬาดีนะ ๆ
 แดงกวาง: แล้วเราจะทำยังไงดีล่ะ

๗

ตอนเย็นที่สระว่ายน้ำ
 น้ำหวาน: อ้าว...คะน้ำเป็นอะไรไปนี่
 คะน้ำ: ตกจากเครื่องเล่น แขนหัก ต้องเข้าเฝือก ๒ สัปดาห์ค่ะ
 น้ำหวาน: ไร้อันแล้วใครจะลงแข่งว่ายน้ำให้ทีเราละ

๘

ประกาศ

คะน้ำ: ขอโทษค่ะ เป็นเพราะคะน้ำแท้ ๆ เชียว ทำให้ทีเราไม่มี
 นักกีฬาว่ายน้ำเลย
 น้ำหวาน: เคียวพี่จะลงคิดประกาศรับสมัครนักกีฬาใหม่อีกที
 แต่ไม่รู้ว่าจะมีใครมาสมัครกับเราหรือเปล่า

วันต่อมามีนักเรียนมาสมัคร เป็นนักกีฬาเกือบ ๒๐ คน

คะหน้า : โอ้โห...มีคนมาสมัครเยอะจัง

แดงกวาง : นี่คงเป็นเพราะโรงเรียนเรามีสระว่ายน้ำ นักเรียนทุกคน
ในโรงเรียนว่ายน้ำเป็น จึงมีคนมาสมัครเป็นนักกีฬานาน
ตะน้ำัก่มากอย่างนี้

แดงกวาง : ดีใจจังเลยพวกเราได้ตัวแทนแข่งขันว่ายน้ำแล้ว

คะหน้า : ใช่ ดีใจมากๆ เลยละ เราเกือบจะเป็นต้นเหตุทำให้ชื่อของเรา
ขาดนักกีฬาซะแล้วสิ

ภาคผนวก

วันสำคัญต่าง ๆ ของโรงเรียนราชินี

- วันสมเด็จพระพันปี ๒๐ ตุลาคม
สมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ องค์พระผู้พระราชทาน
กำเนิดโรงเรียนราชินี
- วันอัฐจรรยาวิ ๒๖ ธันวาคม
หม่อมเจ้าอัฐจรรยาวิ เทวกุล อดีตท่านอาจารย์ใหญ่
- วันสุทธสิริโสภณ ๒ กุมภาพันธ์
พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าสุทธสิริโสภณ อดีตท่านผู้จัดการโรงเรียน
- วันวไลยอลงกรณ์ ๑๕ กุมภาพันธ์
สมเด็จพระราชปิตุจฉา เจ้าฟ้าวไลยอลงกรณ์ กรมหลวงเพชรบุรี
ราชสิรินธร อดีตองค์อุปถัมภ์กาโรงเรียนราชินี
- วันพิจิตรจิราภา ๑๙ กุมภาพันธ์
หม่อมเจ้าพิจิตรจิราภา เทวกุล อดีตอาจารย์ใหญ่

หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑
 กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม หน่วย โรงเรียนของเรา
 ชุด ราชินีที่รัก

ท่านจุกคือใคร

ลำดับที่ ๔ นิภา สาหิวิญ : เรื่อง
 จำนวน ๑ ชั่วโมง ไพรัตน์ กันชนะนทร์ : ภาพ

ความคิดรวบยอด

“ท่านจุก” หรือ “ท่านเจ้าจุกจอมท้าวราชินี” เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวราชินีให้ความเคารพนับถือ และใช้เป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจของคนมาตั้งแต่ยุคประวัติศาสตร์

นักเรียนสามารถบอกความเป็นมาและข้อควรปฏิบัติของท่านจุกได้ถูกต้อง

ภรรยาคิดผิดเราในภาษา : เล่าเรื่องจากประสบการณ์

๑. นำเรื่อง : หนูนึกสงสัยว่าท่านจุกเป็นใคร ทำไมคุณครูบอกให้ไหวท่านทุกวัน
๒. แสดงเหตุการณ์ : หนูนึกนึกคิดเรื่องเกี่ยวกับท่านจุก → คอกกักตักลงมาในมือ → ผันว่าไฉยอันอดีตไปสู่วิถีท่านจุก → ที่เห็นพบว่ามีรายชื่อยังตามสายมีการเล่าประวัติท่านจุกอยู่ → ไปตามเรื่องของท่านจุกเต็มใจจากที่จัดรายการ
๓. เล่าเหตุการณ์ : หนูนึกสงสัยว่าท่านจุกเป็นใคร จึงไปนั่งคิดอยู่ที่ใต้ต้นทิวลิป แล้วฝันไปว่าคอกกักตักพาอันอดีตไปสู่วิถีของท่านจุก เมื่อตื่นมาพบว่ามันเพียงคอกกักตักธรรมดาอยู่ในมือ แต่รายชื่อยังตามสายมีการเล่าประวัติของท่านจุกอยู่ หนูนึกอยากรู้ข้อมูลเพิ่มเติมนึกจึงไปถามพี่ที่เป็นคนจัดรายการนั้น
๔. สรุป : หนูนึกได้ทราบประวัติความเป็นมาของท่านจุก จากรายการเสียงตามสายและพี่ที่เป็นผู้จัดรายการนั้น
๕. แสดงความรู้สึก : หนูนึกเข้าใจถึงความสำคัญของท่านจุก และอยากนำพวงมาลัยมาแสดงความเคารพท่าน

คำนำ

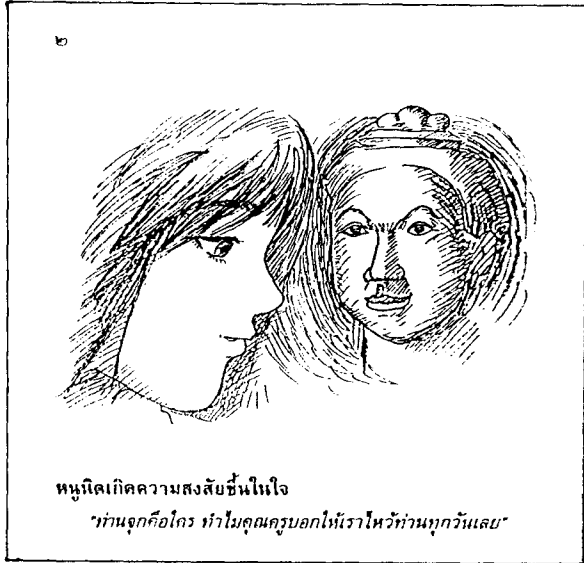
โรงเรียนราชินี มีประวัติความเป็นมาอันยาวนานเป็นที่น่าภาคภูมิใจ ซึ่งในปี พ.ศ. ๒๕๔๗ จะมีอายุครบ ๑๐๐ ปี นักเรียนทุกคนจึงควรเรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ ของโรงเรียนอย่างละเอียดลึกซึ้ง เพื่อให้เกิดความรัก และภาคภูมิใจในสถาบันการศึกษาของตนเอง ดังนั้น จึงได้สร้างสรรค์แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ชุด ราชินีที่รัก เพื่อใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนที่ก่อให้เกิดความรู้ ความคิดและจิตสำนึกที่ถูกต้องแก่นักเรียน สำหรับแบบเรียนเรื่อง “ท่านจุกคือใคร” กล่าวถึง ประวัติความเป็นมา ความสำคัญและข้อควรปฏิบัติของท่านจุก ซึ่งเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวราชินีทุกคนให้ความเคารพนับถือ

ผู้จัดทำขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์สนั่น มีจันทร์หมาก ที่กรุณาให้คำแนะนำ และตรวจแก้ไขในการจัดทำหนังสือเล่มนี้จนสำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยดี

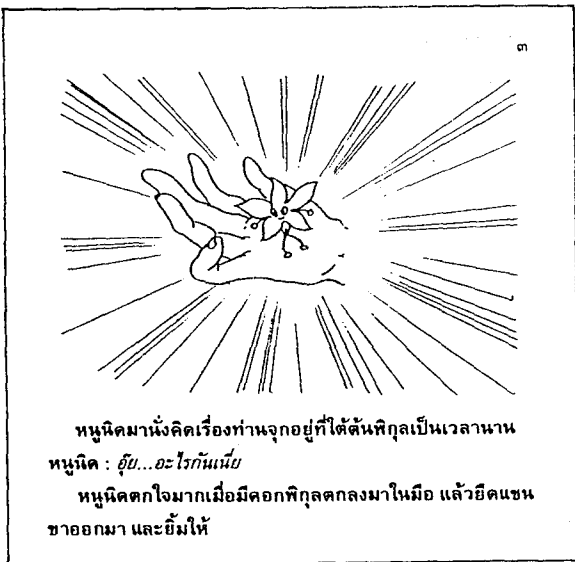
นิภา สาหิวิญ

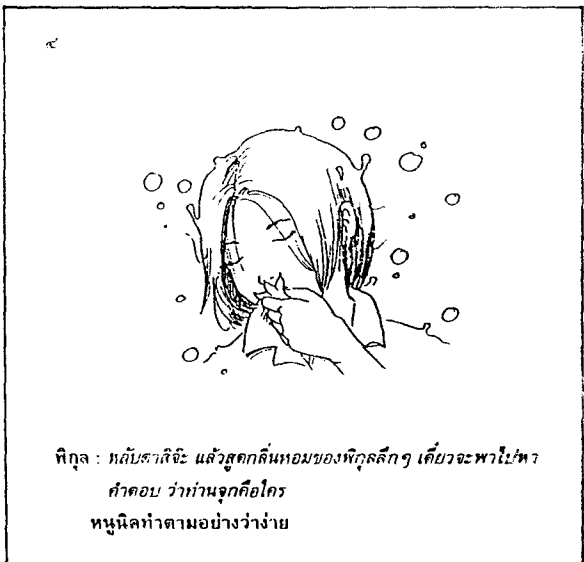
วันนี้หนูนึกมาถึงโรงเรียนแต่เช้า
 หนูนึก : สวัสดิ์ค่ะ คุณครู
 เมื่อเข้ามาในโรงเรียนก็ไหว้พระบรมราชินยานุสาวรีย์ของ
 สมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ และศาลท่านจุก

หนูนึกเกิดความสงสัยขึ้นในใจ
 "ท่านจุกคือใคร ทำไมคุณครูบอกให้เราไหว้ท่านทุกวันเลย"

หนูนึกมานั่งคิดเรื่องท่านจุกอยู่ที่ใต้ต้นพิทูลเป็นเวลานาน
 หนูนึก : อืม...อะไรกันเนี่ย
 หนูนึกตกใจมากเมื่อมีดอกพิทูลตกลงมาในมือ แล้วยัดแขน
 ขาออกมา และยิ้มให้

พิทูล : หลับตาสิจ๊ะ แล้วสูดกลิ่นหอมของพิทูลสิจ้จๆ เคี้ยวจะพาไป/พา
 คำตอบ ว่าท่านจุกคือใคร
 หนูนึกทำตามอย่างว่าง่าย

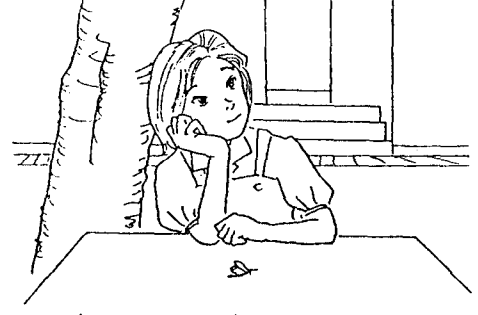
เมื่อลิมดาขึ้นสภาพอบตัวกลายเป็นโรงเรียนในสมัยรัชกาลที่ ๖
 หนูนิค : เอ๊ะ นั่นเขามุงคุดะไรกันอยู่ล่ะ เข้าไปคุดกินถั่ว
 หนูนิคชี้ไปตรงที่ตั้งตึกมัธยมในปัจจุบัน
 พิกุล : ตรงนั้นเป็นบ่อมโบราณ คนงานกำลังรื้อบ่อมและขุดเนินดิน
 บริเวณนั้นออกจ๊ะ

หนูนิคเห็นผลงานชุดทบ รูปปั้นทำด้วยปูนมีแต่ส่วนศีรษะ
 ถึงคอไว้หมมจุก และน่าจะมีอายุหลายร้อยปีทีเดียว
 หนูนิค : นี่เป็นปั้นของท่านจุกนี่นา
 พิกุล : ใช่จ๊ะ ทุกคนเห็นว่าท่านลุดยี่นั้นมานานจึงนับถือเหมือนเป็น
 บุคคลเก่าแก่ของโรงเรียน และเชิญรูปปั้นมาไว้บูชาที่
 บริเวณหน้าตึกมัธยม

พิกุลพูดจบก็หายตัวไป หนูนิคเดดคใจลิมดาซึ่งก็พบว่า
 มีดอกพิกุลอยู่ในมือ ขณะเดียวกันก็ได้ยินเสียงจากเครื่อง
 ขยายเสียงของโรงเรียนกำลังเล่าประวัติของท่านจุกอยู่

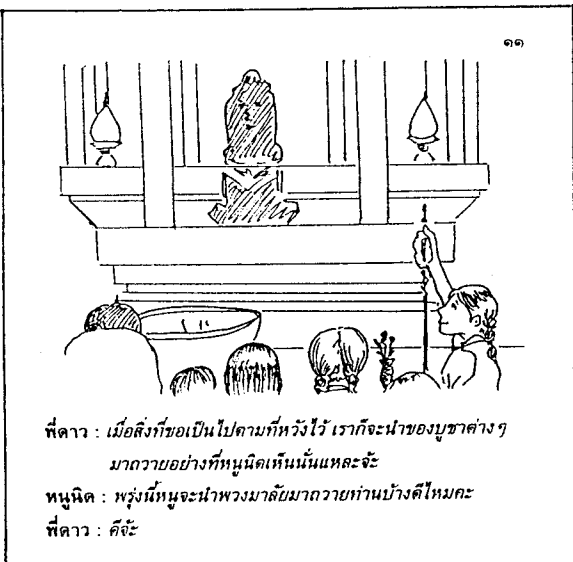
หนูนิค : ที่นั่นเป็นเสียงตามสายนี่เอง น่าสนใจจึงฟังต่อคิดว่า
 เสียงตามสาย : ท่านจุกมีชื่อว่า " ท่านเจ้าจุกจอมคชาวุธราชินี"
 เป็นผู้ควบคุมการก่อสร้างพระบรมมหาราชวัง และวัดพระแก้ว
 ท่านสร้างบ้านอยู่ในบริเวณซึ่งเป็นที่ตั้งของโรงเรียนราชินี และ
 สถานีตำรวจพระราชวังในปัจจุบัน

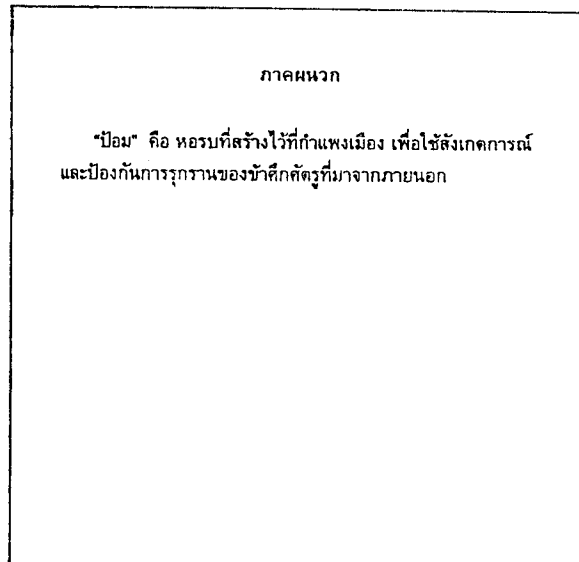
หนูนิด : ว่า จบแล้ว ยังไม่รู้เลยว่าทำไมชาวราชินีถึงมากرابไหว้ และถวายของบูชาให้ท่านมากมายอย่างนี้ เดียวไปรื่องาน ที่จัดรายการเสด็จตามสายศึกว่า

หนูนิดถามข้อสงสัยจากพี่ดาว
 พี่ดาว : เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๔ เกิดเหตุการณ์ไม่สงบขึ้นในประเทศ
 โรงเรียนราชินี ถูกทิ้งระเบิดใส่หลายลูก ทุกคนต่างภาวนา
 ให้ท่านจุกช่วย ปราบกบฏระเบิดทุกลูกไม่ระเบิด จึงเชื่อกัน
 กันตลอดมา ว่าท่านจุกเป็นที่พึ่งของพวกเราได้เมื่อมีเรื่อง
 เดือดร้อน หรือทุกข์ใจ

พี่ดาว : เมื่อสิ่งที่คุณเป็นไปตามที่หวังไว้ เราก็นำของบูชาต่าง ๆ
 มากถวายอย่างที่คุณเห็นนั่นแหละจ๊ะ
 หนูนิด : พงษ์นี่หนูจะนำพวงมาลัยมาถวายท่านบ้างดีไหมคะ
 พี่ดาว : ดีจ๊ะ

ภาคผนวก

"ป้อม" คือ หอระบที่สร้างไว้ที่กำแพงเมือง เพื่อใช้สังเกตการณ์
 และป้องกันกรรุกรานของข้าศึกศัตรูที่มาจากภายนอก

ข้อเสนอแนะในการใช้

หนังสือแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมสำหรับเด็ก

๑. ผู้สอนควรใช้วิธีสอนตามแผนการสอน โดยใช้หนังสือแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ ๑ ครูนำเข้าสู่บทเรียน

ขั้นที่ ๒ แบ่งกลุ่มนักเรียนอ่านเรื่องจากหนังสือแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

ขั้นที่ ๓ อภิปราย สนทนา เกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน

ขั้นที่ ๔ ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปสิ่งที่เรียนรู้

ขั้นที่ ๕ ทำแบบทดสอบท้ายเล่มของหนังสือแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

๒. ใช้สื่อแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเป็นแกนนำ และสามารถใช้อื่นๆ เข้ามาเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ได้ตามความเหมาะสม

ประวัติผู้แต่ง

ชื่อ : นางสาวนิภา ลาหิวิญ

วันเกิด : ๑๖ มกราคม ๒๕๑๗

การศึกษา : ระดับประถมศึกษา

โรงเรียนวัดเทพธิดา เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร

: ระดับมัธยมศึกษา

โรงเรียนเทพธิดา เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร

: ระดับอุดมศึกษา

ครุศาสตรบัณฑิต วิชาเอกการประถมศึกษา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

: ระดับบัณฑิตศึกษา

การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการประถมศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สถานที่ทำงาน : โรงเรียนราชินี เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นิภา ลาหิรัญ
วัน เดือน ปี เกิด	วันพุธที่ 16 มกราคม 2517
สถานที่เกิด	เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร
ที่อยู่ปัจจุบัน	330/3 ซอยรามคำแหง 39 ถนนรามคำแหง แขวงวังทองหลาง เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร รหัสไปรษณีย์ 10310
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ครู
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนราชินี ถนนมหาธาตุ แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2529	ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดเทพศิลา
พ.ศ. 2535	มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทพศิลา
พ.ศ. 2539	ครุศาสตรบัณฑิต วิชาเอกการประถมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
พ.ศ. 2546	การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ